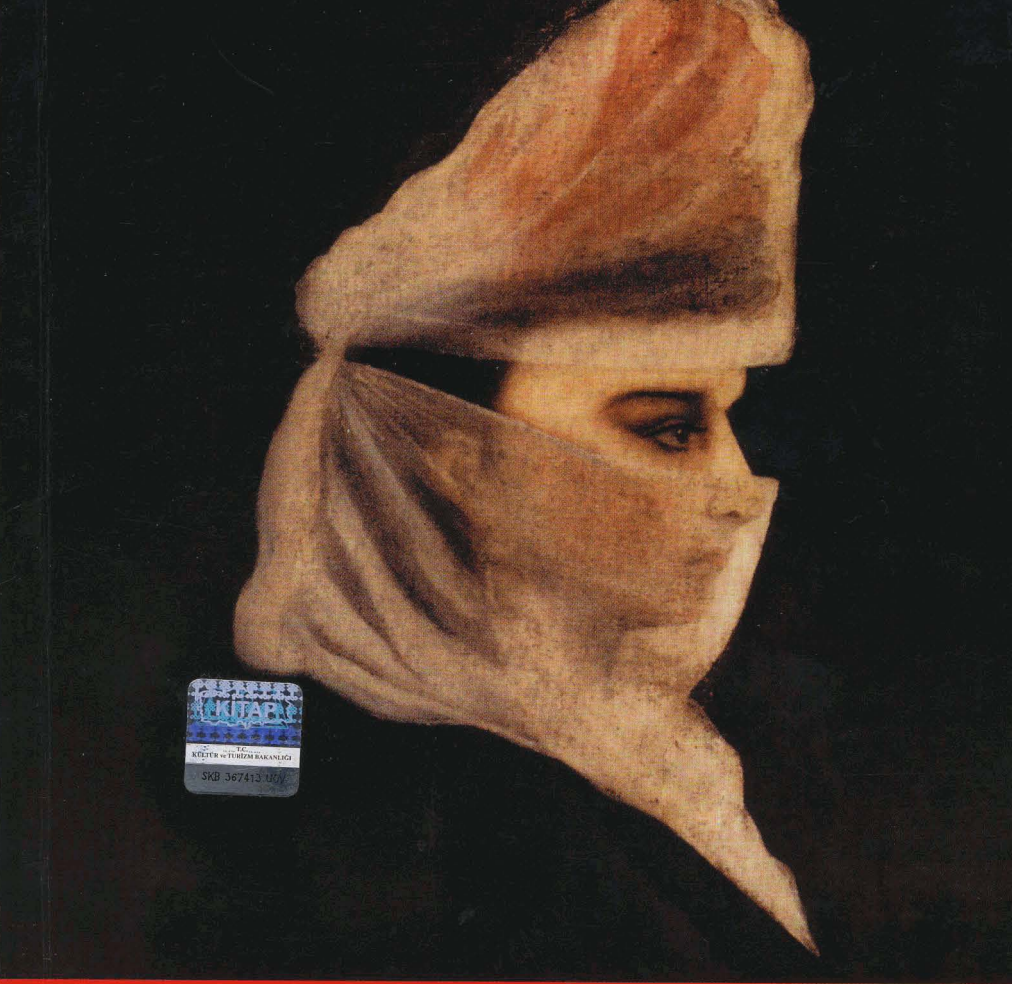

Peyami Safa

Bir Server Bedi Polisiyesi

Selma ve Gölgesi

Büyük bir yazarın yazdığı bir polisiye roman kadar haz veren bir kitap bulmak okuyucu için pek kolay değildir. İnsanların her zaman merakını ve ilgisini çeken "öldürme" eyleminin kanlı geçitlerinde dolaşır, olayların akışıyla heyecanlanır, planların şeytaniliğiyle ürperirken, usta bir kalemin anlatımından da bir katilin gölgelerle dolu iç dünyasına sızarsınız.

Hareket, hem katille kurbanları arasında hem de katilin kendi ruhunda birbirini izleyerek sürer.

Peyami Safa'nın "Server Bedi" takma adıyla yazdığı bu kitapta üstelik bizim edebiyatımız hatta belki de dünya edebiyatı için bir ilk vardır. Kitabın sırrı da bu "ilk"te gizlidir.

Cinayet mi intihar mı olduğu anlaşılamayan peşpeşe ölümler ve bunları anlatan insan duygularına hâkim, parlak üsluplu değerli bir yazar.

İyi bir okuyucu için zevk ve ürperti dolu bir ziyafet bu.

Tadını çıkarmaya bakın.

Peyami Safa

SELMA VE GÖLGESİ

1

Vapur kalabalık değildi. İki arkadaş tenha bir köşeye oturdular. Halim tabakasını Nevzat'a uzatarak:

— Anlat! dedi, mektupların beni çok meraka düşürdü. Hem büyük bir aşktan bahsediyorsun, hem de ne olduğunu yazmıyorsun. Kim bu kadın? Nerede ve ne zaman seviştiniz? Ne oldu? Biraz da bunu merak ettiğim için atlayıp trene geldim. Neden mektuplarında vak'ayı anlatmıyordun?

— Seni görmek istiyordum. Az daha ben de atlayıp trene Ankara'ya gelecektim. Mektupla anlatılır şey değil bu.

Halim, Nevzat'ın bu sözleri söylerken önüne bakmasından ve büyük bir meselenin taze buruşuklarıyla dolu alnını parmaklarının ucu ile okşamasından anladı ki, vaziyet ciddidir. Bekledi.

Nevzat, arkadaşında sabırlı bir dikkat uyandığına emin olunca anlatmaya başladı:

— Evvelâ sana meseleyi üç kelime ile hulâsa edeyim: Dul bir kadın seviyorum, evlenmek istiyorum, fakat korkuyorum. Sevgim kadar büyük bir korkum var. Bu iki his çarpışıyor ve bazen bana intihârı düşündürecek kadar azap veriyor. Seviyor ve korkuyorum. Fakat bu bizim bildiğimiz tecrübesiz bekâr korkularından hiçbiri değil: Bıkmak korkusu değil; sevilmemek korkusu değil; anlaşmamak veya anlaşılmamak korkusu değil; aldatılmak korkusu değil, sukutu hayale uğramak korkusu değil. İki kelime ile, sadece, ölüm korkusu.

Arkadaşının sözlerinde beliren sorguya cevap vererek devam etti:

— Evet, ölüm korkusu. Meseleyi mesele yapan da yalnız bu: Ölüm korkusu. Hayale kapılıyorum sanma. Bu kadınla evlenirsem ölmekten korkuyorum. Benim kuruntulu bir adam olmadığımı bilirsin. Fakat şimdi gidiyoruz, göreceksin. Bu kadın, bu harikulade

güzel kadın insana aşkı ve ölüm korkusunu bir anda veriyor. Mübalâğa etmediğimi göreceksin. Bunlar biraz romantik sözler gibi gelir sana. Fakat işin bir de hakikat tarafı var. Bu kadının babası intihar etmiş. Vaktiyle... Selma on yedi yaşında bir kızken, bu kadar da değil. Selma evlenmiş, yedi ay sonra birinci kocası da intihar etmiş. Aradan bir sene kadar geçiyor, on bir yaşındaki beslemesi de kendini balkondan aşağı atarak intihar ediyor. Dahası var. Selma bir daha evlenmiş, dört ay sonra ikinci kocası da intihar etmiş. Bütün bu vak'alar ayrı ayrı yerlerde cereyan ediyor. Babasının vak'ası Trabzon'da. Birinci kocası Viyana'da kendini öldürüyor. Balayı için Avrupa'ya gittikleri zaman. Kadın İzmir'e geliyor, orada da beslemesi, on bir yaşında çocuk balkondan kendini atıyor. Son vak'a Edirne'de. Hiçbir şehir Selma'yı iyice tanımıyor. Hayatı Anadolu'da, Arabistan'da ve Avrupa'da seyahatlerle geçmiş.

Elinin keskin bir hareketiyle ilâve etti:

— Bütün bunları bırak. Şimdi kendisini görecek ve bana hak vereceksin. Eğer bunları sana söylemeseydim, hiçbir şey bilmeseydin, gene Selma'yı gördükten sonra bana diyecektin ki: "Bu kadın aşkı ve ölümü bir anda hatıra getiriyor." O kadar güzel, cazip; o kadar da karanlık, sır dolu bir kadın. Emin ol ki mübalâğa etmiyorum.

Halim arkadaşının anlattıklarını gözleriyle görüyormuş gibi dikkat ve hayret içinde:

— Garip şey! dedi, âdeta inanamıyorum. Doğru olduğuna emin misin? Kim anlattı bunları sana?..

— Kendisi ve onu tanıyan bir iki kişi. Eminim. Resimler var, gazeteler var, gösterdi bana kendisi. Eminim.

Halim tekrarladı:

— Garip şey! Bu kadar tesadüfün yan yana gelmesi garip. Dört intihar! Sebepleri neymiş?

— Babasının vak'ası şöyle bir şey: Kendisi de en çok bundan bahsediyor. Güçlü kuvvetli bir adammış. Selma da boylu boslu. Fakat sonraları fena bir sıtma çekmeye başlamış.

— Selma mı?

— Hayır, babası. Gel zaman, git zaman sinirleri bozulmuş. Onu asıl sarsan şey bir dava. Bir arazi davası. Çok kin beslediği bir hasmı varmış. Dokuz sene süren bu davadan sonra Selma'nın babası kay-

beder. İşte bu netice onun sinirleri üstüne yıldırım tesiri yapmış ve intiharına sebep olmuş. Selma bu vak'ayı anlatırken babasının bütün ıstıraplarını yaşıyormuş gibi heyecana gelir. Hâlâ bu felâketi hazmedememiş.

— Ya ötekiler?..

— Selma onlardan çok az bahseder. Zehir gibi acı bir gülüşle "insan ruhu bu" deyip geçiyor. Her defasında sarardığını ve titrediğini gördüm. İki kocasının da intiharına sarih bir sebep gösteremiyor. Anlayabildiğim şey bir aşk buhranından ibaret. Beni korkutan da bu ya! Çünkü Selma'nın aşk meselesinde korkunç bir tezi var: "Sevmek ve ölmek birbirinden ayrı şeyler değildir" diyor. Seven erkek ölüme hazır olmalı. Selma başka delile inanmıyor. Aşk teminatından, yeminlerden, mektuplardan nefret ediyor. Karışık sözlerinden bunları anlayabildim. Çünkü hiç düzgün, silsileli konuşmaz. Lâkırdıları sarih değildir. Bütün mesele burada. Sana başka bir garip şey söyleyeyim: Bu kadın Edirne'den İstanbul'a geleli dört sene olmuş. O zamandan beri, Çubuklu'da büyük bir yalıda tek başına oturuyor. Dört seneden beri bir defa bile İstanbul'a inmemiş! Halim sıçradı:

— Ne diyorsun!

— Evet. Ne vapura, ne sandala biniyor; iskele civarında görünmüyor; hep tenha yollarda ve koruda tek başına geziyor. Onu gören çocuklar "hayalet geliyor!" diye bağırırlarmış.

Halim tekrarladı:

— Ne diyorsun! Bir efsane kadını bu.

— En büyük cazibelerinden biri de bu ya.

— Peki... Allah Allah... Nerede tanıdın bunu... Nasıl oldu?.. Beni de çıldırtıcı bir merak sardı. Âdeta... Vapurun daha hızlı gitmesini istiyorum.

— İşte tıpkı böyle, senin gibi. Üç ay evvel bir arkadaşımın dayısı, mütekait bir miralay bize bu kadından bahsetti. Onu tanıyormuş. Ben de çılgınca bir meraka düştüm. Adama rica ettim. O beni Selma'ya götürdü. Çünkü bu adamın da Selma hakkında başka birinin fikirlerine ihtiyacı vardı. Anlıyorsun değil mi? Bir muamma etrafında birleşmek ihtiyacı. Salim Bey. Şükrü'nün dayısı. Sen tanımazsın. Beni sever.

— O Selma'yı nerede tanımış?

— Edirne'de.

Vapur iskeleye yaklaşıyordu. Nevzat eldivenlerini arayarak:

— Haydi! dedi, geldik. Bugün Salim de oradadır, bir de karısı. Başkası gelmez. Haftalarca hizmetçisinden ve ahçısından başka kimsenin yüzünü görmediği olur.

İskeleye çıktıkları zaman ilkbaharı İstanbul'da bıraktıklarını anladılar. Boğaziçi'nde kış devam ediyordu. Birdenbire poyraza çeviren sert hava onları koşturdu. Halim arkadaşının sevenlere mahsus bir itina ile ayakkabılarına tek leke kondurmamak için yolun temiz taraflarını seçerek zikzak yürüdüğüne, papyon boyunbağının uçlarını düzelttiğine ve şapkasını çıkararak saçlarını avuçlarıyla taradığına dikkat ederek düşündü: "Âşık!" Nevzat onun bu düşüncesine refakat eden hafif müstehzi gülüşünü görmüştü. Hemen elini başından çekti, bir mazeret aradı, bulamadı ve itiraf etti:

— Tabii, dedi, yaklaşıyoruz. İşte, şu kapı!

Önden koştu ve bir tahta kapının ipini çekti. Viran bir bahçeden geçtiler. Hizmetçi onları alt katta, bahçe üstünde, pencereleri geniş ve tavanı yüksek olduğu halde karanlık bir salona aldı. İstorlar yarıdan fazla kapanıktı ve kalın, siyah kenar perdeleri normalden çok fazla enliydi. Hep koyu renkli eşya, siyah ampir takım odayı büsbütün karartıyordu. Nevzat, etrafına hayretle bakan arkadaşına bir koltuk göstererek:

— Karanlığa ve siyahlığa hayret ettin, değil mi? diye sordu.

— Evet.

Nevzat kapıya bakarak, alçak sesle:

— Evet, dedi, Selma karanlığı ve siyah rengi sever. Gürültüden ve yüksek sesten hoşlanmaz. Kendisi de kulağa söylüyormuş gibi fısıltılarla konuşur. Bak, deniz üstünde değiliz. Çünkü denizin sesinden hiç hoşlanmıyor.

— Niçin yalıda oturuyor?

— Denizin yalnız manzarasını seviyor, iyi havalarda deniz tarafına gidiyor, sulara bakıyor. Fakat biraz rüzgâr olursa bu tarafa geliyor ve hep bahçe üstünde yatıyor. Uğultusuna tahammül edemediği için kayıkhaneyi yıktırmış.

— Asabî bir hastalığı var diyeceğim geliyor.

Nevzat arkadaşının bu tahminini duymamış gibi:

— Senin bu yalıya girebilmen istisnadır, dedi, kimseyi kabul etmez o.

Bir gururu gizlemek ister gibi başını önüne eğerek ilâve etti:

— Nedense bana itimadı var. Çok rica ettim, hatırımı kırmadı.

Gözlerini kapıya diken Nevzat, arkadaşının sabırsızlığına dikkat ederek:

— Öyledir, dedi, bekletir. Geç gelir. Bana da öyle yapar. Bazen yarım saat beklediğim olur.

Halim gözlerini etrafına çevirerek sordu:

— Bu yalıyı da kendisine benzetmiş değil mi?

— Tıpkı! Bak! Yalının içinde hiçbir çıtırtı duymayacaksın. Sofalarda koşan, merdivenlerden hızla inip çıkan, yüksek sesle konuşan yoktur.

Halim geniş ampir divana ve Nevzat'ın yüzüne baktı:

— Bunun üstünde hatıraların var mı?

— Sus! Onu sorma! Bu karanlık kadın, o bahiste hiç kimsenin tadamayacağı lezzetlerle doludur. Ne ihtiras! Âdeta bir dişi kaplan! Burada iki güzel yastık daha vardı.

— Ne oldu?

— Parçalandı.

Sustular. Halim başını sallayarak mırıldandı:

— Sana hak veriyorum.

— Dur, daha kendisini görmedin.

— Evlenmesen ve bu böyle devam etse olmaz mı?

Kapının kanadı aralandı. Doğruldular. Bir siyahlık. Nevzat arkadaşına gözleriyle haber verdi: O.

Kanat ağır ağır açıldı ve içeriye uzun bir boy üstünde siyah bir esvap, açık buğday rengi bir yüz üstünde iri gözler girdi.

Fakat Selma, çok tereddütle attığı bir adımdan sonra durmuş, hiç kımıldamadan, gözlerini hiç kırpmadan, başı biraz arkaya doğru meyilli, gövdesi dimdik, bir tül içinde görünen güzel kolları birbirine muvazi olarak aşağı bırakılmış, uzun parmaklı, ince ve ihtiraslı elleri bir şey sıkar gibi kapalı, Halim'e bakıyordu. Nevzat yaklaştı ve Halim'i takdim etti, fakat sadece "arkadaşım" dedi, ismini söylemedi. Ağır ağır –fakat çok ağır– bir elini kaldırarak Halim'e

uzatan Selma'nın vücudunda kolundan başka hiçbir nokta kımıldamamış, gözleri hâlâ bir kere bile kapanıp açılmamıştı. Onun bu hali o kadar gayritabii idi ki sahteliğine hükmedilebilirdi. Halim onun muvaffakıyetsiz bir rol yaptığını düşündü. Bir adım geri çekildi. Fakat Selma gene kımıldamıyordu. Ağzından hâlâ tek kelime çıkmadı. Gözleri Halim'i takip ediyor, onun gözlerinden ayrılmıyordu. Ne garip bakış! Kin ve arzu dolu gibiydi. Halim ürperdi. Harikulade bir mahlûk önünde olduğuna inanmağa başlamıştı.

Allahım! Ne garip kadın bu! Hâlâ kımıldamıyor ve konuşmuyordu. Halim Nevzat'a baktı. Arkadaşı da hayret içinde idi ve Selma'dan gözlerini ayırmıyordu.

Bir müddet beklediler. Kadın bir somnambülün* gayritabii uykusundan uyanışına benzer bir silkinişle kollarını açarak ve kesik nefesler alarak başının ve omuzlarının hafif bir sıçrayışından sonra, nerede bulunduğunu anlamak istiyormuş gibi etrafına baktı, gözleri Nevzat'ın üstünde durdu ve dudaklarının iki ucunda birer tebessüm gölgesi peyda oldu.

Nevzat onu konuşturmak için:

— Biz Salim Bey'den evvel geldik, dedi.

Kadın bu sözleri duymamış gibiydi. Elinin müphem bir hareketiyle Halim'e oturmasını işaret etti ve kendi de pencereye doğru giderek perdeyi bir parmak kadar aşağıya çekti. Sonra ışığa arkasını vererek bir koltuğa oturdu. Başı hep arkaya doğru meyilli duruyor, gözleri Allah'a hitap eden bir insan gibi yukarıya bakıyordu. İnce uzun parmaklarını alnında gezdirmeye başladı ve gözlerini tavanda bir noktadan ayırmayarak, alçak sesle:

— Bugün başımda bir ağırlık var, dedi.

Kendi kendine konuşuyormuş gibiydi.

Nevzat sordu:

— Rahatsız mısınız?

Selma bir müddet sonra cevap verdi:

— Hayır!

Sonra birdenbire silkinerek Halim'e baktı, gene hiç kımıldamadan ve gözlerini kırpmadan, gayet alçak sesle tekrarladı:

---

* Uyurgezer.

— Hayır! İyi oldu geldiniz. Çok... sıkılıyordum.

Halim düşündü: "Bu kadın hasta. Mutlaka aklından zoru var." Çünkü Halim böyle bir kadın tanıyordu. Kocası öldükten sonra insanlarla temas etmez, yemez, içmez olmuş, melankoliye tutulmuştu. Sonra Şişli'deki Fransız Hastanesi'nde öldü. Bu kadın da ona benziyor. Fakat Nevzat'ın hakkı var: Güzel kadın! Muhakkak ki saçının her telinden ayağının serçe parmağına kadar güzel! Onda bir kusur arayan göz boşuna yorulur. Bu başta ve bu vücutta bir heykeltraşı çıldırtabilecek mükemmeliyet var. Sonra bütün bu ağır tavırlar içinde büyük arzu ve ihtiras yıldırımlarının saklı olduğunu sezdiren bir seyyale,* bu kadının bilmem neresinden sızıyor ve insanın içine doluyor. Nevzat'ın hakkı var. Bu bir âfet. Aklından zoru olduğu da muhakkak. Nevzat şimdiye kadar bunu nasıl anlamamış? Halim her şeyden evvel bu kadının şuurunu imtihan etmek arzusunu duydu. İlk fırsatta ona bir şeyler soracaktı. Fakat canlı bir bahis açmaya çalışan Nevzat'ın muvaffak olmasını bekliyordu.

Arkadaşı Selma'ya sormuştu:

— Verdiğim şiir kitabını okuyor musun?

Selma bu sefer şüphe bırakmayacak bir vuzuhla** gülümseyerek önüne baktı ve hep alçak sesle:

— Güzel... dedi, suya benzeyen şiirler...

— Suya mı?

— Suya bakarken insanın gözleri dalmaz mı? Hem bomboş görünür su, hem içinde neler vardır. Bu şiirler de öyle. Sade. Sade ve hem dolu.

Selma gözlerini kapadı, kaşlarını çattı, bir müddet durdu ve birdenbire gözlerini açarak:

— Anlatamadım, dedi.

Nevzat, içine sebepsiz bir istihza*** karışan büyük bir sevinçle gülüyordu:

— Yoo!.. dedi, çok güzel söylüyorsun. Demek beğendin?

Selma gözlerini tekrar açıp kapayarak:

---

* Su gibi akan şey, sıvı.

** Açıklık.

*** Alay.

— Çok! dedi.

Nevzat, manası hiç anlaşılmayan bir kahkaha salıverdi, kadına yaklaşarak:

— Affet! dedi, neden gülüyorum, biliyor musun? Sana da, Halim'e de büyük bir sürpriz yaptım. Şimdi anlayacaksınız.

Arkadaşına dönerek:

— Selma'nın bahsettiği şiirler senin şiirlerin! dedi.

Sonra kadına döndü ve Halim'i göstererek:

— İşte kitabı yazan adam! dedi, ben ikinize de sürpriz yapmak istedim. Sana bugün Halim'i getireceğimi söylemedim, yalnız "bir arkadaşım" dedim. Demin de takdim ederken Halim'in ismini söylemedim. Halim'e de kitabını sana verdiğimi söylememiştim.

Selma önüne bakıyordu. Halim güldü. Demin bu kadın için düşündüğü şeyden şimdi biraz utanıyordu.

Hareketsiz oturan Selma birdenbire sıçrayarak yerinden kalkacakmış gibi yaptı, fakat vaziyetini değiştirmedi. Parmaklarını tekrar alnı üstünde gezdirmeye başladı ve kaşlarını çatarak mırıldandı:

— Bugün çok sıkılıyorum.

Yüzünü Halim'e doğru çevirerek, fakat önüne bakarak:

— Kitabınız olmasaydı ne yapacaktım? Bugün birkaç kere beni bunalmaktan kurtardı o, dedi.

Bu sözleri iki üç kelimede bir durup derin birkaç nefes alarak söylemişti.

Halim mırıldandı:

— Bahtiyarım.

Selma gözlerini birdenbire Halim'e doğru kaldırdı ve ona öfke ile baktı. Öfke, hiç şüphesiz öfke! Bu bakışın başka manası yoktu. Bu bakışın parıltısı ve keskinliği, bu bakışın yapışkanlığı ve sertliği öfke dolu idi. Fakat niçin? Halim deminki teşhise dönmek mecburiyetini duyuyordu: Bu kadın deli! Çünkü, zerre kadar şüphe yok, bu bakış deli; deli bakışı bu!

Selma birdenbire ayağa kalktı, Nevzat'la Halim'in arasından geçerken büyük bir öfkenin kıstığı boğuk bir sesle: "Pardon" diyerek, odadan içeri girerken gösterdiği ağırlığın tam tersine bir çeviklikle dışarı çıktı ve kapıyı oldukça şiddetle vurarak kapadı.

Yalnız kalan iki arkadaş birbirlerine hayretle baktılar.

Nevzat mırıldandı:

— Bugün hakikaten bir acayipliği var üstünde.

Halim: "Bu kadın kendini hiç doktora göstermedi mi?" diye soracaktı; fakat arkadaşını incitmemek için sustu ve düşündü:

— Garip!.. diye mırıldandı.

Sonra kapıya bakarak, alçak sesle sordu:

— Ne oldu? Neye kızdı? Ne çıkış o? Bir daha gelmez mi?

Nevzat kaşlarını kaldırmış:

— Bilmem? diyordu.

Birdenbire kapı açıldı ve deminki çeviklikle Selma içeriye girdi. Bir kız çocuğu kadar hafifti. Gülüyordu. Elinde bir kristal şeker kutusu vardı. Halim'in önünde durdu ve ona kutuyu uzatarak çikolata ikram etti.

Bir an göz göze geldiler. Simsiyah bulutların yarığı arasından görünen güneş gibi Selma'nın karanlık bakışında keskin bir ışık belirmişti. "Ne güzel kadın!" diye düşündü Halim. Ne derin tezatlarla dolu bir kadın! Ne korkunç ve ne kadar sevimli! Bazen ne fena bakıyor ve bazen ne güzel gülüyor!

Selma Nevzat'a çikolata ikram ettikten sonra oturdu ve Halime sordu:

— Şiirleriniz ezberinizde midir?

— Çoğu.

— Zahmet olmazsa bir iki tane okur musunuz?

— Derhal.

Ve Halim derhal Nevzat'a ithaf ettiği bir şiirini okumaya başladı. Selma birdenbire iki kat olmuş, dirseklerini dizlerine dayayarak, hiç kımıldamadan onu dinliyordu. Şiir bittikten sonra da kadın vaziyetini değiştirmedi ve hiçbir şey söylemedi. Halim iki şiirini daha okumuştu. Nevzat arada bir "enfes" diye mırıldanıyordu. Fakat Selma'da hiçbir hareket yoktu: Ne kımıldıyor ne de sesini çıkarıyordu. Halim bir sigara yaktı, durdu ve ona baktı. Selma tırnaklarını yanaklarına geçirmişti. Parmaklarının orta uyluk kemikleri sivrilmiş, iki elinin üstünde de şiddetli bir takallüsün keskin buruşukları belirmişti. Bu eller canlı bir şey boğuyor gibiydi. Yüzün rengi uçuktu.

İki arkadaş Selma'ya bakarak bir müddet sustular. Kadın hâlâ

kımıldamıyordu. Nevzat ayağa kalktı ve ona yaklaştı. Selma gene vaziyetini değiştirmemişti. Halim de meraklanarak yerinden kalktı. İki adım yürüdü. Selma'nın tırnakları etine o kadar batmıştı ki yanağında kenarları kızarık çukurlar peyda olmuştu. Halim, "bu ne hal?" diye soran gözlerle Nevzat'a baktı. Rol mü yapıyordu bu kadın? Yoksa hakikaten kendini mi kaybetmişti?

Nevzat onun yanıbaşına gelerek elini omuzuna koydu:

— Selma! dedi.

Kadın, başına kaynar su dökülmüş gibi sıçradı ve hafif bir çığlık kopardı. Ellerini göğsü hizasında ve boşlukta tutarak doğrulmuştu. Gözleri büyümüş, kaşları yukarı kalkık ve ağzı açık, titreyerek etrafına bakıyordu. Biraz evvel kendini kaybettiği ve yavaş yavaş kendine geldiği belliydi. İçinden hayret ve korku taşan gözlerinden, bir hatırlama zahmeti içinde olduğu anlaşılıyordu. Henüz bulunduğu yeri ve hali idrak etmiş değildi. İntizamsız nefes alıyor, başının ve omuzlarının titremesi devam ediyordu. Halim, arkadaşının sakin duruşundan ve bekleyişinden anladı ki Selma'da bu, yeni bir şey değildi. "Hasta bu kadın, hasta!" diye düşündü. Gözlerini ondan ayırmıyordu. Hâlâ onun yanaklarında biraz evvel kuvvetle batırdığı tırnaklarının benek benek kırmızı izleri kalmıştı.

Selma ellerini ağır ağır indirdi, birkaç defa derin derin içini çekti ve başını kaldırdı. Halim dikkatini ondan gizlemek için hemen arkasını dönmüş, yanı başındaki alçak masada sigarasını söndürüyordu. Sonra tekrar kadına baktı. Nevzat onun yanına oturmuş, bir elini tutmuştu. Selma boş kalan eliyle gözlerini uğuşturuyordu. Halim'le göz göze gelince zahmetle gülümsedi:

— Dalmışım... diye mırıldandı.

Silkindi ve ilâve etti:

— Güzel şeyler bana fazla tesir ediyor. Musiki hiç dinleyemem. Böyle oluyorum.

Halim şaşkınlığını gizleyerek:

— Ne kadar hassassınız! diyebildi.

Sonra başını arkaya çevirdi. Kapı tarafında bir ayak sesi vardı. Hizmetçi görünmüş, Salim Bey'le karısının geldiğini haber veriyordu. Selma ayağa kalktı ve durdu. İçeriye altmış yaşını geçkin, kır

saçlı, güler yüzlü ve dinç bir adamla zayıf ve sendeleyerek yürüyen bir kadın girdi. Selma onlara doğru ağır bir iki adım atmıştı. Halim'i onlara Nevzat takdim etti.

Hepsi oturdukları zaman bir müddet konuşmadılar. Salim Bey bir bahis açmaktan herkesin âciz kaldığını görünce:

— Bendeniz, diye başladı, üç harpte bulundum. Yanımda en aziz arkadaşlarım can verdi. O kadar acımadım da –çünkü harpte merhamet insanın dizlerini keser, takat bırakmaz, iyi bir şey değildir– evet... Gelgelelim şimdi... Biraz evvel... bahçeye girerken kapının önünde bir köpek yavrusu gördük. Mutlaka bir otomobil çiğneyip geçmiş olacak. Arka ayakları kesilmiş. Kanları aka aka bahçe kapısına kadar sürüklenip gelmiş. Zavallı hayvan! Bir uluyor, bir inliyor ki... Saime ile ben bakakaldık. Elden ne gelir?

Selma birdenbire Salim Bey'e doğru koştu ve iki elini uzatarak sordu:

— Bizim kapının önünde mi?

— Evet!

Selma'nın yüzünden sevince benzer bir derunî* ışık dalgası geçti. Gözleri gene büyüyor ve kırpılmıyordu. Başı yukarı doğru uzadı ve boynu gerildi. Salim Bey bu haberi verdiğine pişman olmuş gibi mevzuu değiştirmek istiyordu:

— Ehemmiyeti yok, dedi, ölür, kurtulur. Sürünüp de ne yapacak? Biz vapurda, şöyle şu kadar, yedi yaşında bir çocuğa rastladık, babasıyla konuşuyordu, ne zekâ efendim, hani...

Selma dinlemiyordu. Birdenbire misafirinin sözünü keserek:

— Ben şimdi gelirim!

dedi ve kapıya doğru yürüdü. Nevzat da onu takip etmek istiyordu, fakat kadın eşiğe yakın durarak:

— Hayır! dedi, hiçbiriniz gelmeyiniz!

Hızla odadan çıktı.

Salim Bey onun arkasından bakarak:

— Ne yapacak acaba? Keşke söylemeseydim, onun sinirleri böyle şeyleri kaldırmaz, dedi.

Halim Nevzat'a yaklaşarak:

---

* İçten, gönülden.

— Hayret! demekten kendini alamadı.

Ve arkadaşını bir kenara çekerek sordu:

— Neydi o deminki hal? Tırnaklarını yanağına bastırdığı zaman? Her vakit böyle midir?

Nevzat başını sallayarak:

— Her zaman bir başka türlüsü, dedi, fakat görüyorsun ya hayret etmiyorum artık... Tezahürleri değil, muammanın esası beni meraka düşürüyor.

Halim onun kulağına eğilerek:

— Hakkın var, dedi, güzel ve acayip kadın... Bir iki kere ben de ürperdim, bir şeyler oldum. Sen olmasaydın ben de mutlaka ona karşı zaaf duyardım.

Başını sallayarak daha alçak sesle ilâve etti:

— Güzel kadın!

Gözlerini kapıdan ayırmayan Nevzat mırıldandı:

— Köpeğe karşı duyduğu alâkaya dikkat ettin mi?

Halim'in cevabını beklemeden Salim Bey'e doğru yürüdü:

— Köpeği neden o kadar merak etti acaba?.. diye sordu.

Salim Bey'in yerine karısı cevap verdi:

— Acımıştır. Belki de içeriye alacak.

İhtiyar adam gülümseyerek itiraz makamında başını sallıyordu. Kadın tekrar etti:

— Acımıştır. Benim de yüreğim parçalandı.

Salim Bey başını arkaya doğru atarak:

— Acımaz o, dedi, yüzünü görmedin mi? Sevindi!

Nevzat ve Halim bir anda sordular:

— Sevindi mi?

— Evet, Saime de onu benim kadar tanımaz. Sevindi dersem inanınız. Bir gün Edirne'de biz onunla sokakta yürüyorduk. Gözümüzün önünde bir beygir çatladı. Evet, gözümüzün önünde öldü hayvan. Selma Hanım o gün de sevindi.

Salim Bey, etrafını inanmayan bir sessizliğin çevirdiğini fark edince doğruldu:

— İnanınız buna, dedi, ben ufak tefek başka vak'alara da şahit oldum. Kan ve ölü görmekten hoşlanıyor.

Karısına dönerek sordu:

— Bir muharebe seyretmek istediğini her zaman söylemez mi? Sen inanmıyorsun ama inan. Bu kadının garip tabiatları...

Kapı birdenbire açıldığı için Salim Bey sözünü tamamlayamadı. Selma neşeli bir yüzle içeri girmişti.

Ona doğru yürüyen Nevzat sordu:

— Ne oldu?

Selma omuzlarını silkerek:

— Öldü! dedi.

Önüne baktı ve tekrarladı:

— Ölmüş! Bizim kapıdan öteye kadar kadar sürüklenmiş, ölmüş.

Nevzat Selma'ya yaklaşarak:

— Acıdın mı? diye sordu.

Bir anda bütün bakışlar Selma'nın üstünde birikmişti.

Genç kadın önüne bakarak cevap verdi:

— Tabii. Fakat öldüğü iyi oldu. Sürünecekti.

Gözlerini birdenbire Halim'e doğru kaldırarak:

— Bir görseniz, dedi, ne garip ölüm!

Halim şaşırdı: Bu gözler... Bu gözler...

— Garip mi? diye sordu.

— Evet. İster misiniz görmek?

— Görmek mi?

Halim Nevzat'a baktı:

— Peki, dedi, hep beraber gidelim.

— Hep beraber olmaz. Yalnız ikimiz...

— Peki...

Halim Selma'yı takip etti. Kadın yüksek tavanlı ve loş sofalarda ayaklarının yere dokunuşu hiç duyulmadan, bir hayalet süzülüşüyle gizli bir hedefe gider gibi yürüyordu. Bahçeye çıktıkları zaman ince bir yağmur vardı. Selma kapı tarafına gideceği yerde sola kıvrılarak dar bir yola girdi ve durdu:

— Köpeği bırakınız... dedi, şöyle gidelim.

Epeyce yürüdüler. Bahçeyi sokaktan ayıran duvarın yükseldiği bir noktada, çatısı yolun hizasında, iki katlı, harap bir köşk vardı. Kapısının bir kanadı yıkıktı ve merdiveninin tırabzanı kopmuştu. Selma bir şey söylemeden basamakları çıktı ve Halim onu takip etti. İkinci katın tek odasına girdiler. Burada yalının tekaüde çıkarıl-

mış, kırık dökük eşyası vardı. Selma Halim'i bir elinden tuttu, çarpık iskemlelerin, yere dökülüp saçılmış eski çanak çömleklerin arasından geçirerek, aynası çatlamış bir esvap dolabıyla mermeri parçalanmış bir masanın yanında, pencerenin önüne getirdi. İkisi de oraya sığmak için birbirlerine sokulmak mecburiyetindeydiler. Selma masanın üstüne oturdu ve ayak ayak üstüne attı. Bir dizi Halim'in karnına gömülüyor ve bir ayağı da onun iki bacağı arasına sokuluyordu. Halim Selma'nın yüzünü ta yakından gördü. Onun iri siyah gözleri, bu her zerresi ürperen hassas yüz üstünde gezmeye çıkan yabancı bakışları derhal yakalıyor ve kendi derinliğine çekiyordu. Bakışlarını içi sıcak ve karanlık bir cevher dolu, büyülü çukurlardan kurtaramayan Halim, yalnız, onun dudaklarının etrafında, gözlerinin mıknatısını artıran garip bir tebessüm fark edebiliyordu. Bir yandan Nevzat'ın arkadaşı, bir yandan da evli olmak gibi iki büyük vicdan engelini devirmeye çalışan titretici, bayıltıcı, nefes kesici bir cazibe fırtınası içinde kalmıştı. Karısını ve arkadaşını bir an unutabilseydi bu çılgın kadının davetine hemen koşacak, onu derhal kolları ara a alacaktı. Selma Halim'in son mukavemetini de bacaklarının serbest hareketleriyle kırmaya çalışarak:

— Bana bir şiir okuyunuz! dedi.

— Burada mı?

Selma birdenbire masadan atladı ve Halim'i iki eliyle göğsünden iterek uzaklaştı. Son derece şaşıran genç, kaybettiği bir nimeti arar gibi telâşla ona doğru koşarken iskemlelerden birini devirmişti. Kapının önünde duran Selma, onun özür dileyen bakışlarını görünce:

— Başka bir gün, dedi, söz veriyor musunuz?

— Hay hay, isterseniz şimdi okuyayım.

— İstemiyorum. Başka bir gün. Yalnız geliniz.

— Peki.

— Yarın değil, öbür gün.

— Peki.

— Kimse bilmeyecek.

Halim aynı çabuklukla cevap verdi:

— Peki.

Merdiveni inen Selma'yı takip ederken Halim'in kalbi şiddetle

çarpıyordu. Bahçede, genç kadın, arkasında duran Halim'e yüzünü çevirmeden:

— Akşam üstü geliniz! dedi.

Ve hızla yürüdü.

Salona girdikleri zaman daima alçak sesle, fakat hararetli bir şey konuşan Nevzat ve Salim Bey birdenbire susarak onlara baktılar. Halim'in gözleri yerde idi. Hem biraz evvelki şiddetiyle devam eden heyecanını göstermek istemediği hem de utandığı için arkadaşının yüzüne bakamıyordu. Köpek hakkında ne söyleyecekti? Bereket Selma onu yalan söylemek mecburiyetinden kurtardı:

– Köpeği bulamadık, yarı yoldan döndük, dedi.

Ve gene bereket versin ki sebep soran olmadı. Nevzat, Salim Bey'le münakaşasına, bıraktığı yerden devam etmek ihtiyacındaydı:

— Siz insanın aslında yamyam olduğunu söylemek istiyorsunuz, diyordu.

Salim Bey de başını sallayarak:

— Şüphe mi var? cevabını verdi.

Halim de bu bahse sokulmak istiyordu. Fakat basit bir şey düşünmekten âciz kalacak kadar heyecan içindeydi. Yüzünün sararmış olmasından ve içindeki sarsıntıyı belli etmesinden çekindiği için, münakaşa edenlere arkasını döndü ve Selma ile göz göze geldi.

Kadın gene ona göz kırpmadan –ve işte Halim'in bir türlü mana veremediği şey –büyük bir öfke ile bakıyordu.

Gitti, koltuğa oturdu, ayak ayak üstüne attı. Odaya iyice karanlık bastığı için yüzünün ve tüllü kollarının birbirinden az farklı beyazlıklarından başka hemen hiçbir şey görülmüyordu.

Nevzat, Salim Bey'le münakaşasını birdenbire kesti ve ayağa kalktı. Saatine bakarak altı vapuruna yetişmek şart olduğunu Halime hatırlattı. Çubuklu'da oturan Salim Bey'le karısı da gitmek istiyorlardı. Selma hiçbirine ısrar etmedi. Misafirlerini yalının bahçe kapısına kadar götürdü. Eşikte, dimdik durdu ve ayrılırken hiçbirine tek bir kelime söylemedi.

Halim ve Nevzat önden yürüyorlar, konuşmuyorlardı. Hâlâ devam eden heyecanını saklamak için bir şey söylemeye cesareti olmayan Halim, arkadaşına yan gözle bakarak düşünüyordu: "Şüphe mi etti acaba?"

Sokağa çıktıkları zaman, Salim Bey etrafına bakındı ve kırk elli adım kadar ötede, duvarın dibinde yatan köpeğin ölüsüne doğru hızla yürüdü; aksi istikamete giden Halim'le Nevzat'a seslendi:

— Biraz gelir misiniz?

İki arkadaş ve Saime Hanım yaklaştılar. Salim Bey köpeğin üstüne iğilmişti. Onları da çağırarak:

— Bakınız, dedi, iyice bakınız!..

Halim ve Nevzat da eğildiler.

Salim Bey sordu:

— Bir şey görmüyor musunuz?

Nevzat da Salim Bey'e bakarak:

— Ne gibi? diye sordu.

İhtiyar adam karısına döndü:

— Saime! dedi, iyi bak, dikkat et! Biz gelirken bu köpeğin yalnız arka bacakları çiğnenmişti. Değil mi?

— Evet.

— Şimdi bak... Hayvanın kafası da ezilmiş.

Kadın tiksinerek gözlerini kapadı, geriye çekildi:

— Aman, dedi, ben bakamam.

Fakat Nevzat'la Halim, köpeğin arka ayaklarıyla beraber kafasının da parçalanmış olduğunu görüyorlardı.

Salim Bey onlara bakarak sualini tekrarladı:

— Değil mi?

Halim mırıldandı:

— Evet... Kafası da ezilmiş hayvanın.

Nevzat doğrulmuş, kaşlarını çatmış, köpeğin ölüsüne bakarak düşünüyordu. Birdenbire Salim Bey'e dönerek sordu:

— Siz bunu gördüğünüz zaman sağlam mıydı?

İhtiyar adam güldü:

— İşte Saime burada... Söylesin...

Kadın bağırdı:

— Tabii... Yaşıyordu hayvan... Gözleri can havli ile fıldır fıldır dönüyordu.

Nevzat kadına ve köpeğe hayretle birkaç defa bakarak :

— O halde?.. diye sordu.

Salim Bey cevap verdi:

— O halde, gayet basit: Bizden sonra bu hayvanın başını taşla ezmişler! Ararsak belki taşı da buluruz.

— Kim ezmiş olabilir? Çocuklar mı?

İhtiyar adam cevap vermedi ve taşı aramak için uzaklaştı. Yerlere eğiliyor, kalkıyor, eline geçirdiği bir taşı muayene ederek bırakıyordu. Halim'le Nevzat da aramağa başladılar. Fakat o taraflarda kan izleri taşıyan ağır bir taş bulamadılar.

Salim Bey başını salladı:

— Bu da gösteriyor ki, dedi, cinayeti yapan insan delilini ortadan kaldırmaya da lüzum görmüş.

Nevzat güldü:

— Siz bunda bir cinayet vak'ası mı görüyorsunuz?

— Eh... Yok yere bir hayvan öldürmek de cinayettir. Kanunlarımız men eder. Herhalde bu hayvanın öldürülmüş olduğu muhakkaktır.

Nevzat omuzlarını silkti:

— Olabilir, dedi, buradan geçen biri acımıştır hayvana, başına ağır bir taş indirerek onu eziyetten kurtarmıştır.

Ve elini mütekait askere uzatarak:

— Allahaısmarladık! dedi, biz vapuru kaçırmayalım.

İki arkadaş da iskeleye doğru hızla yürüdüler. Nevzat gelirken olduğu kadar dikkatli değildi. Sinirli adım atışlarıyla sık sık çamura basıyordu. Acaba bir şey sezdiği için mi böyle sinirliydi? Halim'in içinde bir mücadele vardı: Bir yandan Selma'nın gizli davetini Nevzat'a hemen haber vermek, bu tehlikeli ve çılgın kadından hemen uzaklaşmasını ona tavsiye etmek istiyor; bir yandan da, hiç değilse bir defa Selma'nın vaat ettiği zevke sahip oluncaya kadar susmayı düşünüyordu. Onun ruhunda bu mücadeleyi temsil eden şekiller gayet garipti; hattâ komik: Kendi karısının yüzüyle Selma'nın bacağı, yahut belinin şimşekli bir kıvrılışı nöbetleşe gözünün önüne geliyordu. Bazı anlarda Selma'ya karşı öyle kuvvetli bir zaaf duyuyordu ki, yanında Nevzat olmasa hemen yalıya dönmeyi düşünebilirdi.

Vapura girinceye kadar Nevzat da ona bir şey söylemedi. Kamarada gene tenha bir köşe buldular. Nevzat'ın kaşları çatıktı. Halim ondan şiddetli bir sitem bekliyor, şüphesinin manasız olduğunu an-

latmaya veya her şeyi itiraf etmeye hazırlanmak istiyordu. Kararsızlığın verdiği sıkıntı içinde başını önüne eğdi. Düşünüyordu: "Ben ahlâksız bir adam değilsem söylemeliyim." Ömründe ilk defa olarak, en sevdiği arkadaşına ve karısına karşı ahlâkı böyle bir imtihan geçiriyordu.

Nevzat birdenbire yumruğunu dizine vurarak:

— Şu Salim'e kızıyorum! dedi. İkide bir Selma'nın gayritabii bir mahlûk olduğunu bana ispat etmeye kalkıyor. Gayritabii de değil, sade. Çünkü Selma'nın alelade bir kadın olmadığını ben de biliyorum. Benim için harikulade olan bir şey, artık bu neviden hiçbir hassasiyeti kalmamış bir ihtiyar için gayritabii olabilir. Bunlar kelime meselesi... O değil... Beni kızdıran şey Salim'in bazı acayip iddialarıdır. Ağzında geveliyor, iyice söyleyemiyor ama tabii anlaşılıyor: Bu adama göre Selma delidir, vahşidir, ne bileyim ben, münasebetsiz dejenerenin biridir. Bana göre bilâkis, Selma, orta adamların anlayamayacakları hassasiyet nüanslarıyla dolu bir kadındır. Anlaşılmayan ruhlara deli demek âdettir, malûm ya...

Bunları söylerken Nevzat'ın yüzü kıpkırmızı kesilmişti. Halim şaşırdı. Arkadaşına hakikati söylemenin kendi tarafından olduğu kadar onun tarafından da zor bir şey olduğunu görüyordu. Salim Bey'in mutedil tenkitlerine tahammül edemeyen Nevzat, Halim'i sükûnetle nasıl dinleyebilirdi?

Çünkü Halim'in ilk sözleri şöyle bir şeyler olacaktı: "Dostum! Benim ağzımdan hakikati öğrenmek ister misin? Bu kadın güzel, sadece güzel, işte o kadar. Geri tarafı hasta bir sevkitabii* yığınından ibaret. Evet, hasta. Doktorlar bu hastalığın adını bilirler, onlara sor. Fakat hasta. Bir sürü ölüm vak'aları içinde muvazenesini adamakıllı kaybetmiş. Benim sana tavsiyem: Şimdiye kadar eğlendiğin kadar eğlendin. Bırak artık. Bu işin sonu yok. İnanma bu kadına. Alelade aşifte bu. Seni aldatıyor. Delil mi istiyorsun? İspat mı istiyorsun? İşte: Beni de gizlice yalıya davet etti!"

Fakat şimdi anlıyordu ki bu sözleri söylemek, yalnız Selma'nın davetini değil, Nevzat'ın dostluğunu da kaybetmeye mal olabilirdi.

* İçgüdü.

Ne yapmalıydı? Dostça bir ihtiyatla onu incitmeyerek ve hakikati ona azar azar sezdirerek anlatmaktan başka çare yoktu. Nevzat'ın yüzüne baktıkça ona karşı bir alçaklığı kabul etmekte bir an tereddüde düştüğü için de kendi kendine kızıyordu. Ya Feriha, karısı? Ya Ufuk, bir buçuk yaşındaki kızı? Dört senelik evliydi. Feriha'yı artık iyiden iyiye şefkate çevrilmiş bir aşkla seviyordu. Bir an için bile olsa, şimdiye kadar ona bu Selma'dan başka ihanet arzusu telkin eden bir tek kadın çıkmadı. Nevzat'ın iki karış ötedeki yüzü ve önüne eğilmiş gözlerinin ince damarları seçilen kapaklarını karşısında, kuvvetli endişelerin kargacık burgacıklarla dolu, köşeli ve kuru alnı karşısında, sayısız hatıraları bir anda uyandıran, fakat çokluklarından dolayı hiçbirini şuura çıkarmayan sıcak ve dost hüviyeti karşısında utancı artıyordu. Hemen her şeyi söylemekten onu alıkoyan son arzu engelini de ezmek istiyordu. Önüne baktı, kaşlarını çattı ve sustu.

Gözlerini kaldıran Nevzat ona tabakasını uzatarak:

— Bırakalım şu Salim'i, dedi, sen ne diyorsun bu kadın için? Aylardan beri yalnız bunu bilmek istiyorum. Selma'yı ilk tanıdığım gündenberi senin onu görmeni ne kadar istiyordum.

Sigaraları yaktılar. Halim öksürdü. Verebileceği cevabı Nevzat kadar kendisi de merakla bekliyormuş gibi kaşlarını hayret ve tereddüt ifade eden bir genişlikle yukarı kaldırdı, yutkundu, biraz durdu ve dedi ki:

— Güzelliğine güzel kadın. Diyecek yok. Fakat bana gücenme. Salim Bey tarzında onun aleyhinde bulunacak değilim. Yanlış anlama. Ben... fikirlerimden ziyade –çünkü ilk görüşte yanlış olabilir– Selma'nın üstümde bıraktığı tesirleri söyleyeceğim. Darılma. İlkönce ben onu ya şımarmış, isterik, yapmacıklı bir kadın, yahut da –kızma!– deli sandım! Hattâ şuurunu imtihan etmek bile aklımdan geçiyordu. Sonra baktım, şiirden bahsederken, dinlerken, düzgün konuşuyor. Belki de gururumu okşadığı için bana öyle geldi. Fakat değil. Bütün sözleri akıllı, muvazeneli.* Beklediğim gibi sapıtmadı. Tabirin kabalığını mazur gör: Ben sapıtacak diye korkuyordum, sapıtmadı. Fa-

* Dengeli.

kat başka bir şey var. Bu kadının sözleriyle hareketleri birbirini tutmuyor. Nasıl diyeyim? Selma sözleriyle akıllı, hareketleriyle... deli!

Nevzat sıçradı ve bağırdı:

— Tamam! Buna ne iyi dikkat etmişsin. Ben de böyle görüyordum, fakat bunu senin kadar iyi anlatamıyordum kendime: Evet... Sözleriyle akıllı, hareketleriyle deli! Çünkü Selma'nın sözleri aklından, hareketleri sevkitabiilerinden, insiyaklarından doğuyor.

— Sözlerine hâkim de, hareketlerine hâkim değil gibi bir şey. İşte onun bu ikiliği insanı şaşırtıyor ve cezbediyor.

— Tamam! İşte gel de bunu Salim'e anlat!

Halim söyleyeceği sözleri zihninde iyi bir kontrolden geçirerek devam etti:

— Evet, hiç şüphe yok güzel kadın, tepeden tırnağa kadar ihtiras ve... şehvet! Sonra hayatı, mazisi, hali, içinde yaşadığı o karanlık dekor, her şey facialarla dolu. İnsana o yalının her odasında bir cenaze varmış gibi geliyor. Selma'nın gözleri de öyle. Hiç mübalâğa etmemişsin: İnsana ölümü düşündürüyor. Meselâ, farzet ki bu taze, bu güzel, bu çok duygulu kadın bir ölü yıkayıcısıdır. İşi gücü budur farzet! İşte gözlerinde hep şimdiye kadar gördüğü yüzlerce ölünün gizli resimleri yığılmış gibi matemli bir karanlık var. Fakat gene güzel bu gözler. Çünkü o karanlığın içinde gene parlayıcı –bu müthiş kelime nereden geldi dilimin ucuna? Mazur gör– paralayıcı bir yaşama aşkı var. Çok samimi ve çok yalancı gibi görünüyor. Seni şaşırtan da bu değil mi?

Nevzat sigarasını söndürür söndürmez bir tane daha yaktı ve tasdik etti:

— Tamamıyla! Mükemmel! Devam et!

Halim düşündü. Nevzat'ın verdiği bu cesaretle daha ileriye gidebilir miydi? Bir tecrübeye karar vererek devam etti:

— İşte onun bu hali *femme fatale* dedikleri meş'um kadın tiplerini hatıra getiriyor. Ben tiplere pek inanmam. Galiba yalnız romanlarda ve filmlerde vardır. Onların şeametleri* bir karakter değil, tesadüf neticesidir sanıyorum. İşte böyle, meselâ bu kadının hayatında olduğu gibi üst üste dört intihar vak'ası onu ister istemez meş'um kadın rolüne sevkedebilir. Gözüyle görmeyen, böyle bir kadının mevcudiyetine kolay kolay inanır mı? Onun hayatını, içinde yaşadığı dekoru, acayip hallerini kime anlatsan... hem ben de sana gelirken "bu bir masal kadını" demedim mi? Kime anlatsan böyle der.

Halim nefes aldı ve cesaretini toplayarak devam etti:

— Fakat var işte, böyle insanlar var. Koskoca Türkiye, koskoca İstanbul. İçinde milyonlarca tip saklı. Her gün binlerce evin içinde binlerce vak'a oluyor. Bunların çoğu gazetelere geçmez, çatı altında kalır. Bu çokluk içinde imkân da zengindir. Bu nev'iden muvazenesiz kadınlar da belki az değildir. Muvazenesiz, diyorum, şüphe mi var? Doktor, hasta, der bunlara ve hastalıklarına türlü isimler de koyar. Halk daha kestirme söyler: Deli der, çıkar. Ne olursa olsun, Nevzat, bana son fikrimi sorarsan şudur: Selma ancak bir sergüzeşt mevzuu olabilir. Daha esaslı projelere dayanabilecek bir tip değil. Evlenmeyi düşünme. Sana bütün samimiyetimle söylüyorum: Hata edersin.

Nevzat güldü ve kederi istihzaya karıştıran bir sesle:

— İyi başladın, Halim, dedi, fakat fena bitirdin. İlk görüşlerin doğruydu, sonra şairane psikolojilere saptın. Selma'ya ölü yıkayıcılık ettirecek kadar şairane... Fakat hakkın var. Ben de sana söyledim esasen, değil mi? O kadın ve o yalı insana böyle şeyler düşündürüyor. Fakat, lûtfet, sen işin bu tarafına fazla düşüyorsun. Haklısın. Selma'yı benim kadar tanımıyorsun. Bu kadın büyük bir mustariptir, yani büyük bir ruhu vardır. Gördüğün muvazenesizlikler hep tatmin olunmayan büyük ruhunun çırpınışlarıdır. Onu hayatın facialarından ve karanlıklarından biraz emniyete ve güneşe çıkar, görürsün: Dünyanın en makul ve muvazeneli kadını doğar. Bilir misin, her şeye rağmen, ne kadar dürüsttür?

Halim Nevzat'a baktı ve bir kahkahayı yutarak sordu:

— Kim? Selma mı?

— Selma!

Halim gülümsemekten kendini alamadı ve ancak şunu söyleyebildi:

* Uğursuzluk.

— Bana öyle görünmedi.

— Çünkü sen onu tanımıyorsun.

Halim Nevzat'ın masa üstünde duran elini tutarak:

— Emin ol ki, dedi, Nevzat, emin ol ki Selma'yı senden iyi tanıyorum.

Nevzat da güldü ve elini çekerek:

— Bak, dedi, gördün mü? Neler iddia etmeye kalkıyorsun.

— Emin ol!

— Hayır dostum. Bu noktada ısrar etme. Sen Selma'yı benim kadar tanıyamazsın.

Gözlerindeki öfkeyi saklamak için önüne bakan Halim, kendi kendine: "Acele etme!" dedi. İçinden gelen bu sesin sebebini bilmiyordu, fakat ısrar etmemeye karar verdi:

— Belki... dedi, belki yanılıyorum.

— Emin ol ki yanılıyorsun, Halim.

— Belki...

Halim başını önüne eğmişti. Nevzat'a hakikati sezdirmek kararından vazgeçecek miydi? Bu kadar şiddetli bir inat ve mukavemet karşısında ısrar etmek dostlukları için pahalıya mal olacaktı. Fakat susmak da, arkadaşının gözlerine perde çeken ihtirasa kurban olmasına ses çıkarmamaktan başka neydi? İkiden biri: Ya söyleyecek, yahut onu mukadder olan aldanışına terk ederek hemen Ankara'ya dönecek, bir daha Selma'yı da, Nevzat'ı da düşünmeyecekti. Hayır! İçinde mutlaka bir rol sahibi olmak istediği bu mevzudan uzaklaşmaya gönlü razı olmuyordu. Başını salladı:

— Bana öyle geliyor ki, dedi, Selma bir "nemfoman"dır. Bunun ne demek olduğunu biliyorsun, değil mi? Bir hastalık bu. Her erkekten hoşlanmak ve hiçbirine doyamamak hastalığı. Taşkın bir cinsî tabiat: Nemfomani. Selma'da bunu görüyorum.

Nevzat Halim'i şaşırtan bir sükûnetle gülümseyerek, telâşsız ve öfkesiz ısrar ediyordu:

— Ne kadar yanlış görüyorsun, dostum, bilâkis, bilâkis... Bilmezsin, Selma'da erkekten ve insandan nefret ne kadar derindir! Görmüyor musun? İnsanlardan kaçıyor, İstanbul'a inmiyor, vapura ve sandala binmiyor, iskele civarına kadar bile gitmiyor. Konuştuğu insanlar yalıdakilerle bugün gördüğün üç kişiden ibaret. Ötekiler de,

Salim ve karısı, burada oturdukları için... Komşu... Hem bilir misin, Selma onlara gitmez, onlar geliyorlar... O da ayda yılda bir... Nevzat güldü ve Halim'in tabirlerini tekrarladı:

— "Her erkekten hoşlanmak ve hiçbirine doymamak" ha?.. Bu fikir sana nereden geldi? Hangi işarete göre buna hükmettin? Söyle!

İçindeki mücadele gırtlağına tesir eden Halim yutkunuyor, arkadaşını hakikatin yıldırımı altında yanmış görmek endişesinden de, onun böyle aldanıp gittiğini görmek azabından da kurtulamıyordu.

— Daha ne işareti istiyorsun? diye sordu, iki kocası da intihar etmiş. Bunun sebeplerini sana açıkça söyleyemiyor, değil mi? Sen niçin bunu kendi kendine sormuyorsun? Niçin? Niçin? "Bir aşk buhranı" diyorsun. Nasıl bir buhran? Kıskançlık değilse nedir? Onlar da mı nevrastenikmişler? Öyleyse neden sinirleri bozulmuş? Değilse, iki adam arka arkaya neden intihar etmişler?

Nevzat omuzlarını kaldırdı:

— Peki... dedi, babası da mı kıskançlıktan intihar etti?

— Babasının kendisini niçin öldürdüğü anlaşılıyor. Ortada bir dava var, bir izzetinefis mücadelesi var, çok hayret edilecek bir şey değil. Fakat ya o adamlar?

— O adamların bu kadın yüzünden intihar ettiklerini farz edelim; ya besleme? On bir yaşındaki kız? O da mı Selma'yı kıskandığı için intihar etti?

— Bence o da Selma'dan duyduğu tazyikten, manevî tazyikten bunalmıştır.

— Fakat niçin? Selma'nın erkeklere düşkün olmasıyla beslemenin bunalması arasında ne münasebet var?

Doğrusu Halim de bunu izah etmeye muktedir değildi. Düşünmeye mecbur oldu ve cevap vermedi. Nevzat onun aczini belirten sükûtun sonunu epeyce bekledikten sonra:

— Hayır! dedi, hep ters görüyorsun Halim. Selma başkalarına tazyik yapmak değil, bilâkis, başkalarının manevî tazyiki altında bir kadın.

— Öyleyse kendisi intihar etmeliydi.

— İşte, garip bir aksülâmeldir* bu, itiraf edeyim ki ben de iyice anlayamıyorum, fakat senin izahın yanlış, buna eminim.

---

* Tepki.

İki arkadaş da sustular. Halim Nevzat'ın tahammülünü ölçmek için cesaretli bir iskandil yapmaya karar verdi. Biraz bekledi ve sordu:

— Peki... sen... faraza... Selma'nın herhangi bir adamla, meselâ benimle gizlice münasebet tesis ettiğini öğrenseydin, ne yapardın?

— İnanmazdım.

— Sahi mi söylüyorsun, Nevzat?

— Vallahi ciddi söylüyorum.

— Beni hayret içinde bırakıyorsun.

— Asıl sen beni hayret içinde bırakıyorsun!

Bakıştılar. Fakat ikisinin de gözleri benliklerinin en dik ve sivri tarafına battığı için bakışları birbirinden kaçtı. İkisi de hem istihza, hem de aralarında çirkin bir benlik mücadelesini lâtifeye bağlamak ihtiyacıyla, önlerine bakarak gülümsüyordu.

Halim gülüşünün müstehzi tarafını azaltarak sordu:

— Peki... Daha açık bir şey soracağım. Unutma ki daima farazi konuşuyoruz. Gücenmezsin değil mi?

— Asla.

— Ben sana şimdi Selma'nın beni gizlice yalıya davet ettiğini söylesem inanır mısın?

Nevzat tereddüt etmeden:

— İnanırım! dedi.

Halim şaşırdı ve kısık bir kahkaha ile güldü:

— Peki... O halde?

— O halde?

— Beni gizlice davet etmiş olunca ne kalıyor?

Nevzat omuzlarını kaldırdı:

— Ne mi kalıyor? Seni gizlice çağırması mutlaka beni aldatmak için mi olur?

— Ne için olur?

— Seninle bana dair konuşmak, benim hakkımda senin ağzından lâkırdı almak için olur.

Halim bu noktayı bir an için bile düşünmemişti:

— Ne münasebet! dedi.

— Evet. Belki de bugün seni yalıya gizlice çağırdı. Odadan beraber çıktığınız vakit bu benim hatırıma geldi. Deminden beri sen Selma'nın ahlâkını çekiştirirken de bunu düşünüyordum. Olabilir, fakat emin ol ki kuşkulanmadım. Yalnız senden değil, ondan da emin olduğum için. Belki de bunu bana haber vermekten çekiniyordun. Sana yemin ederim ki zerre kadar azap duymam. Bunun doğru olup olmadığını bana söyleyebilirsin.

Halim hiçbir şey düşünmedi. Şuuru kararmıştı. İçinden gelecek ilk cevabı geriye çevirmemeye karar verdi. Biraz durdu ve mırıldandı:

— Doğru!

Nevzat omuzlarını kaldırıp indirdi:

— Olabilir. Ve senden mutlaka gitmeni rica ederim.

— Gitmeyeceğim.

— Hayır, gitmelisin!

Nevzat sükûnetinde hiçbir değişiklik olmadan tekrarladı:

— Gitmelisin. Hem Selma hakkındaki fikrini değiştirirsin, hem de onun benden birtakım şüpheleri var, manasız, fakat var, onları silmiş olursun. Çünkü senin zannettiğin gibi değil. Tam tersine. Ben ondan şüphe etmiyorum, ona itimadım var, çünkü onun kimse ile konuşmadığını biliyorum; fakat o öyle değil. Benim hayatımı bilmiyor. Eski münasebetlerimden herhangi birini, vakit vakit tazelemek elimde olduğunu düşünüyor. Her an şüphe içinde. Anladın değil mi? Mutlaka git, bütün bu konuştuklarımız aramızda kalsın. Git. Ona olduğu kadar bana da dostluk göstermiş olursun. Bunu senden bilhassa rica ederim. Git. Gideceksin değil mi?

Halim cevap vermedi, bulanık hisler içindeydi ve zihninde bir karanlık vardı. Anlamıyordu: Nevzat mı aklanıyor, kendisi mi? Selma onu niçin davet etmişti? Nevzat hakkında onun ağzından bazı lâkırdılar almak içinse o hırdavat eşya arasındaki hali neydi? Masanın üstünde otururken içi garip iştahlarla dolu yapışkan bakışı, dizlerinin ve ayaklarının tahrik edici hareketleri, bütün vücudundan sızan o uzvî davet ne olabilirdi? Halim'i yalıya çekmek için bir ökse mi? Ne lüzum vardı bunlara? Hayır! Bu arkadaşça bir davete benzemiyordu. Fakat ya Nevzat'ın ısrarı? Kendine ve Selma'ya güvenişindeki sağlamlık? Ya neşeli soğukkanlılık? Halim şaşırdı. Bir muammayı çözmek için gittiği bu yalıdan hiçbir şey anlamayarak yeni muammalarla dönüyordu.

Nevzat onun sustuğunu görünce:

— Ne düşünüyorsun? dedi.

Halim itiraf etti:

— Beni şaşırtıyorsun.

— Şaşırtıyor muyum?

— Çok.

Nevzat güldü.

— Neden şaşırıyorsun? dedi, bana inanmıyor musun? Yahut da, gene aldandığını mı zannediyorsun?

— Sana inanıyorum.

— O halde? Aldanıyor muyum?

— Bilmem. Senin anlattıkların benim gördüklerime pek uymuyor.

— Farklar nedir? Söyle.

— Artık münakaşa etmek istemem.

— Bilâkis, ben rica ediyorum, sana benim kadar kanaat gelmesini isterim. Hattâ... Bak...

Nevzat Halim'e bir sigara verdi ve kendi sigarasını da yaktıktan sonra devam etti:

— Benim, senden başka bir ricam var. Selma'ya git ve ona kur yap. Onu elde etmeye çalış. Bütün tesirlerini kullan. Senin şiirlerine bayılıyor. Bir tecrübe et. Muvaffak olursan bana haber ver. O zaman sana diyeceğim ki: "Hakkın varmış. Bu kadın bir.. bir..." Nasıl söylemiştin demin? Bir? Neydi o?

— Nemfoman mı?

— Evet, "... bir nemfomandır" diyeceğim.

Halim Nevzat'ın yüzüne baktı. Onun bu teklifteki ciddiyetinden şüphe yoktu:

— Çocuk gibi lâflar söylüyorsun, dedi.

— Neden çocuk gibi?

— Çocuk gibi. Ben artık o yalıya ayak basar mıyım sanıyorsun? Hele Selma'ya kur yapmayı hatırımdan geçirebilir miyim? Bu tecrübe ikimiz için de çirkin değil mi?..

— Hayır, benim Selma'ya da, sana da emniyetim var. Neticeden eminim. Sana kanaat gelmesini istiyorum. Bir de bu kadını beraber etüd etmiş olacağız. Sen benim yirmi üç senelik bir tek dostumsun. Bu ricamı kabul edeceksin.

— Nevzat!

— Ciddi söylüyorum, Halim. Yarın değil öbür gün yalıya gideceksin. Zaten ben de senden bir gün sonra Selma'yı göreceğim. Gideceksin. Bittabi bu görüştüklerimizi ona hiç söylemeyeceksin. Tamamıyla serbestmişsin, ben yokmuşum gibi hareket edeceksin. Karşında mahir bir aşifte, yarı deli bir kadın, bir nemfoman olduğunu...

Nevzat küçük bir kahkaha fasılasından sonra devam etti:

— ..... farz edeceksin. Onu dilediğin gibi tahrik edeceksin, kendine çekmek için her vasıtayı mubah göreceksin. İstersen aleyhimde de bulunabilirsin.

— Nevzat!

— Dur. Affet. Bunu sana müşterek plânımız olarak teklif ediyorum.

— Çocukluğu bırak.

Vapur Üsküdar'a yanaşıyordu. Henüz köprüye gelmediği halde, Halim, bahsin bu şekli almasından çok sıkılmış gibi ayağa kalktı, tekrar oturdu.

Nevzat ısrar ediyordu:

— Yanlış anlama. Sakın yanlış anlama. Maksadım ne seninle alay etmek, (buna imkân var mı?) ne dostluğunu imtihan etmek ne senin Selma üzerinde benden fazla tesirin olamayacağını iddia etmek... Hayır, hayır... Şerefim üzerine temin ederim ki hiçbiri değil. Sen Selma'yı benden evvel tanımış olsaydın, hiç şüphe etmem ki benden evvel onun hoşuna gidecektin. Aramızda yalnız bir kıdem farkı var. Sen onu daha evvel tanımış olsaydın muhakkak ki seni sevecekti ve senin üstüne benim bütün teşebbüslerim nafile olacaktı.

— Mademki benim teşebbüsüm de nafile olacak, buna eminsin, neden beni çıkmaz bir yola sokmak istiyorsun?

— Senin de benim kadar emin olmanı istiyorum.

— Artık emin olmaya başladım.

— Hayır! Çünkü ben mühim bir karar vereceğim, bu kadınla evleneceğim, onu seviyorum, Halim. Bazen razı olacak kadar seviyorum. Senin aramızda bir dost olarak bulunman şart. Çünkü benim korkumu da biliyorsun. Selma ile konuş. Sana açılacaktır. Beni aydınlat. Hâlâ biraz tereddüdüm olduğunu görüyorsun.

Halim sesini çıkarmadı.

Nevzat ona doğru biraz eğilerek:

— Olmaz mı? diye sordu.

Halim kaşlarını kaldırarak ve başını önüne doğru sallayarak:

— Bana çok acayip bir vazife yüklüyorsun, dedi.

— Hiç acayip değil, dostça bir vazife.

— Fakat... Ya ben de Selma'ya karşı bir zaaf duymaya başlarsam?..

— O sana bu ümidi vermeyecek. Eminim.

— Pekâlâ! Bütün mesuliyet...

— Bana ait.

Nevzat iki elini de uzattı, Halim'in omuzlarını tuttu ve dostuna teşekkür etmek istediği zamanlarda yaptığı gibi onun vücudunu biraz sardı.

Köprüye geldikleri zaman akşam yemeğini beraber yemek kararıyla Beyoğlu taraflarında biraz gezmeye çıktılar. Yolda bu bahsi kapatmışlardı. Yemekten evvel uzunca bir içki sohbeti yapabilmek için lokantaya erkence gittiler. Karşı karşıya oturunca Halim dirseklerini masaya dayayarak başını uzattı:

— E... dedi, şimdi söyle bakalım, biraz bu tarafından açalım, senin eski nazariyeler ne oldu? Münakaşalarımız malûm: Sen ifratlardan da, ihmallerden de hoşlanmazdın. Büyük duygulara, aşka filâna inanmazdın; ne derdin? "İnsan yeni bir lüks otomobil gibi temiz, tertipli, cilâlı yaşamalı. Bütün frenleri tutmalı. Hiçbir yere çarpmadan, kendini de, başkasını da hırpalamadan, hayatta yarış değil, gezinti süratiyle koşmalı." Hani seninle bir münakaşamız vardı: "Hayat bir yarış mıdır, bir gezinti mi?" Sen gezinti olduğunu söylüyordun.

— Gene de o fikirdeyim.

— Acaba? Şimdi büyük aşktan bahsediyorsun. Büyük aşk büyük sürat değil midir?

Nevzat bir elinin parmaklarını masanın üstünde oynatarak düşünüyordu. Tırnakları gene cilâlıydı, elleri tertemizdi, üstünde bir tek buruşuk, leke, ihmal izi yoktu. Yeni ve lüks bir gezinti arabası olmak hayaline sadık kalmış görünüyordu. Halinde koşan ve bir uçurum önünde ansızın duramamak ihtimalinden korkan adamın endişeli kararsızlığı yoktu. Aşk bahsinde bile –hele vapurdaki heyecanlı mevzuda– her zamanki ılık sükûnetini muhafaza ediyordu.

Gene ayni sükûnetle dedi ki:

— Hakkın var. Selma beni kendimden ummadığım bir ihtiras ateşi içine soktu. Bu benim ilk büyük –büyük!– sergüzeştimdir. İşte şimdi canlı bir hakikat noktasına bastın. Anlatacağım. İşte benim ıstırabım da bu ya! Düşün, ben, itidali seven adam, itidalden haberi olmayan bir kadın karşısındayım. Ne olacak? Ya o beni kendi gibi zıvanadan çıkaracak ya ben onun muvazenesini bozan ihtirası yatıştıracağım. Neden evlenmek istediğimi şimdi daha iyi anlıyorsun, değil mi? Kendimden ziyade onun için. Bu yarı evlilik hayatı beni tatmin edebilirdi. Onu istediğim zaman, istediğim kadar ve istediğim yalnızlık içinde görüyorum. Her şeyimiz tamam. Bir şey eksik: Onun huzuru. Onun içi rahat değil. Her an çalkanıyor. Onu sükûna kavuşturmak için yanında daha çok bulunmam lâzım geldiğini hissediyorum. Yalnız bu kadar da değil. Benim de başka bir ihtiyacım var. Ondan ne kadar emin olduğumu gördün. Şüphe yok. Bu cihetten hiç mi hiç üzülmüyorum. Fakat bir şey var ki işte asıl bunun için seni aradım. Çabuk hüküm verme. Etüd et, ondan sonra. Nemfoman, deli deyip çıkma. Selma'nın karanlık bir köşesi var ki oraya ışık sokmak kabil değil. Ha!.. Biliyorsun ki ben kadında klasik muammayı sevmem. Çirkindir. Her kadın muammaya sarılarak boşluğunu gizler. Muamma boşluktur. Sevmem. Fakat bu öylesi değil. Altında bir şey var. Bu şey pek çirkin olabilir. Bunu da hissediyorum. Ama senin zannettiğin gibi taşkın bir cinsiyet değil bu. Salim'in zannettiği gibi vahşet, yamyamlık da değil. Sen bizim onunla münakaşamızı duymadın. Selma ile dışarıya çıkmıştınız. Salim iddia ediyor ki bu kadın, Trabzonlu, Karadeniz kızıdır. Sert bir tabiatı var. O kadar sert ki âdeta zalim, vahşi, yamyam. Görmedin mi? Köpeği Selma'nın öldürdüğünü iddia etmek istiyordu. Fakat yüzüme karşı söylemeye cesaret edemedi. Hayır! O da Selma'yı benim kadar tanımıyor. Yanlış bu görüş. Tamamıyla. Bak, ben de Selma'nın bu şüpheyi veren huylarını gördüm. Garip bir yırtıcılığı var. Bir gün ansızın benim koluma iğne batırdı. Şaka için değil, fena batırdı. Boş bulundum, sıçradım ve can acısından bağırdım. Etim kanadı. Ne yaptı, biliyor musun? Kanayan noktayı emdi. Bunu yaparken sarhoş gibiydi. Dudaklarını koluma bütün kanımı boşaltmak ister gibi yapıştırmıştı. İnan buna. Kolumu biraz şiddetlice çektim ve yüzüne baktım. Ne oldu? Tahmin et!

— Ağladı mı?

— Bayıldı! İşte Selma bu küçük hadisenin içindedir. Gel de anla bakalım. Bayılmak da rol olmaz ya: Yüzü bembeyaz kesildi, alnından ter boşandı, başı arkaya sarktı, nefesi kesildi. Hizmetçiyi çağırmaya mecbur oldum.

— Garip şey!

— Bu kadının hiç kimseye malûm olmayan bir ıstırabı var. Bunu hissediyorum. Şu masayı gördüğüm kadar buna da eminim. Yoksa onun bir canavar, bir vampir olduğunu söyleyene biraz hak veririm. Değil. Bambaşka. Anladın mı?

— Beni gittikçe merak sarıyor.

— Sen de onu bir tetkik et, ondan sonra bana fikrini söyle. Acele etme. Selma bir görüşte anlaşılacak mahlûklardan değil. Haklı mıyım?

— Belki. Bir şey söyleyemem.

— Selma için ilk düşündüğün şeylerde ısrar ediyor musun?

— Israr etmiyorum ama sana da hak veremiyorum.

— Zarar yok. Bitaraf ol, kâfi. Salim gibi inat etme. Çünkü inatla işe başlarsan yanlış görmekte devam edersin.

İkisinin de çok sevdiği bir arkadaş masalarına yaklaşıyordu, bahsi kestiler.

2

Halim iki gün sonra, akşama doğru, yalıya gitti. Hava kapalı ve karanlıktı. Saat beşe gelmediği halde yalının arkasındaki çamurlu dar yolda gece başlamış gibiydi. Sokağın iki günden beri devam eden yağmurlardan kalan su birikintilerinde koyu çinko renkli bir akşamın keder verici akisleri vardı. Bunlardan birine gözü dalan Halimin içinde yeni bir mısra doğdu. Bir küçük su parçasının içine, yaklaşan gecenin bütün genişliği ve derinliğiyle nasıl sığabildiğini düşünerek yürüyordu. Yalının açık bahçe kapısından içeri korku ile girdi. Bu eşiğin üstünde bütün bahtı değişecekmiş gibi bir garip duygusu vardı. Durdu ve sebepsiz arkasına baktı. Kapı aralığında bir köpek görür gibi olmuştu. Merak etti, geriye doğru bir adım attı ve aldandığını anladı. Birdenbire içine bir dalgınlık çöktü, iskeleden çıkar çıkmaz onu saran bu köy karanlığı büyük bir vehim ve hayal istidadıyla doldurmuştu. Bazı akşamlar Ankara'da da Keçiören'e doğru kendi kendine bir yürüyüşe çıkarken tenhalığın ve karanlığın verdiği bu hassasiyeti küçüklüğünden beri de kuvvetle duyardı. Fakat bu akşam biraz daha fazla. O kadar ki arkasından biri geliyormuş gibi oluyordu.

Yalının iç kapısına gelince onu da açık buldu. Geçen defa Nevzat ipe bağlı bir çıngırağı çekmişti. Halim kapının aralığından baktı. İçerisi iyice karanlıktı. Girmeye cesaret edemedi. Çıngırağı çalmaya karar verdi. Fakat bakındı, bulamadı. İyice aradı. İpi kopan çıngırak yerde duruyordu. Onu eline alıp sallamayı düşündü. Bu hareketi gülünç bulduğu için içeriye girmeye karar verdi. Aralıktan bir daha baktı. Karanlık. Çıt yok. Niçin tereddüt ediyor?

Girdi. Sağ taraftaki merdivenin başına kadar geldi. Durdu. Geçen defa alındıkları salona gitmek için şu soldaki kapıdan gitmesi lâzımdı. Cesaret edemedi. Bekledi. Kalbi mi çarpıyordu? Niçin? Sağına baktı. Merdivenin basamaklarını hayal meyal görüyordu. Kar-

şısındaki sağlı sollu iki çifte kanatlı kapının buzlu camlarında son ışıkları bayılan akşamın hafif lâcivert parıltısına gözleri takıldı. Hâlâ bir adım atmaya cesareti yoktu. Geri dönerek çıngırağı çalmak istedi. Fakat biraz evvel reddettiği bir fikre dönmekten çekinerek yürümeyi tercih etti. Sol taraftaki kapıya doğru yürüyordu. Hafif baygınlık verici, güzel bir koku duyarak durdu. Arkasına döndü. Karşısında uzun, yumuşak ve hareketsiz bir karartı duruyordu. Ürperdi. Biraz evvelki köpek hayali gibi bir dalgınlık vehmi içinde olup olmadığını bir an anlayamadı. Karartı kımıldıyordu. Halim'e doğru bir el uzandı: Selma. Nereden çıkmıştı?

Halim bu eli öptü. Biraz evvel duyduğu kokunun bu el üstünde bahçesi vardı. Hiçbir şey söyleyemedi. Önüne geçen Selma'yı takip etti. Gene aynı salona girdiler. Divanın yanındaki yeşil abajurlu lâmbanın hafif ışığından başka odada aydınlık yoktu. Eşya çizgisiz ve yarım görünüyordu. Perdeler tamamıyla inikti. Halim Selma'ya baktığı zaman onu da boydan boya yarım gördü. Yeşil ışık saçlarının ve yüzünün yalnız bir tarafına vuruyor, bir kolunu, vücudunun bir yanını aydınlatıyor, öte yanını tamamıyla karanlıkta bırakıyordu. Selma'nın bu yarım yüzünün üstünde yeşil bir cilâ ile parlayan tek gözü Halim'e gittikçe büyüyor gibi geldi. Hâlâ bir kelime konuşmamışlardı. Şapkasını ve pardösüsünü de çıkarmaya imkân bulamayan Halim mırıldandı:

— Pardon... Geç mi kaldım?..

Ve şapkasıyla pardösüsünü çıkararak, dışarı çıkmaktan ürktüğü için kapının yanında bir sandalyenin üstüne bıraktı.

Selma cevap vermiyor, olduğu yerde, vaziyetini hiç değiştirmeden duruyordu. Halim biraz daha uzakta, ayakta bekledi.

Selma ona yeşil parıltılı tek göz ile bakmaya devam ediyordu. Sonra bir adım geriye attı:

— Oturunuza... dedi.

Halim en yakın koltuğa ilişti. Selma da divanın kenarına hafif oturmuştu.

— Niçin uzakta oturuyorsunuz? dedi.

Hep alçak sesle, gizli konuşmak istiyormuş gibi söylüyordu. Halim kalktı ve Selma'ya en yakın koltuğa oturdu.

Lâmba arkasında kaldığı için Selma'nın yüzünde hiç ışık yoktu.

Halim mırıldandı:

— Şaşırdım. Çıngırak kopmuş. Kapı açık. İçeride kimse yok.

Selma daha alçak sesle:

— Yalıda, benden başka hiç kimse yok, dedi.

Halim ürperdi:

— Yapayalnızsınız, demek...

— Evet. Hizmetçi izinli. Ahçı bu saatlerini kahvede geçirir.

Halim sordu:

— Korkmuyor musunuz? Kapılarınız açık.

Selma cevap vermedi. Halim üşüyor gibiydi. Sinirden mi? Bir sigara yaktı. Selma'ya da bir tane ikram etmek istemişti. Kadın sonra içeceğini söyledi.

Arkasından ilâve etti:

— Şiirlerinizi dinlerken.

Halim içine gittikçe daldığı vehim ve rüya havasından çıkabilmek için bundan bahsetmeyi denedi.

— Köyünüzün yağmurlu havalarda akşam hali ne garip! dedi, insana evhamlar veriyor.

Fakat Selma'nın yüzünü iyice görmediği için söyleyeceğini büsbütün şaşırıyordu. Odada başka lâmba olup olmadığını anlamak için bakındı, göremedi. Bu şekilde konuşamayacaktı. Ayağa kalktı, ayaklı lâmbaya gitti, Selma'ya "müsaade eder misiniz?" dedi ve lâmbayı biraz öne doğru çekti:

— Yüzünüzü göremiyordum, dedi.

Eski yerine oturdu. Gene Selma'nın yüzü yarım görünüyordu.

— Karanlığı çok mu seviyorsunuz? diye sordu.

Selma geç kalarak şu cevabı verdi:

— Bilmem?

Uzun bir sessizlikten sonra ilâve etti:

— Galiba... alışmışım...

Sesi boğuk çıkıyordu.

Gene sessizlik çöktü.

Halim onun karşısında yarıda kalmayacak bir bahsin ne olabileceğini düşünüyordu. Bu hava içinde şiir okuyabilmesi kabil değildi. O konuşuncaya kadar susmaya karar verdi.

Selma hafifçe arkasına yaslanmıştı. Bir şey söylemiyordu. Halim

düşündü: "Bütün hayatı sessizlik ve karanlık içinde geçtiği için susmak ona tabii geliyor belki."

Selma onun bu düşüncesini takip ediyormuş gibi:

— Sıkılıyor musunuz? dedi.

Ve onun bir nezaket protestosunu beklemeden ilâve etti:

— Ben de kalabalıktan sıkılıyorum. Üç kişi bile fazla. Küçükten beri böyleyim. Kalabalıkta başım döner, iki kişi konuşmayı severim.

— Belki de kendi kendinizle konuşmayı daha çok seviyorsunuz.

Selma cevap vermedi. Halim sözünün yanlış anlaşılmış olmasından korkarak ilâve etti:

— Size kendinizden daha iyi muhatap olamaz. Daha lâyık, daha güzel muhatap.

Kadın sayıklar gibi:

— Yalnızlık.. dedi, ova.. dağ başı.. deniz...

Gözlerini yumarak sustu. Bu bahsi yaşatmak isteyen Halim mırıldandı:

— Tabiat...

Selma birdenbire gözlerini açtı ve manası güç anlaşılacak kadar süratle:

— Fakat, dedi, canlı şeyleri sevmem.

Sonra bir silkindi ve üşüyormuş gibi yumruklarını sıkarak arkasındaki yastığa iyice gömüldü. Halim'in bir izah beklediğini anladığı için:

— Sonradan geldi bu huy bana, dedi, bir kuş uçarken bakamam; koşan bir insan, bir hayvan görsem fena olurum; kabil değil, meselâ bir at yarışı seyredeyim. Tecrübe etmedim ama, düşüp bayılırım muhakkak. Vapur geçerken bile görmek istemiyorum.

— Hareketi sevmiyor musunuz?

— Sevmiyorum.

Galiba doğru söylüyordu. Bu söz ile karakterinin büyük bir çizgisi arasındaki münasebet belliydi: Arada bir bunalmış gibi sıçrayışları olmasa ne ağır tavırlı kadındı. Fakat bu az kımıldayan, spor görmemiş vücut nasıl da lâpalaşmamış, sarkmamış, bu diriliği ve tazeliği saklamıştı? Belki irsî, belki de doğduğu memleketin iklimine ait bir hususiyet.

Halim sordu:

— Hiç spor yapmazsınız, değil mi?

— Hayır.

— Onu düşünüyorum: Sokağa da çıkmıyorsunuz, fakat vücudunuz...

— Çok soğuk su dökünürüm. Günde iki defa. Sabahleyin ve gece yatarken. Tepeden tırnağa kadar bir de masaj. Hizmetçim yapar. Bazı tıkanıklıklar gelir, masajla açılırım.

Mahremiyetinden bahsetmeye mecbur olmuş olmaktan sıkılmış gibi hemen bahsi değiştirdi:

— Nevzat nasıl?

— O günden beri görmedim.

— Yarın bana gelecek. Benim için bir tek insan var: O.

— Benim de bir tek dostum odur.

Selma başını arkasındaki yastığa bırakarak, fısıltı halinde bir sesle:

— Onsuz yaşayamam ben... dedi.

Sonra derin bir nefes aldı ve doğruldu. Elinin ağır bir hareketile havada belirsiz bir kavis çizerek:

— Görüyorsunuz, dedi, ne kadar yalnızım.

Sustu. Bir şey söylemek için tereddüt ettiği belliydi. Gergin duruyordu. Sonra cesaret etti:

— Fakat o öyle değil. Gene eskisi gibi.

— Hayır! Nevzat da sade yaşar.

Selma düşündü. Sanki Halim'e inanmaya çalışmış, muvaffak olamamıştı:

— Beni teselli, onu müdafaa... dedi.

Halim bütün ikna kuvvetini bir kelimenin içine doldurdu:

— Değil.

Selma bir iki defa omuzlarını kaldırıp indirdi. İnanmıyordu. Halim ısrar etti:

— Emin olunuz!

Selma gene omuzlarını kaldırıp indirdi ve Halim'in sözlerini hicranlı bir sesle tekrarladı:

— Emin olunuz! Değil mi ki sokakta yürüyor ve başkalarını görüyor.

— Sokakta yürüyor ve başkalarını görmüyor.

— Olur mu hiç?..

Halim ısrara devam etti:

— Tabii... görmez insan.. gördüklerinin hepsini düşündüğü insana benzetir. Canlı ve cansız her şey odur.

— Evet, bir şiirinizde var: "Benim için her gölge, her çizgi, her şey sensin."

— Değil mi?

— Şiir bu fakat, hayat değil.

— Hayat, nasıl görürseniz odur.

— Bu söz de şiir.

Selma ellerini saçlarının altına koyarak başını arkaya bıraktı. Göğsü ipek esvabı iki noktadan delecekmiş gibi gerilerek şişmişti. Fakat Halim bu sivrilen lezzetlerin artık Nevzat'tan başka kimseye ait olmadığını anlıyor ve önüne bakıyordu.

Kadın birdenbire doğruldu:

— Haydi, dedi, şiirlerinizi okuyun!

— Başüstüne.

Selma ayağa kalktı:

— Fakat biraz durunuz. Bunun merasimi var.

Dışarı çıktı. Bir şişe, iki kadeh ve bir kutu çikolata ile geldi. Halim'e üst üste iki konyak içirdi, kendi de iki tane içti ve divana uzandı:

— Şimdi bana bir sigara veriniz, dedi.

Halim ona sigara verdi ve yaktı. Geri çekildi, oturdu.

— Biraz bana yaklaşınız, dedi Selma.

Halim koltuğunu ona doğru çekti.

— Biraz daha yaklaşınız!

Fakat koltukla divan arasında küçük bir masa olduğu için yer kalmamıştı.

Selma ellerini başının altına koyarak gerindikten sonra:

— Nasıl okumanızı istiyorum, biliyor musunuz? dedi, kulağıma fısıldar gibi... Gizli bir şey söyler gibi... Üfler gibi... Geliniz, şuraya, yanıma oturunuz!

Yan yatmıştı. Karnının içeri doğru bir kavis yaptığı boşluğa Halim'i oturttu:

— İyi! dedi.

— Hangi şiirden başlayayım?

— "Eski saat vururken..."

Halim Selma'nın üstüne eğildi. Fakat yüzüne bakmaktan çekinerek, onu sofada karşılayan kokunun kesafetine karışan bir ten sıcaklığı içinde şiirini okumaya başladı.

Korkuyordu. Her şeyden, bu kadından ve bu kokudan, şanstan ve odanın karanlığından, her şeyden ürküyordu. Bu korku onun şiirini fısıldayan sesine acayip ürpermeler doldurdu. Selma gözlerini yummuştu. Ağzı yarı açıktı. Uyur gibi duruyordu. Yalnız gözlerinin altında peyda olan kırışıklarda gizli bir lezzeti emen ruhunun haz çizgileri vardı.

Halim üç şiirini okudu. Yerinden kalkacaktı. Biraz kımıldayınca Selma onun elini tuttu ve bırakmadı.

— Bir tane daha! dedi.

Halim bir şiirini daha okudu. Eli Selma'nın avucundaydı. Şiirini okurken zaman zaman manadan ayrılan zihninde şu sorgu vardı: "Nevzat buna ne der?"

Şiiri bitirdikten sonra kalktı ve koltuğa oturdu. Selma yüzükoyun dönmüştü. Bacaklarını uzattı. Halim susuyor ve ona bakıyordu. Selma uzun müddet kımıldamadı. Bir ayağını ötekinin üstüne atmıştı. Eteğinden dışarı çıkan bir dizini kıvırdı.

Halim bekledi. Selma kımıldamıyordu. Yüzü yastığa kapalı olduğu için onun bu haline verilecek manayı şaşıran Halim bir sigara yaktı. Bir müddet daha bekledi. Selma'da gene hareket yoktu.

Halim yerinden kalktı ve onun yanına gitti. Nevzat'tan aldığı salâhiyeti düşünerek elini onun omuzu üstüne koydu. Dudağını değdirecek kadar saçlarının üstüne eğildi:

— Uyuyor musunuz? diye sordu.

Selma cevap vermedi, fakat derin bir nefes alarak uyumadığını hissettirdi. Omuzunda Halim'in elini hissetmeye karşı hiçbir isyan yoktu. Vaziyetini değiştirmiyordu.

Halim sordu:

— Rahatsız mısınız?

Kadın mesut bir mırıltı halinde:

— Yok... Hayır... dedi.

Bu cevaptan sonra Halim sualinin manasız olduğunu anlamıştı. Konuşmanın gülünç olduğu anlar içinde idi. Selma'nın yanına oturdu ve elini onun tül içinde uzanan bir kolu üstünde okşar gibi gezdirmeye başladı. Selma tekrar onun bir elini tutmuş, bu sefer göğsünün altına almıştı. Halim içinden Nevzat'a hitap ederek: "Yanılıyorsun, dostum, dedi, adamakıllı yanılıyorsun." Sonra karısını ve çocuğunu hatırladı. Fakat eli, kavuştuğu bahtiyarlık içinde hiçbir emre itaat etmeyecekmiş gibi kendisinden uzak ve müstakil gibiydi.

Selma birdenbire sıçradı ve oturdu. Bu hareketi o kadar şiddetli olmuştu ki Halim ayağa kalktı ve geri çekildi. Kadının gözlerinde öfkeye benzer bir anlaşılmaz humma vardı. Acaba Halim'in Nevzat'a karşı dostluk derecesini anlamak için bir tecrübe mi yapmıştı? Başı gittikçe yukarı kalkıyor, boynu geriliyor ve gözleri kırpılmadan bakıyordu. Halim tekrar bir sigara yakmak istedi. Fakat Selma birdenbire ayağa kalkmıştı. Halim'e yaklaştı ve onun bir omuzunu tutarak sıktı:

— Kalkınız! dedi.

Halim sigarasını bırakarak ayağa kalktı.

Selma onun bir sandalye üstünde duran pardösüsüyle şapkasını alarak:

— Geliniz! dedi.

Hızla yürüdüler. Bahçe kapısına gelince Selma Halim'e pardösüsüyle şapkasını verdi:

— Çabuk çıkınız! dedi, çabuk... Fakat... gelecek hafta bugün, bu saatte geleceksiniz.

Halim bir kelime söylemeden çıkıyordu. Selma onun kolunu tuttu ve acıtacak kadar sıktı:

— Geleceksiniz, değil mi?

— Evet.

— Gene böyle, kimse bilmeyecek.

— Evet.

Selma elini çekti ve Halim onun yüzüne bakmadan ayrıldı, bahçeden hızla geçti ve sokağa çıkınca derin bir nefes aldı.

Hava iyice kararmıştı ve hafif yağmur yağıyordu. Halim şapkasını ve pardösüsünü giydi. Ağır ağır yürüdü. Başında garip bir ser-

semlik vardı. Alnının, şakaklarının altında bir nokta, galiba idraki ağrıyordu. Çünkü hiçbir şey anlamamıştı. Epey yürüdükten sonra bu kadın için ancak şöyle bir hükme varabildi: "Kendini kaybetmek üzereydi, fakat çabuk topladı." İyi, fakat yeniden davete ne lüzum vardı? Gene mi şiir dinlemek için? Gene mi Nevzat'tan bahsetmek için?

Hayır! Bütün bu hal ve bu manzara daha başka arzular saklıyordu. Halim meseleyi bir kelimeye sığdırmak istedi: "Muvazenesiz" dedi. Hem bu raddeye gelen bir kadında sabit bir ahlâk olamazdı. Omuzlarını kaldırdı: "Roman kadını olmak istiyor, mesele çıkarmaya uğraşıyor, kimseye karşı mes'ul değil, serbest, hali vakti yerinde, bizimle oynuyor" dedi. Her hadiseyi en basit şekliyle kabul eden amelî* adamların pişkin görüşlerine sahip olmak istedi. Nevzat'a gidecek: "Bırak dostum, diyecekti, bu kadının bir film mevzuu olmaktan başka düşündüğü şey yok. Tek başına oturmuş, muhayyilesini istediği gibi kurup işletiyor ve kendisine harikulade bir hayat aldanışı uydurmak gayretinde. Sen aldanmaya devam et istersen; fakat ben kararımı verdim: Meşgul olmaya değmez."

Bu düşüncesinin yanında sabit bir koku, yalıya ait bu son hatıralarına karışan derin bir koku vardı. Elini burnuna götürdü ve Selma'dan kalan bu kokuyu daha kuvvetle duydu. Adımları yavaşladı; Muhakemesi durmuş ve muhayyilesi çalışmaya başlamıştı. Selma'nın dört intihar vak'asıyla dolu, karanlık ve göçebe hayatına ait bir sürü tahmin sahnelerinden on dakika evvelki manzaralara kadar, hayal ve hakikat, birbirini bozarak ve tamamlayarak, parça parça zihnine doluyordu, içinde bu koku ile karışan ve birçok arzularla nefretleri, korkularla ümitleri bir arada yoğuran, bora halinde, savurucu ve sisli bir coşkunluk vardı.

İçmek ve fırtınalı bir musiki dinlemek istiyordu. O civarda, şimdi evine gittiği bir arkadaşı vardı. Zaten ondan Selma'ya dair bildiği bir şey varsa öğrenmek de istiyordu. Gece orada kalacaktı.

Hızlı yürüdü. Şerif'in evi iskeleden ötedeydi. Paris'te iki sene beraber yaşadıkları bu arkadaşının realist bir kafası olduğunu biliyor-

* Pratik.

du. Onun Selma hakkında söyleyeceği şeyde hayalin hissesi az olacaktı. Fakat ona –ancak son parçası kendisine ait olan– bir mahremiyeti nasıl açabilirdi? Bir tek şey kalıyordu: Çubuklu'da bu kadın için söylenenleri öğrenmek. Belki Şerif Nevzat'tan da fazla şeyler biliyordu. Çünkü, artık muhakkak, değil mi? Nevzat'ın bu meselede gözleri bağlıydı. Selma'nın yalnız bir tarafını görebiliyordu. O gördüğü taraf da yanlış değil: Selma Nevzat'ı seviyor. Fakat ne biçim sevgi bu? O da ayrı bir mesele. Daha doğrusu meselenin en yüklü noktası da bu.

Şerif'in telefonu yoktu, Halim'in geleceğini bilmiyordu. Geleceğini değil, İstanbul'da olduğunu da bilmiyordu. Ya evde yoksa Halim İstanbul'a nasıl dönecekti? Koşarak yürüdü ve arkadaşının evine geldi. Birinci katta ışık vardı.

Kapıyı çaldı. Şerif evdeydi. Halim'i görünce şaşırdı ve sevindi. Zaten o gece yalnızmış. Evde bir beslemeden başka kimse yokmuş. Annesi ve kardeşleri İstanbul'a, teyzelerine gitmişler. Âlâ. Sofrada başbaşa kaldılar. Şerif ellerini uğuşturuyor:

— Âlâ, diyordu, pek memnun oldum. Ne iyi ettin de geldin. Yoksa buralarda başka birine uğradın da vapuru mu kaçırdın?

Çünkü Halim'in gece kalmak âdeti değildi. Şerif daha fazla ısrar etmiyor, onun şarap kadehini dolduruyordu. Bir yandan da dedi ki:

— Bak, bu saatte Nevzat gelseydi daha az hayret ederdim. Çünkü onun buralarda bir takıntısı var, biliyorum.

Halim, bahsin Şerif tarafından açılmasına memnun, tecahül etti:

— Ne takıntısı?

Şerif pişkin bir gülüşle başını sallayarak:

— Bilirsin ya sen de, uzun etme! dedi, belki sen de onun için geldin!

— O kim?

— Soruşundan da belli. "O"nun bir şahıs olduğunu biliyorsun. Kim olduğunu soruyorsun. Halbuki "o" bir "şey" de olabilirdi, değil mi?

Halim bir itiraf gülüşüyle tasdik etti:

— Doğru! Sen pişkin çocuksun. Sana yalan olmaz. Peki. Fakat Nevzat'a dair ne biliyorsun? Buralara geliyor mu?

— Geliyor ya... Hortlağı seviyor!

Bu "hortlak" kelimesi Halim'i ürpertti ve güldürdü.

— Onun adı Hortlak mı?

Şerif, sevdiği bir mevzu konuşulduğu zamanlar yaptığı gibi kaşlarını kaldırarak ve çenesini okşayarak:

— Tabii, dedi, onun bütün Çubuklu'da adı Hortlak'tır. Bu semtin çocukları yok mu? En haşarısı bile uzaktan bu kadını görünce "Hortlak geliyor!" deyip kaçıyor. Burada çocukları korkutmak için en emin çare ondan bahsetmek, "Hortlak geliyor! Seni şimdi Hortlağa veririm" diyorlar.

— Nevzat onu seviyor mu?

— Öyle galiba. İki üç günde bir buradadır.

— Sana mı geliyor?

— Hayır, burada, yani Çubuklu'da, kadının yalısına gidiyor. Salim tanıtmış onu ona.

— Ha!.. Sen Salim Bey'i tanıyorsun demek?

— Nasıl tanımam? O da buralı.

— Tamam. O halde sen bu kadına dair bir şeyler bileceksin.

— Salim beni de ona tanıtmak istedi. Fakat bizim kadınları bilirsin ya. Annem kıyameti kopardı. "İstemem o uğursuzun yalısına ayak basmanı, diyor. Annemin dilinde o kadının –adı Selma galiba, değil mi?– birkaç adı var: "Uğursuz", "Hortlak", "Tekinsiz karı"... Sen gel de onu bizimkilere sor. Her gün evde bahsi geçer. Zaten bütün Çubuklu altı aydır onunla meşgul.

— Buraya geleli altı ay mı oldu?

— Tam hesabını bilmiyorum ama onun gibi bir şey.

Şerif, burnunun dibinde birer mürekkep damlasına benziyen kısacık siyah bıyıklarını çekiştirerek:

— Sana ne oluyor kuzum? dedi, polis müfettişi gibi sualler soruyorsun.

Halim omuzlarını kaldırarak cevap verdi:

— Hiç canım! dedi, bahsi sen açtın. Benim de kulağıma Nevzat'a dair bir şeyler çalındı da biraz merak ettim.

— Ne çalındı? Seviyormuş değil mi bu kadını? Sen Nevzat'ın benden daha yakın dostusun bilirsin.

— Seviyor mu bilmem ama biraz alâkası var, tabii. Enteresan kadın.

— Yok seviyor, seviyor. Gizleme. Ben ona burada birkaç defa rastladım. Selma'dan.. adı Selma değil mi?

— Bahsi açtım ben. Ne bilirim onun alâkasını. "Hortlak" dedim. Bir kızsın azizim. Bir şey söylemedi ama buruk bir sesle bahsi değiştirdi. Bir daha da ona Hortlak'tan bahsetmedim. Fakat anladım. Var bir şeyler aralarında.

— Olabilir. Yahut sadece bir tecessüs. Her neyse. Bana sen Hortlak'tan bahset.

— Sakın sen de kızma!..

— Hayır, ben memnun olurum.

— Tabii, sen şairsin. Bayıldığın şey: Boğaziçi'nde bir yalı. İçinde kâinatla alâkasını kesmiş bir güzel kadın. Dul. Esrarengiz bir hayatı var. Babası ve iki kocası intihar etmiş. Oturup şöyle bir roman yazsana!..

— Daha ortada romanlık bir şey yok.

— Ha... Demek sen buraya romanlık bir şey icat etmeye geldin.

— Biliyorsun ki ben roman yazmam, şiir yazarım.

— Biz tabiatçıyız. Hepsi bir hesap. Edebiyat değil mi?

— Yani hep masal.

— Gibi bir şey. Fakat bırak onu. Paristeki münakaşalarımızı tekrarlamayalım. Her meslek mahremdir. Selma bahsine gelelim. Bizim Salim'e sorarsan bu kadın bir canavardır.

— Canavar mı?

— Salih öyle iddia ediyor. Onun nazariyesi başka. Gûya Selma krimonolojik bir tiptir. Ben doğru bulmuyorum. Bunların hepsi romantik görüş. Çubuklu'da herkes hayale kapılıyor. Türlü türlü iddialar var. –Malûm ya bizim millete dedikodu lâzım!- Kimi diyor ki ikinci kocası öldükten sonra bu kadın delirmiş, evde tedavi ediyorlarmış.

Kimi diyor ki deli değil, bilâkis çok akıllı bir kadın. Bilâkis, iki kocasını da deli etmiş, intihara sevketmiş, kendisi onların bıraktığı servetle rahat rahat yaşıyor. Halka sorarsan bu kadın ecinni, hortlak nev'inden bir şeydir. Vallahi, korkuyorlar adamakıllı... Aşağıdaki evde bir Huriye Hanım var, yemin ediyor ki, onun yalısının önünden geçmeye mecbur oldukça kaldırımı değiştiriyormuş. Bence bunların hepsi kuruntu.

— Bittabi öyle. Fakat sen ne mana veriyorsun bu kadına, Şerif?

— Canım, bu yarı deli, yarı artist bir kadın. Halis muhlis isterik. Babası kendisini öldürmüş. Üstelik iki kocası da intihar etmiş, kadıncağızın sinirleri adamakıllı bozulmuş. Daha genç, güzel bir kadın da. Zannederim biraz da etli canlı. Yani... anlarsın işte... Erkek düşkünü bir kadın... Mahrumiyetler de üste binmiş, biraz sapıtmış. Fakat çok değil. Hepimiz kendimize göre bir meselede en aşağı onun kadar deliyiz. Fakat iş hayatı bizim muvazenemizi temin ediyor. O yalnız yaşadığı için... Ha!.. Bilir misin? Bu zavallı kadını zıvanadan çıkaran mühim bir şey de nedir? Muhit! Cemiyet! Çünkü, iki kocası da intihar edince –ki bu basit bir tesadüftür, başka bir şey değil– her şeye muayyen ve sabit bir sebep arayan iptidaî halk zekâsı, bu kadının da uğursuzluğuna hükmedip çıkmış. Nereye gitse bu kadın, peşinden bir uğursuzluk ithamı onu kovalıyor. Kimse ile görüşmüyor.

— Sence bu kadının babasının, iki kocasının ve beslemesinin intiharı bir tesadüf müdür?

— Başka ne olur, azizim? Babasını da, iki kocasını da, beslemesini de bu kadın öldürmedi ya... Salim'e sorarsan bu ihtimali bile kabul edecek. Ne kadar romantik kafalarımız var yahu!.. Tabiatı hiç tanımıyoruz. Hâlâ eski Şark. Bak, sen de tesadüf mü diye soruyorsun. Haydi sen şairsin, mazursun. İşin gücün hayal... Fakat Salim asker. O bile hayale kapılıyor.

— Bu kadar kuvvetli tesadüf olur mu?

— Niçin olmasın? Tesadüflerin de birçok nevileri vardır, bilirsin. Meselâ yıldırımlı bir havada, bir dağ başındasın. Eğer bir ağaç altına gidersen orada başına bir yıldırım düşmesi ihtimali daha fazladır. Açıkta durursan daha azdır. Fakat açıkta da başına bir yıldırım düşebilir.

— Bu misali anlamadım.

— Tesadüfü kolaylaştıran âmiller vardır. Bu kadının da babası bir kere intihar etmiş. Oradan ruhuna ölüm havası girmiş. Kocaları da tesadüfen bedbaht adamlarmış. Bu hava onların intiharını kolaylaştırmıştır. Canım, intihar salgınları yok mu? Bunlar birbirini kolaylaştıran karşılıklı tesirlerden başka bir şey midir?

— Pekâlâ. Demek ki bir tesadüf?

— Tesadüf!

— Demek bu kadın sadece bir isterik?

— İsterik!

— Demek ki meşgul olmaya değmez?

Şerif durdu ve Halim'in yüzüne dikkatle baktı:

— Kendi hesabına mı soruyorsun bunu? dedi.

— Hayır! Yani bahsi değiştirelim mi? diye soruyorum.

— Yok! Bahis enteresan. Ben bu kadını çok düşünüyorum. Hattâ bir kere takibine çıktım.

Halim şaşırdı:

— Sen de mi?

— Ben de ya!.. Merak ettim azizim. Hiç olmazsa, bir yüzünü göreyim, dedim. Şimdi anlatacağım ya, bu kadına dair her gün bir yeni rivayet çıkar buralarda. Evet. Peşinden gittim. Bir tesadüf oldu. Yalılarının önünden geçiyordum. Ama geç vakit. Saat yedi var. Baktım çıkıyor bu. Adımlarımı yavaşlattım. Yürüyüşü meşhurdur burada. Hakları varmış. Bak nasıl yürüyor...

Şerif ayağa kalktı, vücudunu dimdik tutarak, başını arkaya alarak, masadan duvara kadar ağır ağır yürüdü:

— Tıpkı böyle. Ben de öyle yürüsem takip ettiğimi anlayacak. Adımlarımı sıklaştırdım, ondan epey uzaklaştım. Sonra geriye döndüm. O havagazı fenerine doğru geliyordu. Hesaplı adımlarla karşısına çıktım ve tam ışığın altında yanından geçtim. Üstünde yakası kapalı, siyah, uzun bir manto vardı. Başında siyah bir tül, kaşlarına kadar iniyordu. Vücudunu tabii iyice göremedim. Yüzü çok güzel. Şahane güzel. Bilhassa alın, kaş ve göz nahiyesi. Burnu biraz uzunca ve dudakları kalın. Fakat yakışıyor ona bu. Gözler yaman. Bana şöyle bir baktı ve gözlerini bir müddet benden ayırmadı. Hem istekli hem de öfkeli bir bakış. İçinde bir kraliçe gururu var. Hoş bir şey velhasıl. Sevenin de hakkı var, korkanın da. İçimden geçti: Yanına gidip bir şey söyleyeyim. Bakalım, ne yapacak? Fakat çekindim, korktum. Öyle bir bakışı da vardı ki, ikiden biri: Ya beni kolumdan tutup yalısına götürecek, her istediğimi kabul edecekti, yahut da yüzüme tükürecekti. Arkasından bir müddet durup baktım. Hayale kapılmamak mümkün değil. Sahi bir hortlağa benziyordu.

"Neden o kadar yavaş yürüyor?" diye düşündüm. A canım, tabiatta da öyle, her şey ne kadar basittir ama bir kere anlayıncaya kadar.

— Hakkında her gün bir rivayet çıkıyor, dedin, nedir onlar, anlatsana...

— Bazıları rivayet değil, hakikat. Bunların bir ahçısı var. Akşamları kahvede oturur. Bize de sabahları kuyudan su çekmeye gelir bir adam vardır. Ona anlatmış ahçı. Sabahleyin güneş doğmadan evvel hanım bahçeye çıkıyor, arka tarafta, iki katlı viran bir köşk varmış, oraya gidiyormuş.

Halim bilmiyormuş gibi sordu:

— Bahçenin içinde mi?

— Köşk mü? Bahçenin içinde.

— Biriyle mi buluşuyor orada?

— Ahçıya da bu şüphe gelmiş. Bir iki defa kollamış. Hayır. Yalnız girip çıkıyormuş.

— Hep güneş doğmadan evvel mi?

— Hep. Bu bir şey değil. Garip bir huyu daha var bu kadının. Bir şey kesilirken başında durmak.

— Bir şey kesilirken ne demek?

— Meselâ yalıda tavuk, hindi, koyun kesilirken... İllâki başında durmak istermiş.

— Sebep?

— Sebebini Salim'e sor. Güya kan görmekten hoşlanıyormuş.

— Sen ne dersin?

Şerif Halim'e bir sigara ikram ederek ve şarap bardağını doldurarak cevap verdi:

— Ben bir şey demem azizim. Bunlar hep isteri alâmetleri. Bir kere insan zıvanadan çıkmasın. Geri tarafı hep buna bağlı şeyler. Koca İstanbul bu. İçinde neler var.

Şerif bir hamlede şarabını içti:

— Nevzat'a gelelim, dedi, bu kadına tutkun ha?.. O itidali sever, işi azıtmaz. Hoşça bir sergüzeşt. Fakat köyde dedikodu çıkıyor ha!

— Ne gibi dedikodu?

— Bu Nevzat'ın gelip gitmesinden olacak. Fena söylüyorlar.

— Yoksa içeriye başkalarını da mı alıyor?

— Bilmem. Ben gitmedim. Annem mâni oldu dedim ya. Fakat Salime sorarsan namusuna bir şey denemezmiş. O da Nevzat'la seviştiklerine kani.

— Kadın da Nevzat'ı seviyor muymuş?

— Çok seviyormuş güya. Vallahi bilmem. Rivayet. Zaten bizim köye yeni bir insan geldi mi, hemen etrafını esrar perdesi bürür. Sonraları anlarız ki o da bizim bildiğimiz benibeşerdenmiş.* Hele biraz geçsin, Selma'nın da tabiatın fevkinde bir mahlûk olmadığı anlaşılır. Bilmem, ben tabiatçıyım, hayale kapılamam.

Halim münakaşa etmedi. Bahsi değiştirdi.

Ertesi gün İstanbul'a beraber indiler ve Nevzat'ın evine uğradılar. Fakat geç kalmışlardı. Onu bulamadılar. Şerif ayrıldı. Halim annesine gitti. Karısına hasret yalanıyla başlıyan bir mektup yazdı. İmzasını atarken "Feriha'ya ilk defa olarak duymadığım şeyler yazdım" diye düşündü. Annesinin evinden akşama doğru çıktı ve Nevzat'ı çalıştığı şirkette buldu. Arkadaşı onu her zamanki neşeli sükûnetiyle karşılamıştı. Şirketten beraber çıktılar.

Halim bahsi aç adan Nevzat hiçbir şey sormadı. Bütün gün, ona hakikati olduğu ş. . söylemekte tereddüt eden ve karar sıkıntısı geçiren Halim, onun bu alâkasızlığını görünce âdeta çektiği azaba acıyordu. Bu ne itimadınefs!** Nevzat budala bir adam değildi. Fakat hastalık çekmemiş vücutlar vardır, görünüşte sağlamdırlar, gergin ve parlak tenlerinin üstünde hiçbir humma ve yorgunluk çizgisi görünmez; fakat bir de hastalanıp da hararet derecesi yükselirse mukavemetleri az olur. Şaşırıverir ve yatağa düşerler. Nevzat'ın ruhu da bu vücutlara benziyor. Selma'ya gelinceye kadar hiçbir büyük ihtirasla sarsılmamış olduğu için, ilk büyük hummada sersemliyor. Başka ne olabilir?

İki arkadaş, Tepebaşı'nda bir kahveye girinceye kadar Selma'dan bahsetmediler. Nevzat'ın bir huyu daha vardı. Uzun konuşmak istediği bahislere sokakta başlamazdı. Tabiatı gibi sakin bir muhitte bulunması, pardösüsünü, şapkasını ve eldivenlerini çıkarması, mutlaka sigarasını yakması lâzımdı. Açık havada tütün içmek âdeti değildi.

* İnsanlardanmış.

** Özgüven.

Kahvenin tenha bir köşesinde ilk sigaralarını yaktıkları zaman birbirlerine baktılar. Nevzat gene bir şey sormamıştı. Fakat bu sefer, bakışında meraka ve sabırsızlığa benzer bir parıltı vardı. Halim doğruyu söylemek için geçirdiği son tereddüdü de savdıktan sonra bahsi açtı:

— Dün Selma'ya gittim, dedi, gece Şerif'te kaldım. Bugün sana uğradık.

Nevzat dinliyor ve hafif gülümsüyordu.

Halim devam etti:

— Bütün gece Selma'dan bahsettik. Şerif seni birkaç defa Çubuklu'da görmüş, meseleyi anlamış. Bana sordu, tabii bir şey söylemedim. Selma'dan kendisi bahsetti.

Nevzat gene bir şey sormuyordu. Halim biraz durduktan sonra:

— Gelelim Selma'ya... dedi, azizim, hani ben sana bir şey söyledimdi ya... Bu kadının sözü ve hareketi birbirinin zıddı... Senden çok hararetle bahsetti. "Varım yoğum odur" diyor. Sensiz yaşayamayacağını söylüyor. Doğru. Yanılmıyorsun. Şimdi birer birer anlatacağım. Senden şüphesi var. Hepsi doğru. Fakat...

Nevzat gözlerini Halim'den ayırmıyor, fakat hafif ve âdeta lâkayıt gülümseyişiyle bu dikkati birbirine uymuyordu.

Halim devam etti:

— Fakat, bak anlatayım, öyle bir şey yaptı ki senin buna ne mana vereceğini merak ediyorum. Ben içinden çıkamadım.

Halim başından sonuna kadar ziyaretinin bütün safhalarını anlattı. Nevzat onu aynı soğukkanlılıkla dinliyor, fakat sigara üstüne sigara içiyordu.

Halim bitirince Nevzat derin bir nefes aldı, önüne bakarak:

— Selma'nın bir kardeşe ihtiyacı var, dedi.

— O kardeş sen misin?

— Sensin!

Halim de önüne baktı. "İnsan kardeşinin elini tutup göğsünün altına koyar mı?" diye sormak istiyordu. Bir şey söylemedi ve Nevzat'ın fikrini izah etmesini bekledi. Fakat arkadaşı susuyordu. İçine hiçbir kurt düşmeyecek miydi?

Halim sordu:

— Kendisini sana karşı himaye edecek bir yakınlığa mı ihtiyacı var?

— Evet. Bunu bana çok söylemiştir. Kendisini bana karşı değil yalnız, bütün hayata karşı müdafaa edecek bir kardeş... Bu rolü benden bekledi ama itimadı yok bana... Sevişmek bir mücadeledir, değil mi? Ben düşman tarafım. İnsan sevdiğiyle dost olamaz. Onun bir dosta ihtiyacı var.

Halim düşündü. Bunların hepsi mümkün. Fakat ya el hikâyesi?.. Bu münasebet sonuna kadar gitseydi gene kardeşlikten mi ibaret olacaktı? Fakat Halim Nevzat'a bunu soramazdı. Sesini çıkarmadı. Böylece ondan ayrıldığını belli ediyordu.

Nevzat başını biraz daha önüne eğerek dedi ki:

— Gelecek hafta gittiğin zaman göreceksin. Dün sana yaptığı şey son huduttur. Öteye geçmez. Bak, birdenbire nasıl değişmiş? Senin bu hareketi fena tefsir edebileceğini anlamış. İtiraf et ki sen de fena şeyler düşündün.

— Ben her şeyi düşündüm.

— Bir duruş ona bunu anlatmaya kâfidir. Anlamış. Birdenbire vaziyetini değiştirmesi sana bir ihtardır.

Halim gizli bir gülüşten sonra:

— Ne güzel düşünüyorsun! dedi...

— Ne kadar telâşsız olduğumu görüyorsun. Seven bir adam için kolay şey değildir bu. Çünkü eminim.

Halim mırıldandı:

— Hayret!

— Bir gün hayret etmeyeceksin. Ben senin tabiatını bilirim. Kuruntulusun. Kolay inanmazsın. Fakat inanacaksın.

— Belki!

Sonra Şerif'in Selma hakkında söylediklerini konuştular. Nevzat hep gülümsüyordu. Halim'i dinledikten sonra:

— Şerif'in gözünde bütün kâinat bir inektir, dedi. İnek gibi nefes alır, inek gibi sever ve inek gibi doğurur. Üst tarafı gayrıtabiidir, anomalidir, isteridir, tabir mi yok...

— Sence Selma tabii bir kadın mıdır?

— Tabii ama alelade değil. Göreceksin diyorum sana. Tecrübe et.

Tecrübeden üstün, tecrübeden emin imtihan var mıdır?

— Fakat Nevzat, bu tecrübe bana azap veriyor.

— Sana azap veren şey fena düşüncelerindir. Haklı bazı arzular da duyabilirsin. Mazursun. Fakat hüsnüniyetle hareket et, bana hak vereceksin.

— Bu tecrübenin uzun süreceğini zannetmiyorum.

— Benim hatırım için biraz daha katlan.

— Fakat ben on gün sonra Ankara'ya dönmeye mecburum.

— İzin iste, İstanbul'da kal bir iki ay.

— Feriha'yı ne yapayım?

— Onu da getir İstanbul'a. Zaten senin böyle bir tatile niyetin vardı.

— İlkbahardan evvel izin isteyemem, müdürü umumî Avrupa'ya gidecek. İki ay ben vekâlet edeceğim.

— Salih'in burnu kırıldı demek?

— Vaziyetim çok iyidir. Müdürü umumî dönünce izin alabilirim.

— O zaman da ben Selma ile evlenmiş olacağım.

Halim gene arkadaşının yüzüne baktı:

— Sahi mi söylüyorsun? dedi.

— Niçin hayret ediyorsun? Elbette ciddî söylüyorum.

Halim kendini geriye çekerek Nevzat'a biraz daha uzaktan baktı:

— Peki, dostum, dedi, neden beni zahmete sokuyorsun? Anlamıyorum, anlamıyorum. Bu halin Selma kadar esrarengiz. İkiniz söz birliği ettiniz de bana bir oyun mu oynuyorsunuz?

Halim birdenbire hatırlıyarak:

— Hem sen bugün Selma'ya gidecek değil miydin? diye sordu, ben tamamıyla unuttum. Şimdi hatırıma geldi.

— Evet, fakat Selma bilir. Şirkette işim çok olursa ona ertesi gün giderim. Yarın gideceğim.

— Bak, ben bunu tamamıyla unuttum. Artık bu şakaya nihayet verelim. Ben Selma'yı bir daha göremem.

— Ona bir kere daha git. Başka bir şey istemiyorum. Milyonda bir de olsa son şüpheyi ezmek isterim.

Halim sıçradı:

— Hah, şöyle! dedi, hakikati söyle. İşte şimdi benim tanıdığım Nevzat olmaya başladın. Geçen defa söylediklerine akıl erdiremiyordum. Elbette... Bu şüphe elzem, Nevzat, elzem!

— O kadar fazlasına gitme! Benimki şüpheden ziyade merak. Hiçbir noktanın karanlıkta kalmamasını istiyorum.

— Neyse... Yalnız kelime farkı... Pekâlâ... Ona son defa gideceğim ve sana daha zengin bir müşahede ile döneceğimi ümit ediyorum.

İki arkadaş, kadehlerini kaldırdılar ve birbirlerine eski dostluklarını tazeleyen sabit gözlerle baktılar.

3

Hakikat şuydu: Nevzat Selma'yı tanıdığı günden beri ondan şüphe ediyordu. Bütün gayreti onun iki kocasını da intihara sürükleyen muammayı çözmekti. Bu kadının meş'um bir tip olabileceğini kabul etmiyor değildi ve onu gözleri kapalı, baygıncasına sevdiği yalandı. Gerçi Selma, o gün Salim'le karısının önünde Halim'i odadan dışarıya çıkardığı zaman büyük bir şüphe ve öfke nöbeti geçirmişti. Çünkü Selmanın uzun zamandan beri Halim'i görmek istemekte garip bir ısrarı vardı. O insandan kaçan Selma, Nevzat'tan başka hiç kimsenin yüzünü görmeye tahammülü olmadığını söyleyen kadın, şiirlerini sevdiği Halimi tanımak için maharetli bir manevra çevirmiş, nihayet onu yalıya getirtmişti. Nevzat, Selma'nın buna muvaffak olmak için kullandığı tabiyeyi* pek iyi biliyor, fakat sonuna kadar anlamamış görünmek istiyordu. O gün Selma Halim'i dışarıya çağırınca, Nevzat arkadaşına karşı da bu masumiyet rolünü yapmaya karar verdi. Ancak onu Selma ile temasa teşvik etmek suretiyle kadının maksadını anlayabileceğini düşünüyordu. Nitekim bu sayede Halim'den Selma'nın gizli davetini öğrenebildi. Yoksa en eski dostlukların bile bazen bir kadın cazibesinin uçurumunda bin parça olabileceğini bilmez değildi. Halim'in bu daveti saklaması mümkündü. Galiba ilk anlarda tereddüt etmiş ve nitekim daveti Nevzat'a söylememişti. Birçok âşıkları detektif haline sokan şüpheyi gizlemeden hakikatle temas etmenin mümkün olmadığını, Nevzat, her kadın meselesinde gayet iyi bilirdi. Fakat bu defa, hepsinden daha kuvvetli bir sevginin verdiği ümitlerden de kendini kurtaramıyordu. Şüphesi nisbetinde kuvvetli bir itimat ve ümit ihtiyacı.

Bir bakıma sevildiğinden hiç şüphesi yoktu. Selma'nın hayatında Nevzat'ı tanıdıktan sonra, başka erkek olmadığı muhakkaktı. Sel-

* Strateji.

ma'yı daha büyük şüphelerin kemirdiğini de biliyordu. Onun Halim'e karşı zaafı Nevzat'a karşı daha kuvvetli olabilmek için meşru haddi aşmıyan bir sevgi tabiyesi de olabilirdi. Halim İstanbul'a gelmeden evvel onu Selma'ya tanıtmaya razı olan Nevzat her şeyi soğukkanlılıkla anlamaya karar vermişti. Yalıya gitmeyi bir gün geciktirmesi de Selma'yı şaşırtmak içindi.

Ertesi gün gitti.

Selma onu gözlerinde fırtınalarla karşıladı. Bir gün evvel niçin gelmediğini sormadı. Büyük bir öfke alâmetiydi bu. İlk dakikalar bir krizi haber veren uzun bir sükûtla geçti. Nevzat Selma'nın nasıl karşılayacağını bilirdi. Bekliyordu. Kadın, küskün ve yorgun, divana uzanacak ve susacaktı. Dargınlık onu yorar ve çenesini kilitler. Sonra ağlayacaktı. Kısa birkaç hıçkırık peşrevinden sonra da insanlardan nefretini anlatacaktı.

Fakat hiç böyle olmadı.

Selma'nın gözlerindeki fırtına galiba istihzaya benzer şimşeklerden sonra yağmurla değil, parlak bir neşe güneşiyle nihayet bulmuştu. Birdenbire Nevzat'ın çenesini iki parmağı arasına alan kadın, etini acıtacak kadar sıkarak:

— Dün niçin gelmedin, ömrüm? diye sordu.

Nevzat yalan söyledi:

— Müfettişler geldi, Selma, şirkette çok sıkıştık.

Selma birdenbire ona arkasını döndü ve pencereye gitti. Perdeyi biraz kaldırarak dışarıya baktı. Sustu. Sonra mırıldandı:

— Üzülme yavrum.

Nevzat bir koltuğa uzandı ve sigara yaktı. Aralarında mücadelenin bu nev'i yeniydi. İki tarafın da "canın isterse..." demeye hazır olduğu hiç vaki değildi.

Nevzat ayak ayak üstüne attı. Selma geriye döndüğü zaman onu bu halde göreceğini hiç ümit etmemiş gibi şaşırdı ve gözlerindeki hayretin arkasından bir endişe doğdu. Belki de Halim'in Nevzat'a her şeyi anlatmış olması ihtimalinden şüphelenmişti.

Nevzat ona bu şüpheyi vermenin doğru olmayacağını bildiği için ayağını indirdi.

Selma ona dikkatle bakarak:

— Senin bugün nen var? diye sordu. Nevzat her zamanki sükûneti içinde cevap verdi:

— Her zamanki gibiyim.

Kadın başını silkeledi:

— Değilsin.

Sustular. Nevzat başını önüne eğmişti. Kadın ona doğru bir adım atarak tekrarladı:

— Değilsin.

Nevzat da çalıştığı halde her zamanki gibi olmadığını biliyordu. Fakat kendini daha fazla zorlamak istemedi ve sesini çıkarmadı.

Selma onun karşısına oturdu, bir sigara yaktı:

— Biliyorum! dedi.

Nevzat çok istediği halde onun yüzüne bakamadı. En merak ettiği şeylerden biri de şu idi: Selma Halim'i yalıya davet ettiğini ona haber verecek miydi? Saklamak cesaretini nereden bulacaktı? Gerçi Selma doğru söylemenin de bazen bir ahlâksızlık olduğunu ima eder, hele birbirini sevenlerin arasında hakikatin bir kara kedi gibi dolaşmasından hoşlanmadığını anlatmak isterdi. Hususî hayatına dair Nevzat'a hiçbir şey sormaz, kendisi de bu çeşit sorgulara muhatap olmaktan sıkılırdı. Aşkta gizlemenin meşru olduğunu kabul ediyordu. Fakat Halim'i gizlice davet etmesi meşru haddi çok aşardı. Burada bir şahsiyet müdafaasının kıymeti yoktu. Belki Nevzat'ın halinden bunu anladığı için, "biliyorum" mukaddimesiyle bir itirafa hazırlanıyordu. Nevzat onun yüzünde bu mukaddemeyi okumak istemişti, fakat gözlerini yerden kaldıramadı. Yalnız şu sözleri mırıldandı:

— Ne biliyorsun? Anlamadım.

Selma kımıldamadı ve bir şey söylemedi. Nevzat onun sigarasının dumanları arkasında dünyanın bütün muammalarını hulâsa eder gibi maddesiz ve şekilsiz duran karaltısını görüyor, başını yukarıya kaldırmıyor bekliyordu.

Selma nihayet cevap verdi:

— Bir şeye sıkılıyorsun.

Nevzat o zaman başını kaldırdı, gülümseyerek:

— Hayır! dedi.

Selma gene durdu. Onunla konuşmak böyledir. Her cümle ba-

şında büyük bir sükût, mukavemet, şüphe, tereddüt uçurumlarını atlatmasını beklemek lâzımdır. Çok düşünür; bazen hülyalara dalar, bahsi unutur ve değiştirir. Bu defa ısrar etti:

— Nevzat, dedi, ben anlıyorum.

Nevzat ayağa kalktı ve Selma'nın başucuna gelerek ellerini cebine koydu, ona doğru eğilerek:

— Ne anlıyorsun, gülüm? dedi, bana da öyle geliyor ki sende bir hal var.

Selma ona sevgi dolu yüzünü ve mat bir humma dolu gözlerini kaldırdı:

— Bende bir şey yok, dedi.

— Bende de.

— Sen hiçbir şey duymadın mı?

— Ne gibi?

— Bana dair.

Nevzat tekrarladı:

— Sana dair mi? Ne gibi?

— Hiçbir şey söylemediler mi?

— Kim, ne söyleyecek?

— Başkası benden sana hiç bahsetmedi mi?

— Başkası kim?

— Kim olursa olsun, biri, kim olursa olsun.

— Hayır.

— Hiç kimse bahsetmedi mi?

Nevzat doğruldu:

— Anlamıyorum, dedi.

Fakat anlıyordu; Selma'nın ağız aradığını anlıyordu; Halim'in boşboğazlık edip etmediğini öğrenmek istediğini anlıyordu. Fakat tekrar etti:

— Hiçbir şey anlamıyorum.

Selma onun bir elini tuttu ve ağır ağır dudağına götürerek:

— Peki, ömrüm, dedi, ben öyle zannettim.

— Ne zannettin sen?

— Zannettim ki sana benden bahsettiler.

— Evet?..

— Canın sıkıldı.

— Bana senden kim bahseder? Bahsetse de niçin canım sıkılsın?

— Olamaz mı? Bahsederler.

— Kim bahseder?

Selma Nevzat'ın elinin üstüne yanağını koydu, biraz durdu ve birdenbire başını kaldırarak Nevzat'ın yüzüne baktı.

Nevzat gene sordu:

— Kim bahseder?

Selma gözlerini yarı kapadı ve gülümseyerek mırıldandı:

— Kim... Çok... Salim Bey... Halim Bey...

— İkisini de o günden sonra görmedim. Salim Bey'le kapının önünde ayrıldık. Halim'e gelince, bu sabah bize uğramış, fakat evde yoktum ben.

— Hiç sana benden bahsetmedi mi?

— O gün... Vapurda... Biraz...

— Ne söyledi?

— Birkaç sıfat... Fazla değil...

Nevzat bir yalanla sözüne devam etti:

— Vapurda yalnız değildik. Yanımıza Şerif isminde bir arkadaş geldi. Senden bahsedemedik. Köprüde de birbirimizden ayrıldık. Halimi bir daha görmedim.

— O birkaç söz nedir?

— Ha.. dur bakayım... "Güzel kadın!" tabii... Sonra... "çok enteresan" diyordu galiba... Yahut da "çok orijinal" diyordu. Unuttum. Fakat Halim'in senin hakkındaki fikirlerini ben de merak ediyorum. Onu görmek istiyorum.

Selma ayağa kalktı, Nevzat'ı pencerenin önüne çekti ve gözlerinin içine bakarak:

— Benim için yalnız sen varsın, dedi.

Sonra onu geriye çekerek boynuna sarıldı.

Divana oturdular.

Selma yüzünü Nevzat'ın bir bacağı üstüne kapadı ağladı.

Nevzat onun saçlarını okşarken düşünüyordu: "Halim meselesini gizlemeye karar verdi. Bu gözyaşları onun kefaretidir. Eğer mel'un bir hesabı varsa muvaffak olamayacak. Ölen kocalarına da

mı bunu yaptı? Zavallılar! Üç bin senelik bir aşifte hilesine aldanmışlar." Bu sözleri yüksek sesle de söylemek istiyordu. Elinin okşama hareketi ağırlaştı. Galiba şimdi Selma'dan nefret ediyordu.

Kadın doğruldu ve tekrar onun boynuna sarıldı. Ağlıyordu. İlmiklenmiş bir sesle:

— Ben seni kaybetmemek için her şeyi yapacağım, dedi.

— Selma!

— Ömrüm...

Başı Nevzat'ın omuzuna düştü. Hıçkırmaya başlamıştı. Onun saçlarını okşamaya devam eden genç, sesini çıkarmıyor ve bekliyordu.

Selma bir silkindi, oturdu ve Nevzat'ın iki elini birden tuttu. Yüzünü onun yüzüne yaklaştırarak:

— Beni sevmiyor gibi duruyorsun sen! dedi.

Nevzat sakin bir gülüşle onu tekzibe çalışıyor ve susuyordu. Kadın birdenbire onun ellerini bıraktı, önüne bakarak mırıldandı:

— Büyük... Büyük sevgi...

Nevzat onun ne söyleyeceğini biliyordu. Bu her şeyi meçhul kadının en malûm tarafı buydu. Şimdi başlayacak: "İnsanlardan nefret ediyorum. Hiçbiri sevmesini bilmiyor." Hiç şüphesiz, ötekilere de bunları söylemişti. Fakat bu sözlerde ölüme, intihara çıkaran yol hangisi? Selma önüne bakıyor ve bir dizini hızlı hızlı sallıyordu. Mırıldandı:

— Onları şimdi anlıyorum.

Nevzat onların kim olduklarını sormadı. Tahmin ediyordu: Onlar, kocaları, Nafiz ve Reşat olsa gerek.

Selma devam etti:

— Beni sevdiler onlar. İkisi de.

Gözlerinden muntazam ve iri taneler iniyordu. Nevzat'a tesir etti bu. Eli Selma'nın elini aradı.

Kadın, arkasını bir yastığa dayamış, başını arkaya bırakmıştı. Göğsünün altında Nevzat'ın sergüzeşt arayan ellerini uzaklaştırdı. Sayıklar gibi, şimdi de babasından bahsediyor ve daha fazla ağlıyordu.

Nevzat ayağa kalktı ve bir sigara yaktı. Oda iyice kararmıştı. İki adım uzakta, divanın üstünde, Selma namına görünen şey, yüzün-

de, kollarında ve dizlerinden ayaklarına kadar iki çizgide beliren hafif beyazlıklardan ibaretti. Karanlık, odayı bütün şekillerden ve renklerden tahliye etmeğe başlamıştı. Nevzat kol saatine baktı, fakat yelkovanı göremedi. Son vapuru kaçırmak istemiyordu. Yalıda bir gece bile kalmamıştı, hele şimdi hiç kalamazdı. Fakat Selma'yı bu halde bırakmaya da razı değildi. Kalbinde aşka da, nefrete de, korkuya da, öfkeye de benziyen yumruklar vardı. Odada sinirli dolaşıyor ve şöyle düşünmeye çalışıyordu: "Bu sergüzeşt, burada, bu şekilde bitiverse pekâlâ olacak. Halim devam etsin. Yabancı değil. Benim tecrübem kâfi." Odadan çıkmak ve bir daha bu yalıya uğramamak... Şimdi bu ona kolay geliyordu. Bir hafta sonra da o kadar kolay mı bu? Her âşık gibi Nevzat bunu birçok defalar düşünmüştü. Şimdi bir tecrübe yapmaya temayül ediyordu. Bir tecrübe... Sezdirmeden bir tecrübe... Olmazsa geri döner.

"Niçin olmasın?" diye düşündü. Ha gayret!

Ve bir anda kararını verdi.

Selma'ya yaklaştı, üstüne eğildi.

— Gülüm! dedi, son vapuru kaçırmamalıyım.

Karanlıkta, bir hıçkırıktan başka cevap yoktu.

— Haydi, kalk, yahut kalkma istersen... Ben gidiyorum.

Selma cevap vermedi.

Nevzat eğildi ve onu -belki de son defa- alnından öptü.

Bu odadan, bu sofalardan, bu bahçeden, bu yalıdan -belki de son defa- çıkıyordu. Fakat neden yolda vapura yetişmek için koşmakta sıkıntı çekmişti? Onu kendi içinde esen bir rüzgâr geriye doğru itiyordu. Merhamete benziyen bir tazyikti bu. Yalının simsiyah kimsesizliği içinde bir sevgili bırakmak... Vapur beklerken bir iki defa geriye dönecek oldu. Kulağında bir hıçkırığın aksi vardı. Ondan kalan son hayal, üstünde birkaç beyaz leke duran hareketsiz bir karartıdan ve bu hıçkırıktan başka bir şey olmayacaktı. Fakat niçin? Bugüne kadar Selma onun saadetine çalışmaktan başka hiç, hiçbir şey yapmamıştı. Daima cömert, nazik, fedakâr, dost kalmıştı. Halim. Evet, Halim... Fakat burada da bir himaye arayan elin hafif suçundan başka bir şey yoktu. Gizlemesine gelince... Belki söyleyecekti, sırasını bekliyordu? Yahut da Nevzat'ı daha fazla sevmeye teşvik eden bir koketti?.. Fena usul, fakat iyi niyet, değil mi?

Vapurda Nevzat çok dalgındı. Kendisinden iki defa bilet soran kondüktörü görememişti. Etrafındakiler güldüler. Kondüktör de güldü ve onu hülyalarından ayırmak istemeyerek yürüdü. Birdenbire kendisine gelen Nevzat onun gülümseyerek uzaklaştığını görmüştü.

Utandı, kendini topladı, fakat gene daldı. Vapur uzaklaştıkça Nevzat pişman oluyordu. İstanbul'dan bir telgraf çekmeyi düşündü. Yalıdan o şekilde bir kere çıktıktan sonra tamire benzeyecek bütün teşebbüsler nafileydi. Bunu hissediyor ve fena oluyordu. "Bu kadar seviyor muyum?" diye düşündü. Onu şimdi Halim görmeliydi, ne kadar gülecekti! Yahut: "Hah! diyecekti, işte benim tanıdığım Nevzat!" Akıllı fakat romantik Halim.

İnsan böyle dalınca en manasız sesler bir lâkırdı gibi mana alır. Makinenin gürültüsü de sanki Nevzat'a bir şey söylüyordu; sanki o yeknesak seste bir ısrar vardı; hata ettiğini mi tekrarlıyordu? Nevzat yerinden kalktı ve güverteye çıktı. Yağmur yağıyordu. Ne kuvvetli dünya! İçinde böyle bir yalı, böyle bir sevgili, böyle bir sergüzeşt, böyle bir vapur, böyle bir âşık olan dünya Nevzat'a ne kadar kasvetli geliyordu. Cılız ışıklarıyla Boğaz'ın karanlığını yırtarak giden bu vapur, ölümün içindeki âlemde yürüyordu sanki.

Daha Selmadan ayrılalı bir hafta değil, bir saat bile olmadı, ne bu hal? Bin kere pişman olmamak için pek az sebep vardı. Nevzat onlardan hangisine sarılsa boşluğa dönüyordu.

Köprüye çıkar çıkmaz bir otomobile atlayacak ve Halim'in evine koşacaktı. Eğer içinden geçenlerin hepsini ona dökebilecek olsa şunları söylemesi lâzımdı: "Onu seviyormuşum. Anladım. Seni değil, uçan kuşu bile kıskanıyorum. Ona bir daha gitme. Sakın. Kahramanlığım fena bir tecrübe oldu. Hayır. Pişmanım. Bin kere pişman oldum. Hakkın varmış."

Bunları söyleyemezdi ama Halim'i görmek onun en büyük teselli olacaktı. Onu annesinin evinde bulamamak ihtimalinden ürperiyordu.

Köprüye çıkınca bir otomobile atladı. Halim'i buldu. Arkadaşı –ne âlâ– yemek de yememişti daha. Gene beraber Beyoğlu'na çıktılar ve aynı lokantada oturdular. Gene karşı karşıya geçinceye kadar Nevzat bu bahsi açmadı.

Fakat Halim ona yakından biraz dikkatle bakınca:

— Senin rengin uçuk! dedi.

Nevzat eldivenlerini, tabakasını, kibritini, ağızlığını –her biri kederinden bir parçayı taşıyormuş gibi– can sıkıntısıyla masanın üstüne atarak yüzünü buruşturdu:

— Neşesizim, dedi.

Sonra bir yalan söyledi:

— Midem bozuk. Bugün vapurda da üşütmüşüm galiba. Güverteye çıktım. Yağmur yağıyordu.

— Bir konyak iç.

— Öyle yapayım.

Halim, "ne haber" diye sormakta tereddüt ederek onun yüzüne bakıyordu.

Nevzat, artık hiçbir hesaba ve oyuna tahammülü kalmadığı için birdenbire samimileşti:

— Bu kadın beni rahatsız ediyor, dedi.

Halim, arkadaşının bu sözüyle yüzünün rengi arasındaki münasebete intikal ederek ona dikkatle baktı. Bir vak'a mı olmuştu? "Niçin?" diye soramadı.

Nevzat devam etti:

— Bir şey oldu zannetme. Bilâkis. Her zamankinden fazla sevgisi taşkındı. Biraz ağladı. Çok mustarip. Benim içime birdenbire kasvet çöktü. Onu teselli edemedim. Münasebetsiz bir anda yanından ayrıldım. Bir tek mazeretim vardı, son vapuru kaçırmamak. Fakat o büyük sevgiden bahsediyordu. Büyük sevgiye karşı son vapur. Yan yana söylenir şeyler değil.

Nevzat güldü ve üşümüş gibi ürperdi. Önüne gelen konyağı bir yudumda içerek yüzünü buruşturdu:

— Velhasıl... fazla üzülüyorum.

Halim Nevzat'a doğru eğilerek:

— Ne oluyorsun? diye sordu, birdenbire seni çok değişmiş gördüm.

Nevzat bir sigara almak için elini uzattığı halde vazgeçerek tabakasını itti:

— Canım sıkılıyor, dedi.

— Niçin?

— Bilmiyorum. Selma'yı görmek istemiyorum, fakat görmemeye razı olamıyorum.

Halim ona bir sigara vererek:

— Gel kendini tahlil et, açılırsın, dedi, niçin onu görmek istemiyorsun?

— Bilmiyorum, artık bana onu görmek büyük bir keder veriyor. Çünkü... bazen onun her tarafı kasvet ve elem tütüyor. Yanında bir marsık zehirlenmesi duyar gibi oluyorum. Kaçmak istiyorum.

— Şimdiye kadar hiç böyle söylediğin yoktu. Sebep ne?..

— Bilmiyorum.

— Şimdi canın sıkılıyor. İçinin havası kapalı. Bulanık bir hassasiyet içindesin. Kendini biraz ara bakalım. Ne oldu? Kızıyor musun ona?

— Zannetmiyorum. Kızmaya sebep yok.

— Sana benden bahsetti mi?

— Evet. Bu şekilde bahsetti.

— Ne şekilde?

— Senin de ondan bana bahsedip etmediğini sordu. Yalan söyledim. Seninle uzun uzun konuşmadığımızı söyledim. Galiba ağzımı arıyordu. Acaba sen bana her şeyi anlattın mı diye. Onu aldattım. İnandı. Gizledi. Seni gördüğünü bana söylemedi.

— Şimdi anlaşılıyor, sen bana kızdın.

Nevzat, kuvvetsiz ve yorgun, itiraz etti:

— Hayır, hayır... Bunu tabii buldum. Sırası değildi, söyleyemezdi. Aramızdaki an'aneye göre gizlemek onun hakkıdır.

— Nasıl hakkı olabilir? Gizlememelidir.

— Gizlemez, bir gün söyler, fakat onun huyu öyledir, zamanını bekler.

Nevzat burada düşündüğünün aksini söylüyordu. Halim'i buna inandırması lâzımdı. Israr etti:

— Öyledir. Başka insanlardan da öyle ayrılır.

Sesinde keder vardı. Halim inanmıyordu:

— Peki ama, dedi, söyleseydi şimdi sen bu kadar üzülmeyecektin.

— Hayır, bilâkis, gizlemesine memnun oldum.

— İşte bunu da anlamıyorum.

— Evet... Çünkü benim ehemmiyet vermediğim bir şeye onun da ehemmiyet vermediğini gördüm.

Halim, alınmış gibi, yüzü hafifçe pembeleşerek doğruldu:

— Bilâkis! dedi, gizlemesi ehemmiyet vermek değil midir?

— Eğer gizlemekte bir hesabı varsa dediğin doğru; hesabı yoksa, ki yoktur, ehemmiyet vermediği için söylemedi. Benim de ehemmiyet vermeyeceğimi biliyor.

Halim gülmeye mecbur oldu:

— Garip bir muhakeme! dedi.

Nevzat, sinirleri yerinde olmadığı için bir münakaşaya doğru gitmekten kendini alamıyordu:

— Hiç garip değil, dedi, neden garip olsun? Seni davet etmesinde benden gizlemek istediği bir maksat mı var?

— İyi ya, mademki böyle bir maksat yok, söylemeliydi.

— Maksat olmayınca seni davet etmesinin hususî bir ehemmiyeti de olmaz. Bunu bana haber vermese de olur.

— Pek güzel. Yani bunu sana haber vermesiyle vermemesi müsavi olur, değil mi?

— Evet.

— Halbuki o bunun gizli kalmasını tercih ediyor.

— Niçin?

— Çünkü bana gizli kalmasını tembih etti.

Nevzat sinirli sinirli topuğunu yere vuruyordu:

— Olabilir, dedi.

Fakat böyle bir şeyin olabileceğini ispat edecek mantığı bulamadı. Düşündü ve ilâve etti:

— Sana öyle söylemesi seni imtihan etmek içindir.

Halim sesini çıkarmadı. Vaziyeti biraz anlıyordu. En küçük bir münakaşanın dostlukları için vahim olabileceğini düşündü.

— Belki, dedi.

Fakat arkadaşının bu uysallığı Nevzat'ı teskin edeceği yerde tehyiç ediyordu; çünkü o da Halim'in, samimî düşüncesi hilâfına bir fedakârlık ederek sustuğunu anlıyordu. Kendi kendine de itiraf edemediği şeyi meydana çıkarmak ihtiyacındaydı: Halim'i kıskanıyor muydu? Selma'dan korkuyor, ondan kaçmak istiyor, fakat aradaki

bağları koparamadığı için eziyet mi çekiyordu? Neydi? Bu akşamki hali neydi? Sevdiği, muhafaza etmeye çalıştığı, gurur duyduğu sükûnetini neden hâlâ bulamamıştı? Pek nadir anlarda böyle kendini şaşırdığı olurdu. Bu halden kurtulduktan sonra, şuurunu, ruhunun ormanında yolunu kaybetmiş bir acemi seyyaha benzetirdi. Şimdi de aydınlığa çıkmak için bir yol arıyor ve önüne çıkan dikenleri, çalıları ezerek yürümek istiyordu. Bir mukavemete rastlamak için Halime itiraz etmekten kendini alamadı:

— Sen de bu akşam bir acayipsin, dedi.

Halim zorla gülümsemeye çalışarak sordu:

— Ne gibi?

— Bana.. samimî değilsin gibi geliyor.

— Neden?

— Beni, teskin etmek için, teselli etmek için tasdik ediyorsun.

Halim güldü. Nevzat şimdi bir kadın gibiydi. Halim mektepte iken onun böyle hallerini hatırlıyordu. Sonraları azalmış, âdeta tamamıyla kaybolmuştu. Şimdi gene o Nevzat, her zamankinin aksine, alıngan, vesveseli, huysuz ve hırçın Nevzat doğuyordu. Sanki her insanın içinde en aşağı iki kişi vardır ve bunlar birbirinin tabantabana zıddıdır. Halim, ki ondan daha çabuk heyecana düşer, daha coşkun ve daha muvazenesizdir, şimdi arkadaşının karşısında bir aklıselim heykeli gibi duruyor, ona eski neşesini ve sükûnetini iade etmek için yapabileceği şeyi sükûnetle düşünüyordu. Nevzat'ın sözüne yalnız gülümsemekle iktifa etti.

Fakat öteki buna da tahammül etmiyordu:

— Belki de samimî olmana birtakım mâniler var, dedi.

Aradaki eski dostluğun temellerine hücum etmiş oluyordu. Halim'in kaşları çatıldı. Şimdi Selma'nın, her ikisi arasında tehlikeli bir gölge olduğunu iyice görüyordu. "Ben yarın Ankara'ya dönmeliyim ve bir daha yalıya ayak atmamalıyım" diye düşündü. Şüphesiz bu dostluğu kurtarmak için başka hiçbir çare yoktu. Fakat, Halim de kendisinden emin değildi. İçinde gizli ve suçlu birtakım arzular mı vardı ki ona başka bir yol çizdiriyor ve onu şöyle düşündürüyordu: "Hayır! Önümde uçuruma giden bir dost var. Benden imdat istiyor, fakat bunu açıkça söyleyemiyor. İlkönce soğukkanlı ve mahir bir şoför tavrı takındı. Bu onun mizacına, hattâ kıyafetine de yaraşıyordu.

Fakat sonra –bu şoför!– uçurumu görünce sükûnetini kaybetti. Korkusunu itiraf edeceği yerde sapa yollardan gidiyor, kendisinden imdat isteyeceği arkadaşına hücum ediyor. Felâket şu ki, fırtınayı uzaklaştırmak isteyen arkadaşının soğukkanlılığına da kızıyor ve onu mutlaka düşman cephesinde görmeye ihtiyacı var. Çünkü Selma, karanlık ve mel'un kadın, bu iki dostun arasına rekabet fitilini sokmaya muvaffak olmuş. O halde?.."

O halde susmaktan başka Halim'in yapabileceği bir şey yoktu. Fakat Nevzat hemen bu sükûtun üstüne de yürüdü:

— Bak işte, dedi, gördün mü? Susuyorsun!..

Halim kaşlarını ve omuzlarını kaldırdı, "Ne yapayım?" der gibi sıkıntılı bir acz içinde önüne baktı.

Nevzat devam etti:

— Benden çok ayrı düşünüyorsun, fakat bunu saklıyorsun.

Halim, hafif sinirli, cevap verdi:

— Hiçbir şey düşünmüyorum, Nevzat. Düşüneceğim şeyi ben de şaşırdım. Sana Ankara'dan geldiğime çok pişman olduğumu söylersem inan. Bir kadın hayaleti için dostluğumuzun üstüne en hafif bir gölge düştüğünü bile görmeye tahammül edemem. Ben yalıya gitmek istemiyordum, sen beni mecbur ettin.

Nevzat önüne bakarak, fena bir gülüşle:

— Acaba? dedi.

Halim de kaşlarını çattı ve önüne baktı. Bu ne kötü "acaba?" Nevzat en kalın bağları çekiyor ve koparmağa kalkıyor. Çıldırdı mı bu çocuk? Ne garip değişiklik!

Halim onun yüzüne baktı ve gözleriyle karşılaşmaktan çekinerek, kapalı bir sesle:

— Nevzat! dedi.

Nevzat o fena gülüşüyle gülmeye devam ediyordu:

— Sen bana her şeyden şüphe etmeyi tavsiye etmiyor muydun?

Halim bir daha gözlerini kaldırdı. Göz göze geldiler.

— Sana benim dostluğumdan şüphe etmeni hiç tavsiye etmedim, Nevzat.

— Fakat sen o şüpheye hak kazanmadın mı?

Halim kızarmaya başladı:

— Müthiş şeyler söylüyorsun Nevzat, dedi. Bu akşam sinirlisin.

Bahsi fena bir mecraya saplanmaktan kurtarmamız için senden bir ricam var.

— Susayım, değil mi?

— Hayır, şimdilik başka şeyden bahsedelim, sonra, daha sükûnetle bu meseleyi hallederiz.

— Aramızda bir mesele olduğunu itiraf etmiş oluyorsun.

— Bence hiçbir mesele yok. Fakat sen var sanıyorsun.

— Bana var gibi geliyor.

Halim sinirli bir hareketle bir düziye saçlarını dağıtıyor ve düzeltiyordu. Bir sigara yaktı ve düşündü. Hemen Nevzat'tan ayrılmak ve ertesi gün Ankara'ya gitmek istiyordu. Fakat annesinden kan alınacak ve tahlil yapılacaktı. Bunun için de İzmir'de bulunan doktorun İstanbul'a gelmesini beklemek lâzımdı. Annesi de bir türlüdür. Onu bırakıp gitmeye gelmez.

— Annem için bir müddet daha burada kalmaya mecburum. Yoksa yarın trene atlar, giderdim.

Nevzat sesini çıkarmadı. Yüzünde o acı gülüş yoktu ama daha acı bir takallüs vardı.

Halim ayağa kalktı ve Nevzat'a elini uzattı:

— Müsaade et, dedi, bu akşam bu kadarla kalsın.

Nevzat, yüzünde tezyife* benzer bir buruşukla, elini uzatarak:

— Bu akşam ve her akşam! dedi.

Ne demek istemişti? Hakaret mi ediyor? Alâkasını mı kesiyor?

Halim ağır ağır uzaklaştı. Lokantadan çıkarken, "Bu akşam onun kusuruna bakılmaz" diyordu. Caddede rasgele yürüdü. Fakat bu saatte ne eve dönmek ne de bu dar kaldırımlarda gezmek istiyordu. Başka bir lokantaya girdi ve ikinci katta, tenha bir köşeye çekildi.

Artık, bir haritanın karşısına geçen erkânıharp gibi bu meseleyi önüne sermek ve halletmek istiyordu. Kuru akılla hüküm vermek zor değildir. Öteki lokantada küçük bir kadeh biradan başka hiçbir şey içmemişti. Evvelâ Nevzat'ı düşündü. "Kıskanıyor" dedi. Buna şüphesi yoktu. Onu mazur gördü. Sonra eski dostluklarının parça parça bazı güzel anlarını hatırladı, onu büsbütün mazur gördü. "Seviyor" dedi. Gene ömründe hiç hasta olmamış ve ilk 38 derecelik hararette pusulayı şaşıran vücut misali. Ta kendisi. Nevzat işte bu adamdı. Ciddî manasıyla ilk defa seviyordu. Bu şaşkınlık ondan. Hem de ne şaşkınlık! Zavallı Nevzat... Halim için, onun karşısına bir rakip gibi çıkmak hayali çirkin bir şeydi. On gün daha İstanbul'da kalması lâzım; fakat bir daha yalıya gitmeyecekti. Hayır!.. Artık sebep yok, lüzum yok. Nevzat'ın o sözlerinden sonra? Hayır!.. Bundan sonra Selma'yı görmek, onunla kötü bir macerayı kabul etmek demekti. Kabul etmek için de karısına karşı sevgisini, vicdan borcunu, Nevzat'la dostluğunu ayak altına almaya hazır olması lâzımdı. Feriha uzakta olduğu için bu meselede onu sık sık unutabilmişti. Bir kere Ankara'ya dönecek olursa, o zaman da bu meseleyi tamamıyla unutmak mümkün olacaktı. Nevzat'a gelince... Ne hali varsa görsün; Halim'e karşı en küçük bir siteme hakkı olmasın da ne yaparsa yapsın!

Acaba ne yapabilirdi? Bu işin sonu ne olacaktı? Halim kendine ait kararı verdikten sonra, meseleyi bir yabancı gibi dışarıdan daha sükûnetle muhakeme edebileceğini sandı. Hemen yemek yemeye karar vermiş olduğu halde fikrini değiştirdi ve rakı getirtti. Birinci kadehi yuvarladıktan sonra yalı, Selma ve Nevzat birbirinin içinde eriyen bulanık ve derin manzaralar halinde gözünün önüne geliverdi. Ne yapacaktı Nevzat? Bir sözüne bakılırsa ilkbahara kadar Selma ile evlenecekti. Şimdi de Halim, tabii olarak, bu kadının intihar eden kocalarını düşünüyordu. Bu akşama gelinceye kadar Nevzat'ın da onlar gibi ölüme gidebileceğini hiç düşünmemişti. Uğur meselesine inanacak değildi. Nevzat'ı da kâfi derecede kendine hâkim buluyordu. Fakat bu akşam manzara değişti. Nevzat, o Nevzat değildi. İki saat sonra kendini öldürdüğünü duysa hayret etmeyecekti. İçine korku girdi. İkinci kadehin ortasında Selma'nın hayali bütün normal çizgilerini kaybetmeye başlamıştı: Boyu lüzumundan fazla uzuyor, gözleri daha ziyade büyüyor, tavırlarının sırlı ağırlığı cidden bir hayaleti göz önüne getiriyordu. Hele o her odasında bir cenaze varmış gibi sessiz ve korkunç yalı, o karanlık salon, o şekillerinin yarısı koyu bir siyahlıkta kaybolan eşya... Sonra Nevzat'ın ilk sözlerini hatırladı. Arkadaşı da bu izdivaçtan korktuğunu söylememiş miydi?

* Küçümsemeye.

Ne sihirbaz kadın! Bütün bu karanlık dekorun ve bu tavırların hile olduğu söylenemez. Bu kadın böyle yaşıyor. Samimî. İki kocasının ve beslemesinin intihar ettiği de yalan değil ya!.. Hayır... Bu kadın oynamıyor, rol yapmıyor; bir hilesi varsa, ne içinde yaşadığı dekorda ne tavırlarında ne de ölümler ve garabetler dolu hayatındadır. Hile başka tarafta. Nerede? Ne yapmak istiyor bu kadın? Nevzat'ı seviyorsa Halim'e karşı hareketinin manası nedir? Gene mesele, ilk muamma şekliyle, olduğu gibi duruyor: Bu kadın çılgın mıdır? İsterik midir, meş'um ihtiraslar sahibi midir, canavar mıdır, vampir midir? Hani bir film vardı: "Drakula'nın Kızı". Orada –şekli Selma'ya az benzemekle beraber– bir kadın gündüz ölür, tabuta girer, gece dirilir, tabuttan çıkar ve başkalarının kanını emerek, onları öldürerek yaşardı. Frenkler bu masal tiplerine vampir derler. Halim, ki hayal adamıdır, bu nevi mahlûklara sekiz yaşında bir çocukken bile inanmamıştı. Bu tiplerin masal olduklarını düşünmekten bile utanıyordu. Şüphe mi var? İnsan iki kere ikinin dört ettiğini keşfetmekle övünebilir mi? Halim önüne ve etrafına baktı: Şu masa, masa. Şu duvar, duvar. Şu garson, garson. Hepsi tabii şekilleri ve vazifeleri içinde mevcut. Hemen ömrünün çeyreğinden fazlasını şiir ve hayal âleminde geçiren Halim, Selma tipinde bir kadına hiç rastlamamıştı. Onu gözleriyle görmeseydi, mübalâğaya hamlederdi. Fakat işte, var. Bu masa veya bu garson nasıl varsa o kadın da var. Şimdi, şu dakikada, Boğaziçi'nin bir yalısında yaşıyor. Bu bir hakikat. Eğer Selma'nın babası, kocaları ve beslemesi intihar etmemiş olsaydı, kendisinin ve oturduğu yalının bugünkü hali, akıl doktorlarının içi boş kelimelerinden bile az çok izah edilebilirdi. Fakat kadının bu haline o karanlık ve korkunç mazisi de binince ortaya bir esrar ve garabet mevzuu çıkıyordu.

Ha... Gelelim Nevzat'a... Nevzat ne yapacak?

Evlenecek, peki. Fakat bu nazenin rahat duracağa benzemiyor. Yoo..k. Besbelli işte Halim olmasa başka bir rakip yaratacak ve Nevzat'ı gene sarsacak. Hem de ne sarsış! Bu akşamki halinden belli olmadı mı? Ne sarsış! Başkaları Halim gibi yapmazlar tabii... Mücadelenin olanca dehşetiyle Nevzat'ın üstüne yüklenirler. Halim güldü. Çünkü "Öyle ise ben ehveni şerim. En zararsız rakibim. Yerimi bu-

kasına bırakmamalıyım" diye düşünmüştü. Gene güldü. "Saçmalıyorum" dedi. Kadehine baktı. İkincisi de bitmişti. "Sarhoş mu oldum, çabucak?" dedi. Şöyle düşünmeye devam etti: "Hayır, ben bu sergüzeştin içinde ancak Nevzat'ın yardımcısı, icap ederse cankurtaranı olarak bulunabilirim. Bir faydam olacaksa kalayım. Yoksa ahlâki bir bahane ile kendi kendimi mi kandırıyorum? Arkadaşa yardım -ne ulüvv-i cenâb!- vesilesiyle Selma'ya kavuşmak! Böyle bir alçaklığa karar veren içim, ahlâk ağlarının girift şebekesiyle örülü şurumu kandırmak için ona âlicenaplık formülleri mi yutturuyor? Hele şu dostane fikirleri bir tarafa bırakalım. Hem ben demin karar vermiştim, yalıya bir daha gitmeyecektim, şimdi bunları bana hangi şeytan düşündürüyor?" Merak! Merak olsa gerek! Halim merak ediyordu şüphesiz.

Kendi içine dikkatle baktı. Yalnız merak mı? Hayır! Arzu da vardı. İstiyordu. Selma'yı istiyordu. Hah! Eğri oturup doğru konuşalım. Getir bir rakı daha. Şimdi meselenin kendisiyle Nevzat arasındaki faslı daha aydınlatmıştı. Evet, fazilet hikâyelerini bırakalım, dava şu: Bir tarafta Nevzat, öte tarafta Selma. Daha doğrusu bir tarafta Nevzat, Feriha, Ufuk, cemiyet, ahlâk, vicdan, falan; öte tarafta tek başına Selma! Tek başına ha?.. Ne sihirli ve kudretli yalnızlık!

Hayır, hayır!.. Artık onu düşünmemeli. Düşündükçe sarıyor, mel'un sihirbaz. O harikulade vücudunun sıcak mıknatısı mesafe tanımıyor. Hattâ şimdi bile, Halim, evvelâ bir otomobile, sonra bir sandala atlayarak Boğaz'ın karşı kıyısına geçmek, yalıya gitmek istiyor. Nevzat'ın biraz hakkı varmış. Halim bunu şimdi anlıyor. Nevzat kurnazlık etti ve ondan her şeyi öğrendi: Selma'nın manevrasını da, Halim'in ona karşı zaafını da keşfetti. Tam vaktinde ıstırap çekiyor. Aynı zamanda hem sevgili hem de dost ihanetine maruz kalmanın müthiş azabı...

Halim kendini bir an Nevzat'ın yerine koydu ve onu büsbütün haklı buldu. Ansızın başını merdiven tarafına çevirdi. Basamaklardan: "Yukarıda yer var mı?" diye bağıran tanıdık bir ses çıkıyordu. Şerif'in sesi. Acaba? Halim sevindi ve ayağa kalktı. Ta kendisi. Merdivenin hizasında Şerif'in başı göründü. Halim ona doğru kolunu sallıyordu.

Şerif de onu görünce koşarak yaklaştı.

Halim yer gösteriyor, soruyordu:

— Köylü! Senin burada işin ne? Otur şuraya... Allah gönderdi seni... Yalnızlıktan ölüyordum.

Şerif de ona rast gelmekten memnun, oturdu:

— İki gecedir teyzemdeyim. Annemden sonra sıra bende. Buraya biraz rakı içmeye geldim.

— Âlâ... Demek tabiat âlimleri de rakı içerlermiş.

— Çubuklu'da, tabiatın içinde tabiatçıyım. Burada, şehir havası içinde, havaiyatçıyım.

Ve ilkönce havaiyat konuştular. Halim asıl mevzua girmek için kapı arıyordu. Selma bahsini Şerif'in açmasını bekledi, sabrı tükenince sordu:

— Hortlak'tan ne haber?

Şerif güldü:

— Hortlağı bırak, bizim Salim ömür... dedi.

— Niçin?

— Adamakıllı sapıttı.

— Selma'yı mı seviyor?

— Bilâkis... Selma'yı hükümete haber vermek istiyor.

Halim dirildi ve Şerif'in gözünden kaçmıyan bir alâka ifratıyla:

— Niçin? diye bağırdı.

Şerif garsonun rakıyı kadehe boşaltmasını bekliyordu. Biraz durdu. İlk yudumlardan sonra:

— Selma'nın katil olduğuna kani.

— Eski iddiası...

— Hayır, fakat şimdi yeni bir iddiası var. Üç gün evvel Çubuklu kıyılarında bir çocuk ölüsü bulundu. Tam Çubuklu'da sayılmaz ya işte, gazeteler öyle yazdılar. Okumadın mı?

— Hayır, dikkat etmedim.

— Zaten gazeteler de birkaç satırla yazıp geçtiler. Ehemmiyet verilecek bir şey değil. Çocuk yedi sekiz yaşlarında. Bir doktorun kızı. Hadise basit: Kıyıdan geçerken, rüzgâr çocuğun beresini alıp sulara atıyor. Çocuk da kenara geliyor, dalgalar bereyi sahile yaklaştırırken elini uzatarak almak sevdasına kapılıyor, muvazenesini kaybederek denize düşüyor ve boğuluyor. Nitekim bere çocuğun deni-

ze düştüğü noktada, sahilde bulunuyor. Dalgalar atmış. Bütün tahminler bu noktada müttefik. Fakat gel Salim Bey'e sor, iddia ediyor ki...

Şerif gülerek devam etti:

— Selma çocuğu yalıya çağırmış, oradan denize atmış!

Halim gözlerini açtı:

— Fakat bu iddiasını ne ile ispat ediyor? diye bağırdı.

— Hiçbir ispat yok. Bir sürü muhakemeler. Uzun. Geç onu. Saçma.

— Çok garip şey. Anlat bana. Merak ediyorum.

Şerif kadehini Halim'in kadehiyle tokuşturarak:

— Saçma! diye tekrarladı, manasız... Hem sana bu merak nereden geliyor Allah aşkına!.. Alâkadar mısın bu kadınla?..

Halim korkarak omuzlarını kaldırdı:

— Hayır canım... dedi, lâf olsun diye sordum, bu kadın bana merak veriyor, biraz da Nevzat dolayısıyla...

— Git Salim'i bul. O sana anlatsın. Vallahi bir cinayet romancısı Salim kadar teferruat icat edemez. Söylediklerini not etsem kitap olur.

— Ne diye yahu?

— Onu geç ama ben karıya bir daha rast geldim.

— Gene takibe mi çıktın?

— Hayır... Gene o civarda rast geldim. Gene o vakit. Gene o kıyafette. Ve sana bir şey söyleyeyim mi? İnanmazsın.

— Nedir?

— Konuştum!

Halim zıpladı:

– Selma ile mi konuştun?

– Evet! Sakın Nevzat'a filân söyleme ha! Salim'in de haberi yok.

Halim düşündükçe sıçrıyor ve soruyordu:

– Nasıl konuştun? Bu çok şaşılacak şey!

– İşte onu ben de bilmiyorum. Yanından geçerken bana garip bir cesaret geldi. Bu cesareti onun bakışı mı, hali mi verdi, benim merakım mı? Bilmiyorum. Yanından geçerken önünde durdum:

"Affedersiniz," dedim, "komşuyuz, bir şey sormak istiyorum."

Yol tenha idi. İn cin yok. Ne soracağımı bilmiyordum. Bakalım

ne yapacak? diye merak ettim. Bunları söyledim. İnsiyakî bir hareketle başörtüsünü yüzünün yarısına kadar kapadı. Hani eskiden erkekten kaçan kadınların bir hareketleri vardı, işte öyle. Ve önüne baktı, bekledi. Acele bir şey uydurmam lâzımdı.

"Salim Bey'i nerede tanıdınız?" diye sordum. Fena değil, değil mi? Merak eder, niçin soruyor, diye. "Niçin soruyorsunuz?" diye sorar. Lâkırdı açılır. Fakat sormadı. Siyah başörtüsünün altında gülümsediğini gördüm. Gayet alçak sesle, tıpkı hohlar gibi:

"Edirne'de!" dedi. Ve arkasından: "Bugünlük bu kadar!" dedi ve yürüdü.

Şerif güldü ve devam etti:

— "Bugünlük bu kadar!" Hoş değil mi? Hem kendisiyle konuşmama müsaade etmemiş oluyor, hem de içimde bir ümit bırakıyor. "Başka zaman da konuşuruz" gibi bir şey.

Halim mırıldandı:

— Dehşet!

Ve içinden: "Zavallı Nevzat" dedi.

Şerif Halim'e doğru eğilerek soruyordu:

— Alay mı etti acaba? Alay ettiyse başka bir defa hakaret edecektir.

Halim, birdenbire:

— Hiç şüphe etme! dedi.

Halbuki böyle düşünmüyor, kendi de Selma'nın bu cevabında bir davet mi, bir istihza mı olduğunu bilmiyordu. Şerif'in söylediklerinden garip bir rahatsızlık duydu ve farkında olmadan yüzünü buruşturdu. Fakat Şerif onun bu haline dikkat etmişti. Sesini çıkarmadı. Halim önüne bakıyor ve kaşlarını kaldırıp indiriyordu. Şerif'in kendisine dikkatle baktığını fark edince gözlerini ona doğru kaldırdı:

— Tabii istihza... dedi, bir sokak kadını olsa bu kadar çabuk vaad etmez.

Şerif gülerek:

— Haydi bakalım, dedi, onu da anlarız!

Halim'in sıkıntısı devam ediyordu. Fakat kimin hesabına? Nevzat'a mı acıyor, Şerif'i mi ayıplıyor, yoksa her ikisinden de Selma'yı mı kıskanıyordu? Gene yerinden fırlamak ve yalıya gitmek isteme-

ye başlamıştı. Şöyle düşündü: "Ben bu muammayı halletmeden Ankaraya dönemem." Hem bu işte bir değil, birkaç muamma vardı: Selma muamması, Nevzat muamması ve kendi muamması. İçinde birtakım hisler kabarıp iniyordu. Nedir bunlar? Kendi kendisini anlamıyor ve on sene aynaya hiç bakmamış bir adam gibi ahlâkının çehresini merak ediyordu. Bahsi değiştirdi ve Şerif'le yarım saat kadar gevezelik ettikten sonra ondan ayrıldı. Eve gitti, yattı; fakat geç ve güç uyudu. Ertesi sabah, içinde gayet kuvvetli bir istekle uyandı. Selma'ya dört gün sonra gitmesi lâzım geldiği halde o gün gidecekti.

5

Bu defa kapının çıngırağı yerinde duruyordu ve ona kapıyı hizmetçi açtı. Halim'i görünce, onun bir şey söylemesine meydan bırakmadan, beklemesini rica ederek uzaklaştı. Geldiği zaman sordu:

— İsminiz Halim Bey mi?

— Evet.

— Yalnız mısınız?

Halim etrafına bakarak, hayretle:

— Tabii.. dedi.

— Nevzat Bey bugün gelecek mi?

Halim şaşırdı. Nevzat'la beraber gelmediği için hizmetçiden fena bir cevap beklemeye hazırlanıyordu. Kekeledi:

— Bilmem... haberim yok... Belki... Zannetmem.

Hizmetçi tekrar ondan beklemesini rica ederek uzaklaştı ve bu sefer koşarak geldi:

— Giriniz! dedi.

Sonra emreder gibi ilâve etti: "Durunuz!"

Kapının arkasına asılı anahtarı alarak dışarı çıktı.

Kapı kapandıktan sonra, Halim orada, yalnız başına birkaç dakika bekledi. Garip bir korku duyuyordu. Geçen seferki kadar karanlık olmayan sofaya, merdivene ve camlı kapılara baktı.

Bahçe kapısı anahtarla açıldı ve hizmetçi içeri girdi.

— Buyurunuz! dedi.

Yürüdüler. Fakat bu sefer hizmetçi onu merdivenden çıkarmıştı. İkinci katta, birinciye tamamıyla benzeyen yerlerden geçtiler. Alt kattaki salonun üstüne düşen odanın kapısı önünde durdular. Hizmetçi topuzu çevirdi, geri çekildi:

— Buyurunuz! dedi.

Kapı açılınca Halim'in yüzüne ağır bir sıcaklık vurmuştu. İçeride âdeta bir gece karanlığı vardı. Halim tereddüt etti. Sanki bu eşik,

talihinin dönüm noktası idi. Ancak o anda kendisini buraya kadar sürükleyen arzunun şeytanî bir şey olduğunu kuvvetle hissetti. Bu odaya girmek için Nevzat'a karşı dostluğunu, karısına karşı sevgisini, fazilete karşı bağlılığını ayak altına alan geniş bir alçaklık adımı atmak lâzımdı. Odaya bir daha baktı. Selmanın iki büyük vasfı gibi oradan gelen şey ancak şunlardı: Karanlık ve sıcak.

Hizmetçi onun tereddüdünü görünce:

— Durmayınız, dedi, giriniz, oda soğumasın.

Halim girdi ve kapıyı kapadıktan sonra durdu. Gözleri odanın nisbî karanlığına alışınca manzarayı daha iyi görüyordu: Sağ tarafta alçak ve geniş, siyah –daima siyah!– renkli bir karyola vardı. Pencere tarafına düşen başucundaki dolabın üstünde, yeşil –daima yeşil– küçük bir veyyöz* yanıyordu. Işık o kadar hafifti ki yorganın rengini bile aydınlatmıyor, ancak Selmanın yastıkta, saçları bir file içine hapsedilmiş başını tanıtabiliyordu. Pencerelerde istorlar tamamıyla kapalıydı.

Halim o âna kadar devam eden tereddütünden utanarak Selmaya doğru koştu, önünde biraz eğildi ve öpmesi için onun elini uzatmasını bekledi. Fakat Selma yorganı çenesinin altına kadar çekmişti. Başından başka hiçbir yeri görünmüyordu. Elini çıkarmadı. Gözleri, sabit, Halim'in üstündeydi.

Dudakları kımıldadı ve ağzından bir fısıltı çıktı:

— Oturunuz!

Halim karyolanın yanı başındaki geniş koltuğa oturdu. Arkasında, yalnız çıtırtısını işittiği bir odun sobası yanıyordu ve odanın lüzumundan fazla sıcak havası çok ağırlaşmıştı. Lavanta ile karışık yağlı ve garip bir koku nefes almayı zorlaştırıyordu. Halim düşündü: "İlâç kokusu mu?"

Ve Selma'ya bakarak:

— Hasta mısınız? diye sordu.

Kadın ilkönce kaşlarıyla cevap verdi. Hasta değilmiş. Sonra alçak ve baygın bir sesle:

— Benim duş ve friksiyon saatim... dedi.

Halim sordu:

---

* Gece lambası

— Rahatsız mı ettim?

— Hayır, yapıldı, bitti. Şimdi istirahat ediyorum.

Halim ona inanmamış gibi bakıyordu.

Selma, gayet ağır, hep yarıda kalacakmış gibi bir rahavet içinde devam etti:

— Size... elimi veremedim... Çünkü, üstümde...

Halim anladı ve ürperdi: Selma çıplaktı. "Üstümde hiçbir şey yok" demek istiyordu. Fakat bu ağır koku nedir? Friksiyon için kullandığı ağır bir losyon mu, yoksa bir ilâç mı? Halim bu kokuyu tanıyor gibiydi.

Etrafına, sonra yatağa baktı. Selma gözlerini kapamıştı.

Ne rüya! Bu kadın kendisinin reel ve maddî tarafını saklamak için elinden geleni yapıyor ve bütün dünya bir ruh tecessümü şeklinde görünmekten zevk alıyordu. Şimdi nasıl gayrimaddî, esîrden yapılmış gibi görünüyor! Ne hafiflik ve ne baygınlık! Ne rüya!

İçinde yepyeni bir şiir heyecanı duyan Halim tabakasını çıkardı. Kibrit ve tabla bulmak için etrafına bakıyordu. Selma gözlerini açtı:

— Geliniz, dedi, geliniz... Burada sigara var.

— Kibrit arıyorum.

— Hayır... Size başka sigara vereceğim. Geliniz.

Halim ayağa kalktı. Selma, çıplak kolunu çıkararak başucundaki dolabı işaret ediyordu. Halim oraya yaklaştı.

— Gözü çekiniz! dedi kadın.

Halim dolabın gözünde bir altın kadın tabakası buldu. Açtı. Sigaralardan birini aldı ve ağzına götürmeden gözden geçirdi: Düz kâğıdın üstünde hiçbir marka ve yazı yoktu. Selma'nın yüzüne baktı. Kadının gözleri yarı kapalıydı. Fakat kirpikleri arasında siyah bir yağlıboya damlası gibi parlayan gözlerinin ucuyla Halim'e bakıyor, hafifçe gülümsüyordu. Onun tereddütünü görünce :

— Bir tane de bana veriniz! dedi.

Halim tabakayı ona uzattı. Selma bir sigara almak için elini uzatırken, yorganın kenarından Hindistan cevizinin içi renginde mat ve duru beyaz omuzlar doğdu. Göğsünün yarısı, yorganın aralığında, sıcak bir gölgeye doğru uzanıp kayboluyordu.

— Bu sigaraları evde ben dolduruyorum, dedi, bir içiniz bakalım, hoşunuza gidecek mi?

Halim Selma'nın başucundaki kibritle sigaraları yaktı, sonra daha yakın bir sandalyeye oturdu. İlk nefesi çekince, odaya girdiği zaman duyduğu kokunun bütün genzini doldurduğunu hissetti ve hemen anladı: Bu sigaraların içinde esrar vardı. Bütün muammanın anahtarını bulmuş gibi açılan ve parlayan gözleriyle Selma'ya baktı. O, yatakta yarı doğrularak oturmuş, başını arka yastığa dayamış, yüzünü bürüyen dumanlar arasında gözlerini süzüyor ve sigaranın Halim üstündeki tesirini hiç merak etmiyormuş gibi önüne bakıyordu. Halim bir iki nefes daha çekti. Sigaranın tesirinden ziyade bu oda, bu ışık ve bu esrarkeş kadının havası içinde aldığı manadan gelen heyecanla bayılacak gibiydi. Titreyerek ayağa kalktı ve Selma'ya yaklaştı. Kadın dudaklarını büzerek, tavan istikametinde, ağzından ince duman sütunları çıkarıyor ve yukarı doğru bakıyordu. Onun geldiğini görmemiş gibiydi. Halim sordu:

— Bu sigaralardan Nevzat da içer miydi?

— Hoşunuza gitti mi?

— Çok.

— Nevzat'a hiç vermedim. Çünkü...

Selma gözlerini kırparak durdu. Gerinir gibi bir hareket yaptı:

— Onun tabiatı başka... dedi.

Sonra, gözlerini tamamıyla kapayarak ilâve etti:

— Bilmez.

Ve elindeki sigarayı henüz koklanmış bir çiçek gibi havada tutarak, uyur gibi, gözlerini iyice kapadı.

Halim geriye döndü ve sandalyesinin yerine bir koltuk çekti. Yanına küçük bir masa getirdi. Uzanır gibi oturdu ve gözlerini yarı kapadı. Ne rüya! Ah... bu Selma muhakkak ki san'atkâr bir kadındı, bir şair, şiir yazmayan, şiirin bütün havasını, tesirlerini yaratan, şiiri tam hayat halinde yaşamak isteyen bir şairdi. İşte Nevzat bunu anlamamıştı ve anlayamazdı; Selma da belki bunun için anlaşılmamış olmanın keskin ruh sancısını çekiyordu. Nevzat bu sigarayı ölse ağzına koyacak adamlardan değildi ve koyanları da affetmezdi. İşte onunla Selma ve onunla kendisi arasında en büyük fark!

Sigaradan derin bir nefes daha çekti. Boğazından midesine doğru nefîs –fakat çok nefîs– bir bulantı iniyordu. Halim evvelce de bir-

kaç defa bu tecrübeyi yapmıştı, fakat hiçbirinde ilk tesir bu kadar zevkli olmamıştı. Şimdi, bu karanlık ve sıcak odada, soğuk duşunu ve masajını bitirdikten sonra çırılçıplak yatağına girerek bu sigaranın verdiği hayaletler arasında yaşayan kadının bütün insanlardan nasıl müstagni* kalabildiğini anlıyordu. Kıpırdanışına bile garip lezzetler dolan gözlerini etrafa çevirdi. Odanın bütün sertlikleri, çıkıntıları, keskin çizgileri yumuşuyordu. Veyyözden sızan yeşil ışık o kadar tatlılaşmıştı ki Halim, her şeyi duyan bir dil haline gelmiş gözleriyle onu emiyormuş gibiydi. Selma'ya baktı. Onun yüzünde sakin ve güzel rüyaların gülümseyişi vardı. Gözleri kapalıydı ve kaşları biraz kalkmıştı. Yalnız bir omuzu dışarıda idi ve sigarayı tutan eli boşlukta hareketsiz duruyordu.

Halim için unutulmaz manzara! Bu anı yaşamamış olsaydı hayatı ne kadar eksik ve fakir bir şey olacaktı. Eğer Nevzat bunu bilmiyorsa hiçbir şey bilmiyor, Selma'yı en alelade tarafıyla tanıyordu.

Birdenbire kadının ağzından iniltiye benzer bir ses çıktı. Halim ona baktı. Selma, çok alçak sesle bir şeyler fısıldıyordu. Halim anlamadı, yerinden kalktı ve bir iki sendeleyerek ona yaklaştı. Selma kapalı gözlerini yarı açmıştı. Halim'i görünce iyice açtı. Yatağın kenarını gösterdi ve oturmasını işaret etti.

Halim oturdu.

Selma sigarasını söndürdükten sonra yorganı gene çenesinin altına kadar çekti, iyice kapandı, bazı kelimeleri işitilmeyen bir mırıltı halinde:

— Sevişenler için, dedi, ... var mıdır? Ölmüş gibi ayrılmalı onlar bu ..... dünyadan. Ben çok sevmek ve bayılmak... İki kocam da iş adamıydı... Beni... çok sevdiler ama ..... lâzım değil mi? Şiirsiz hayattan nefret ediyorum.

Sonra, nemlenmiş gözlerini açtı, yalvaran bir sesle:

— Bana bir şiir okur musunuz? dedi.

Halim üst üste, bir, üç, beş şiir okudu. Selma'nın gözlerinden iri damlalar iniyor ve dudaklarının etrafındaki sakin tebessümü ıslatıyordu.

---

* Doygun, gönlü tok.

Halim, şiirlerden sonra, yorganın üstünden Selma'nın elini arayacak oldu; fakat kadının vücudu büyük bir korku ve nefret hareketiyle büzülüyor, elleri kaçıyordu. Yüzünde bir ret buruşuğu görünüp kayboldu. Halim hemen elini çekmişti, ayağa kalkacaktı, Selma bir kolunu çıkardı ve onun elini tuttu:

— Gücenmeyiniz, dedi, şiirlerinize teşekkür ederim. Sizin her gelişiniz benim için büyük bir teselli. Fakat hep birbirinize benziyorsunuz. Bir zevkli tecrübe, sonra elveda. Nevzat da öyle yaptı. Bir son vapur bahanesi kâfi. Ben gönül eğlendirmek istemiyorum. Yatağımın sıcaklığını çalıp kaçanlardan bıktım. Çok değil onlar. Nevzat'la dört. Fakat hepsinden iğreniyorum. Nevzat'tan bile. Bana onu yapmayacaktı.

Hüngür hüngür ağlamaya başladı.

Halim susuyor, bir eliyle onun elini okşuyordu.

Selma elini çekti:

— Ya hep ya hiç... dedi.

Mırıltı halinde ilâve etti:

— Hep beraber, herkese karşı beraber... Yahut... hiç.

Daha alçak sesle:

— Sizin de son vapurunuz varsa hemen gidiniz! dedi, ben... karşımda... saatin ve... dünyanın unutulmasını istiyorum.

Halim onun sevgi idealini muhteşem, insanlardan nefretini yüksek, müdafaasını doğru, sözlerini güzel buluyordu. Karşısında saatin ve dünyanın unutulmasını isteyen bir kadında yarım bir ilahe büyüklüğünden ve gururundan başka ne olabilir? Böyle bir kadın, kendi çıktığı yüksekliğe başı dönmeden tırmanabilecek ikinci bir insan, bir eş bulamadığı için büyük yalnızların ve büyük mustariplerin acılarını duyuyordu. Nevzat'ın da bütün azabı, şikâyeti ve arzularıyla korkuları arasındaki mücadele, zirvesinde başdöndürücü, korkunç, fakat nefis bir uzlet bulunan bu yüksekliğe tırmanırken hissettiği meşakkatler yüzünden değil miydi? Bu cephesiyle Selma ilâhî bir kadındı. Halim bir an bunları düşündü. Onun yüzüne baktı. Göz göze geldiler.

Halim titredi. San'atkâr muhayyilesinde yepyeni duygular, iştiyaklar alev alıyordu. Selma'nın yüzüne hayretle bakarak ona doğru

yavaş yavaş eğildi. Gözleri birbirinden ayrılmıyordu. Şair, hayretten kısılmış sesiyle:

— Selma! dedi; sen... sen... güzel olduğun kadar da büyüksün. Şimdi seni anlıyorum.

Kadın titreyerek içini çekti ve yorgana iyice büzüldü. Gözleri alabildiğine açılmıştı:

— Anlıyor musun? diye sordu.

— Anlıyorum, Selma. Niçin ağladığını ve kıvrandığını şimdi anlıyorum. Sen büyük aşk istiyorsun ve bunu erişilmez yüksekliklerde arıyorsun. Oraya çıkmaya kimsenin cesareti yok. Yarı yola kadar geliyorlar ve ayaklarının ucunda koyulaşan uçurumu görünce korkup geriye dönüyorlar. Kendilerini âdi insan cemiyetinin kuvvetli parmaklarından ve alâkalarından bir türlü çekip kurtaramıyorlar. Oraya çıkmak zor, Selma, zor... Benim için de zor... Her şeyi inkâr edecek kadar sevmek, bir tek şeyi, ondan başka hiçbir şeyi sevmeyecek kadar sevmek ve kalbini bölünmekten kurtararak yalnız kendi vahdetine ve bir tek mevzuuna kavuşturan yekpare ihtiras içinde sevmek, zor... Fak ıakkın var, ne kadar doğru söylüyorsun, ne kadar güzel söylüyorsun, sevmek bu, yaşamak bu... Ve bunu iş adamları, fikir adamları, cemiyete ait beylik ideal adamları anlayamazlar. Eflâtun diye bir adam gelmiş, o da buna benzer şeyler söylemiş, fakat o da bu kadar ileri gidememiş. Düşünüyorum, insanlar bu kadar yüksek sevgi zirvelerine çıkmak için birbirleriyle yarış etselerdi şimdi sonsuz aşk dağının eteklerinde birbirleriyle boğuşurlar mıydı? Selma, gözümün önünde sonsuz ufuklar açıyorsun. Orada yeni âlemlerin turuncu ve yeşil pırıltılarını fark ediyorum. Başka bir dünyanın murat ve saadet renkleri, ucu ruha uzanan ve içimi yeni bir sıcaklıkla dolduran alevleri boyuyorlar. Bak... yemin ederim... bu ufuk senin gözlerinin içindedir. Orada enginleri alabildiğine genişleten muhteşem bir batı manzarasının bulutlar arasından bütün renk püskürüşleri var. Senin kapalı ve derin hayatın, senin güzel muamman, şimdi bu fezayı dolduran pembe ve parlak bulutlar halinde aydınlanıyor ve içime başka bir âleme ait manalar boşaltıyor. Seni anlarken kâinatın sırrını anlıyor gibiyim. Dünyanın bütün budalaları seni hortlak, seni deli, seni cani, seni isterik, seni züppe, seni romantik, seni şımarık bir kurtizan* zannedeceklerdir. Senin onlardan nefretini de anlıyorum. Ne kadar hakkın varmış.

Halim yorularak durdu. Derin bir nefes alırken başı dönüyordu. Gözünün önünde her renkten kıvılcımlar uçuşuyordu. Ne güzel şeyler bunlar... Ve Selma'nın başı görünüp kayboluyordu. Halim mırıldandı:

— Rüya mı görüyorum? Neredeyim? Gözümün önünde uçan bu parlak renkli kıvılcımlar nedir? Vücudum yerden kesildi mi? Beni nereye götürüyorsun, Selma? Dünyadan ayrılıyor muyuz? Çok uzaklara mı gidiyoruz?

Başı Selma'nın göğsünün üstüne düştü. Saçlarının arasında onun parmakları dolaşıyordu. Sigaranın tesiriyle Halim kendini bir an kaybetti. Galiba biraz ağladı, galiba biraz çırpındı, başında tarif edilmez bir sersemlikle doğruldu. Selma'yı görüp görüp kaybediyordu. Ağzında bir kuruluk, yapışkanlık vardı. Canı bir şey istiyordu. Dilini damağına birkaç kere yapıştırıp çekti. Selma'nın sesini duyuyordu:

— Kalk, Halim, dolapta bir şişe var, getir onu... Açılacaksın.

Halim silkindi ve kalktı. Selma'nın işaret ettiği dolaba yürüdü, şişeyi buldu ve yanındaki kadehlerden ikisini alarak geldi. Ne vardı bu şişenin içinde? Bilmiyordu. Fakat Selma ile beraber, bir kadeh içti. Nefis bir şeydi. Tam canının istediği şey buydu galiba. Tatlı ve diriltici bir likör. Fakat lezzetini hangi yemişe borçlu olduğunu ifşa etmiyordu. Birer kadeh daha içtiler. Halim tamamıyla kendine geldi. Yatağın kenarına oturdu. Bir büyü âlemindeymiş gibi etrafına hayretle bakıyordu. Sonra gözleri Selma'nın gözleri üstünde durdu. Yarabbi! Bu kadın, bu ilâhî kadın şimdi ne güzel gülümsüyordu! Halim onun bu gülüşünü hiç görmemişti. Yüzünün ifadeleri arasında bile ne hazineler saklamış!

Selma onun elini tutuyordu:

— Ne kadar güzel şeyler söyledin, Halim! dedi.

Onun senli benli hitap edişi, "Halim" deyişi ve sesinin gururla şefkati birleştiren vakur yumuşaklığı ne harikulade bir şeydi. Halim

* Hafifmeşref kadın.

gözlerini sımsıkı yumup açtı. Ne söylediğini pek hatırlamıyordu.

— Ne söyledim? diye mırıldandı.

— Ömrümde hiç kimseden duymadığım şeyleri söyledin. Beni benden fazla anlıyorsun, Halim.

Halim birdenbire eğildi ve onun elini öptü.

Gene biraz başı dönüyordu. Hâlâ içine daldığı rüya halinden çıkamamıştı. Etrafına baktı:

— Neredeyim? dedi.

Sonra bir elini alnına götürerek, sayıklar gibi:

— Ne güzel bir hal içindeyim, Allahım! dedi.

Fakat, kader ona bu güzel hali çok görmüş gibi birdenbire içinden ayrıldığı dünyaya ait vazifeleri hatırladı: Saat kaça geliyordu? Son vapur kaçarsa ne yapacaktı? Şerif bu gece evinde yoktu, İstanbul'da, teyzesinde kalacaktı. Halim ona gidemezdi. Ertesi sabah eve doktor gelecekti. Halim'in bulunması lâzımdı. Annesinden kan alınacaktı. Sonra Feriha... Ufuk... Allahım! Sonra Nevzat... Bu sergüzeşti burada bırakıp kaçmak lâzım geliyordu. Fakat saatine bakmaya bile cesaret edemedi. Karşısında saatin ve dünyanın hatırlanmasını affetmeyen bir kadın vardı. Halim, ihtiyarsız, bir elini öteki bileğindeki saatin üstüne kapadı. Selma bu hareketi görmüştü. Göz göze geldiler. Halim, bütün endişeleri keşfedilmiş gibi utandı. Galiba yüzü kızarmıştı. Selma sordu:

— Nen var?

Halim yalan söyleyemeyeceği için cevap veremedi. Şimdi yüzünün kızardığını daha iyi hissediyordu. Birdenbire kol saatini bileğinden çıkardı ve olanca kuvvetiyle odanın bir köşesine attı.

Ağır ağır doğrulan ve yarı beline kadar açılan Selma Halim'i kucakladı.

Ve yarım saat sonra, giyinmek için kalktığı zaman, Halim uyuyordu. Selma biraz sonra odadan çıktı. Halim gözlerini açtığı zaman yanında Selma'yı göremedi. Başında gene bir sersemlik, fakat bütün vücudunda tatlı bir eziklik vardı. Yumruklarıyla gözlerini uğuşturuyordu. Biraz evvel kol saatini çıkarıp attığını unutarak bileğini gözlerine yaklaştırdı, fakat ne yaptığını hatırlayınca, dirseği üstünde doğrularak etrafına bakındı. Küçük dolabın üstündeki saat sekizi yirmi beş geçiyordu. Halim fırladı ve ne yapacağını bilmeden, yalıdan çıkacakmış gibi hazırlandı. Sonra odanın içinde dolaşarak ne yapacağını düşünmeye başladı. Gece yarısı bile olsa Çubuklu'dan İstanbul'a dönmek tamamıyla imkânsız bir şey değildi. Fakat başının o sersemliği içinde bile Selma'nın sözünü hatırlamıştı: "Yatağımın sıcaklığını çalıp kaçanlardan bıktım." Şüphesiz bu bir hırsızlıktı. Fakat bunun bir hırsızlık olmaması için Halim'in her şeyi feda etmesi, anasından başlayarak karısını, çocuğunu, dostunu, herkesi ona kurban etmesi lâzımdı. Hem ne olacak? Geceyi yalıda mı geçirecek? Sonra? Yarın ve onun peşinden gelecek bütün yarınlar.

Bu yalıdan çıkmayı ve bir daha buraya dönmemeyi de havsalası almıyordu. Ona bu yalının dışarısında geçen bütün hayatı şimdi ne kadar zavallı görünüyordu: Boş hayallerden, piyasasız ve alıcısız bir edebiyat matahını yığmak için verilmiş nafile emeklerden ve ne karısının ne de kendisinin pek de muhtaç olmadıkları fuzulî bir refahı temin için yaşadığı iş hayatından hiçbir an ve hiçbir safha, şimdi ona cazip gelmiyordu. Selmayı görmekten başka hiçbir zevki yoktu. Ancak, uğrunda en büyük alçaklıkları yaptığı kadının yanında teselli bulabilirdi. Çünkü aralarında bir nevi suç ortaklığı vardı.

Kendi sigaralarından birini yaktı. Koltuğa oturdu. Ayaklarını uzattı. Yalının içinde ve dışında çıt yoktu. Ne sergüzeşt! Zavallı Nevzat'ın iddialarını hatırlıyordu. Bunu düşünmek Halim'i biraz teselli etti: "Günah benden gitmez mi? dedi, ne kadar ısrar etti, ne kadar teşvik etti beni Nevzat! Samimî ise, kendine ölçüsüz güvenişin, samimî değilse hilesinin cezasını çekiyor." Şimdi Halim, akıl ve muhakeme denilen şeyi de kendi alçaklığına iştirak ettirmeye başlamıştı. Ahlâksızlık ne kolay mazeret bulur. Bahane mi yok? Halim bunu da hissediyor ve bir an teselli diye kabul ettiği merhemin altındaki vicdan yarası tekrar sızlamaya başlıyordu.

Birkaç defa kapıya baktı. Selma hâlâ görünmüyordu. Halim onun yanında olmak için gittikçe zaptolunmaz bir hale gelen kuvvetli bir arzunun pençesindeydi. "Ne oluyorum? dedi, beş dakika bile sabredemiyorum. Gelmemesi ihtimali yok ya..."

Başını koltuğun yumuşak marokenine bıraktı. Bu teslimiyet hali, ona zevkin tatlı ve hain diktatörlüğünü kabul ettiren bir itaat telkin ediyordu. Kendini bıraksa ne olabilirdi? Annesi de, karısı da muhtaç

insanlar değillerdi. Hattâ ikisi de, ayrı ayrı, zengin sayılabilirlerdi. Hastalığı olmasa annesi Halimin ayrılığına çoktan beri alışıktı. Feriha'ya gelince kıskanç bir kadın değildi. Kocasından pek çok ihanetler gören annesinin tevekkülüne tevarüs etmiş olması lâzımdı. Belki de bunun için Halim'i daima serbest bırakıyordu. Kaç defa, bir mecliste, karı koca hürriyetinden bahsedilirken, Feriha "zorla güzellik olmaz!" demiş, Halim'in hiçbir hareketine karışmadığını iftiharla söylemişti.

Halim bu düşünceleri arasında gülümsemekten kendini alamadı. "Ne âlâ şey! Bütün meşguliyetleri kendimden başka herkese yüklemenin yollarını buluyorum!" dedi. Sonra alnı buruştu ve gözleri daldı. Yalıya ilk defa yalnız geldiği gün duyduğu kuvvetli koku onu uyandırmıştı. Başını arkaya çevirdi, Selma'yı gördü ve sıçradı. Ayağa kalktı.

Kadın, bir kelime söylemeden onu elinden tutmuş, tek kanatlı bir kapıdan geçirerek bitişik odaya sokmuştu. Işığı yaktı, Halim'e geniş bir divan gösterdi, onu öptü ve gene bir kelime söylemeden odadan çıktı.

Halim divana uzanmadı ve gezinerek odaya baktı. Burada eski bir kütüphane, eski bir esvap dolabı, yeni bir divan, başucunda bir küçük komod ve üstünde bir gece lâmbası vardı. Bitişik odadaki sobanın borusu buradan geçiyordu. Halim divanın kenarında birkaç kitap gördü. Eğilip onları aldı ve kaplarını açınca hepsinin üstünde "Nevzat" imzasını gördü. Titremekten kendini alamadı. Zavallı Nevzat... Sanki ölmüştü ve bunları ona bırakmıştı. Halim daha fazla bakamadı ve kitapları divanın üstüne attı. Bir anda kendi kendinden usanç ve nefret duyuverdi. Yüzü buruştu. Fakat mahut teselliyi kendi kendine birkaç defa tekrarladı: "Kabahat onda; beni teşvik etti."

Odanın içinde dolaşırken kapı açıldı. Selma. Gülümsüyordu. Biraz durdu, sonra ağır ağır yaklaştı:

— Yemeği şimdi mi istersin, biraz sonra mı? dedi.

Halim şaşırmıştı. Önüne baktı:

— Bilmem... diye mırıldandı.

— Öyleyse gel!

Selma onun koluna girdi. Beraber aşağı kata indiler. Yemek salo-

nu büyük ve loştu. Sofranın ortasına, tavandan, saçakları uzun, koyu fes rengi abajurlu bir lâmba iniyordu. Eşya galiba rönesanstı. Abajur bütün aydınlığı masanın üstüne verdiği için etraf görünmüyordu.

Oturdular.

Selma: "Ben hizmet edeceğim" dedi.

Ortada hizmetçi yoktu. Halim buna memnun oldu.

— Yalnız olmamız ne iyi! dedi.

Selma onun kadehine şarap koyuyordu.

Halim pencerelere doğru baktı.

Onun bu hareketini gören Selma, kadehini kaldırırken:

— Bakalım, dedi, benim yanımda dışarıyı unutabilecek misin?

Ne ihtiras! Bu kadının en büyük isteği bir erkeğe kendisinden başka her şeyi ve herkesi unutturmaktı. Eski dünyanın dişi tanrıları gibi, Selma da kurban istiyordu. Bir değil, birkaç.

Halim mes'ut bir mırıltı ile:

— Dışarısını hiç düşünmedim, dedi.

Selma, ümidi ve kederi birbirine karıştıran gözleriyle:

— Bakalım, onu ne zaman hatırlayacaksın? dedi.

Ve Halim'in bir şey söylemesine meydan bırakmadan ilâve etti:

— Benim için o zamana kadar varsın!

Selma Halim'in kadehine tekrar şarap doldurdu. Kendisi de onunla aynı miktarda içiyor ve kadehlerindeki şarapların daima bir hizaya gelmesine dikkat ediyordu.

İkisi de az yediler ve çok içtiler. Az konuşuyor ve çok düşünüyorlardı. Yemeğin sonunda Halim şiirlerinden okudu. Selma gene onu gözleri ıslak dinlemişti. O kattaki salona geçtiler. Halim Selma'nın uzun sessizlik ve istiğrak* hallerinden zevk aldığını bildiği için susuyor ve içini galeyan haline getiren düşüncelerinden hiçbirini söylemiyordu.

Selma bir divana uzandı ve Halim bir koltuğa oturdu. Bir müddet konuşmadılar. Halim'in bütün vücudunda tatlı bir humma vardı. Hasta olmak ve Selma tarafından bakılmak gibi bir halin peşine takılan muhayyilesi uzun zaman abes bir mevzu üzerinde oyalandı.

* Kendinden geçip, dünyayı unutma.

Selma divanda yüzükoyun dönmüştü; yüzünü kollarının üstüne kapayarak upuzun ve hareketsiz yatıyordu. Başını ağır ağır Halim'e doğru çevirdi:

— Ne düşünüyorsun, dedi, bana anlatır mısın? Ve onu yanına çağırdı.

Divanın kenarına oturan ve bir elini Selma'nın omuzuna koyan Halim, onun kulağına eğilerek:

— Hasta olmak istiyorum, dedi.

Sonra daha yavaş sesle ilâve etti:

— Ve senin tarafından bakılmak.

Alnını yavaş yavaş Selma'ya doğru indirerek onun yanağına değdirdi:

— Bak, dedi, başımda bir sıcaklık var. Ne tatlı bir hararet! Bunun beni bayıltacak kadar, ölüme yaklaştıracak kadar çoğalmasını istiyorum.

Selma gözlerinin sivrileşen ucuyla Halim'e bakarak:

— Ölüme mi? diye sordu.

— Evet, hattâ şimdi senin yanına uzanmak ve bir daha uyanmamak üzere uyumak istiyorum.

Selma ona gözlerinin ucuyla bakmaya devam ediyordu. Sonra başını hafifçe iki yana salladı: İnanmamıştı. Yüzünü tekrar kollarının üstüne kapadı. Bu hareketiyle: "Sen de ötekilerden ve herkesten farksızsın" demiş oluyordu. Niçin? Onlar da mı bu sözü söylemişler, fakat bir aşk sarhoşluğundan ayılınca gülüp geçmişlerdi? Onlar kim? Fakat iki tanesi dediklerini yapmamışlar mı? Halim elini alnına götürdü. Garip şey! Acaba Selma'nın onları ölüme sevketmek için kullandığı metod bu muydu? Nevzat'a da mı bunu yapmıştı? Arkadaşı bunun için mi korkular geçiriyordu?

Halim Selma'nın üstüne eğildi ve dudaklarını onun saçlarına dokundurdu:

— Selma! diye fısıldadı.

O ne? Selma gene hıçkırıyordu.

Halim, daha alçak sesle tekrarladı:

— Selma!

Ve onun hıçkırıklardan sıçrayan iki omuzunu da tuttu.

Bir daha:

— Selma! dedi.

Kadın biraz sükûnet bulmuştu. Halim sordu:

— Ne var, meleğim?

Selma birdenbire sıçradı ve oturdu. Baş parmaklarını şakaklarına basıyor ve ileri, geri sallanıyordu.

Halim onu kucaklayarak:

— Başın mı ağrıyor? diye sordu.

Selma ayağa kalktı ve Halim'e arkasını dönerek:

— Hayır! dedi.

Halim de ayağa kalkmıştı. Fakat Selma'nın ona yüzünü göstermemek istediğini anladı, kımıldamadı. Kadın da hareket etmiyordu. Halim gidip koltuğa oturdu ve bir sigara yaktı. "Rol mü yapıyor?" diye düşündü. Sonra bu şüphesinden utanır gibi oldu. Başında bir ağırlık vardı ve gözlerinin önünde sanki odanın karanlığı artıyor ve Selma'nın iki adım ötede duran silueti uzanıyordu. Halim bu garip ârın neticesini bekledi.

Selma, ağır ağır tekrar divana giderek, bu sefer arkaüstü uzanmıştı. Tavana bakarak, derin ve kesik nefesler halinde şu üç kelimeyi söyledi:

— Ne kadar... birbirinin... aynı.

Halim yavaşça ayağa kalktı, fakat ona yaklaşmaktan çekiniyordu.

Selma sustu.

Bir müddet, ikisi de, o halde kaldılar.

Halim tereddütle bir adım daha attı. Kadın hep tavana bakıyor, gözlerini kırpmıyor, derin bir keder hali içinde görünüyordu. Halim bütün dikkatiyle ona bakarken içinde soruyordu: "Birbirinin aynı olan nedir? İnsanlar mı? Erkekler mi? Sözler mi? Düşünceler mi? Nevzat'la Halim mi?" Ona yaklaşmak ve sormak istiyordu: "Birbirinin aynı olan nedir?"

Fakat cesareti yoktu. Ona bir tek şey sormaya cesareti yoktu. Bu korku, Selma'nın bu müthiş otoritesi nereden geliyor?

Halim geriye döndü ve tekrar yerine oturdu. Arkasına yaslanarak bu garip karanlık oda içinde, sanki talihini fısıldayacak ağzın sayıklamalarını bekliyordu.

Selma uzun müddet bir şey söylemedi.

Sonra, derin bir iç çekişin arkasından şu tek kelimeyi fısıldadı:

— Ölüm...

Son harfi bir şey emer gibi söylemişti. Halim ürperdi. Selma başını ona birdenbire çevirerek:

— Kendimden iğreniyorum, dedi.

Halim kalktı ve ona doğru koştu; yanına oturarak ellerini tuttu:

— Niçin? Selma! Niçin? diye sordu.

Selma yüzünü buruşturarak omuzlarını silkti. Cevap vermedi.

Halim, onun üstüne eğilerek, yalvaran bir ısrarla tekrarladı:

— Niçin? Niçin?

Selma gözlerini kapadı:

— Ben daima hayal içinde yaşıyorum, fakat... hakikat... beni her yerde kovalıyor ve karşıma çıkıyor.

— Hakikat ben miyim? Gideyim öyleyse.

— Hakikat sen değilsin. Hakikat, bilâkis, senin yalanındır.

— Benim yalanım?

— Senin, ve... ve... insanın yalanı. Sen de insansın.

— Fakat... benim sana yalanım yok, Selma!..

Selma doğrulup oturdu; gözlerini kırparak zihninden geçen bir manzarayı takip eder gibi dalgın durduktan sonra:

— Sen yalan değil, şiir söylüyorsun, dedi. Aşk... ve ölüm. Aşk ve ölüm şiiri. Ben senin sözlerini de şiir gibi dinliyorum. Güzel onlar, güzel, çok güzel; fakat şiire inanılır mı?

Konuşmak ve anlatmak fırsatı doğmasına sevinen Halim, canlanarak, vücudunun üst kısmını yukarı kaldırdı ve bıraktı:

— Selma... dedi, inanmadıkların hangileri? Söyle bana.

— Oh, zekisin, beni kandırabilirsin, hiçbiri değil.

Gülümseyerek ilâve etti:

— Hepsi!

Halim korku ile sordu:

— Demin bir şey söyledin. Beni merakta bıraktın: "Hepsi birbirinin aynı" diyordun. Niçin söyledin bunu?

— İnsanlar... Gülüm.

— İnsanlar mı birbirinin aynı?

— Evet.

— Niçin bu sözü söyledin?

— Çünkü... bak... bu dünyada kimbilir kaç milyon adam, kaç milyon sevgilisine der ki: "Ben senin için canımı veririm." Kadın,–zavallı kadınlar!– buna inanırlar. Yalandır bu, yalan. Ben bu yalandan nefret ediyorum. Bu yalan olunca sevmek de yalandır. Ben istiyorum ki seven bir insan ölüme hazır olsun.

— Fakat bunu ne ile ispat eder, Selma? Kendini öldürerek mi?

Selma gözlerini sımsıkı yumdu ve açtı:

— Oh, hayır! dedi.

— Peki?.. Ne yapsın? Söyle bana: Ne yapsın?

— Hazır olsun, kâfi.

— Ya hazırsa?.. Fakat ya hazır olduğuna kadın inanmıyorsa?..

Halim, Selma'nın intihar eden kocalarını düşünerek, onun ruhunda iltihaplı noktalara basmış olmanın korkusu içinde devam etti:

— Hem de aşka bu kadar ölüm karıştırmak niçin? Yaşamak arzusunun en gergin hali olan aşk, ölümün kara bulutu altında...

Selma onun sözünü kesti:

— Halim, dedi, sus, rica ederim...

Gözlerinde bir ağlama hazırlığı vardı. Halim sustu. Onu kocalarının âkıbetine dair söyletmek de istiyordu. Konuşmaya devam etmek için muhtaç olduğu cesareti toplayarak, birdenbire:

— Selma! dedi, bana söyler misin? İki kocan da niçin intihar ettiler?

Korku ile ona bakıyordu. Selma'yı yerinden fırlayacak veya başını yastığa kapayarak hıçkıracak sandı. Halbuki, kadın, gayet sade, munis ve sakin bir gülümseyişle başını yana doğru eğerek cevap vermişti:

— Zavallıların ikisi de şanssızdı.

Halim, meraktan gerilerek mırıldandı:

— Şanssız mı?..

Selma derin bir nefes bıraktı:

— Evet.

Halim, bu bahsin bu kadar kolay konuşulabilmesinden memnun, at soğukkanlılığını muhafazaya çalışarak:

— Niçin? dedi, işleri mi fena gidiyordu?

— Hayır, sen tahmin et!

Halim biraz düşündükten sonra:

— Sen onları sevmiyordun da ondan, değil mi? dedi.
— İkisi de beni çok seviyordu. Fakat, işte...
— Sen onları sevmiyordun.
— Sevmemek de değil.
Selma başını silkeledi ve içini çekerek tekrarladı:
— O da değil. Daha fena.
— Nefret mi ediyordun onlardan?
— Gibi bir şey. Yanlarında bulunmaya bile tahammül edemiyordum. İçimi hafakanlar boğuyordu. Avazım çıktığı kadar bağırmak istiyordum. Yapamayınca ağlıyordum. Hayatım cehennemdi. Ben kendimi öldürecektim. Beni sevdikleri için onlara tahammül etmem lâzımdı. Aklım beni bu işkenceye mahkûm ediyordu. Fena oluyordum. Bunu ikisi de anladı. Kabahat değil, fedakârlık bendeydi. Onun için kendilerine kıydılar. Bunu kimseye anlatamam. Şaşacaksın. Nevzat'a bile bu kadar açmadım. Herkes inanmaz. Böyledir.
— Anlıyorum, Selma, ben anlıyorum. Fakat niçin ilk tecrübe seni ikincisinden alıkoymadı?
— İkinci kocam daha... daha... nasıl diyeyim? Duygulu, daha ince bir adamdı. Beni avutur sandım. Halbuki o da kaba imiş. Kaba değil, fakat bir kadını, benim gibi bir kadını anlamaktan uzak... Bunlar –ne zannediyorsun sen?– benim için değil, kendileri için intihar ettiler. Benim istediğim ölüm bu değil. Hem ben ölüm istemiyorum. Ben ölümü göze alan insan istemiyorum. Ben kahraman istiyorum. İntihar edenler kahraman değil, bilâkis, âcizdirler. Ben kahraman istiyorum.
— Bir kahramanı, bir âcizden nasıl ayırıyorsun?
— Beni temin etsin, bilmiyorum, söz versin, bir delil, bir mucize göstersin, bilmiyorum, bunu da ondan beklerim.
Halim düşünceye daldı: İşte aradığı zirveyi bulamadığı için eteklerde sürünmenin cefasını çeken bir kadın, diyordu.
Selma ilâve etti:
— Bazen... ehemmiyetsizdir ama bir satır yazı insana kâfi gelir.
— Ne gibi bir satır yazı?
— Mutlaka öyle de değil... Meselâ, diyorum.
— Ne gibi yazı, anlamadım, Selma?
— İnsan çok heyecanlandı mı ne söylediğini unutur. Hatırlatsalar

bile hatırlamaz. Bana çok olur böyle. Bazen hissiyatımı bir deftere kaydederim. Zaman geçer. Okuyunca şaşarım kendime. Sen de meselâ, demin, neler söyledin, ne güzel şeyler. Havada kaybolup gitti. On sene sonra bu sözleri sana tıpkı tıpkısına biri hatırlatsa şaşarsın. İşte böyle. Anladın mı? Halbuki yazılan şey kalır. Ve insan yazarak söz verirse daha sağlamdır bu, değil mi? Senetle söz bir midir?
Halim sordu:
— Yani, senet mi istiyorsun?
— İstiyorum değil, meselâ, diyorum.
— Peki... Anlıyorum... Bana bir kâğıt bul...
Halim mürekkepli kalemini çıkardı. Gülüyordu:
— Bul bana bir kâğıt... dedi.
Selma da gülüyor:
— Hayır, hayır, diyordu, ben senden senet istemedim, hayır. Demek istiyorum ki insanın emin olmaya ihtiyacı var.
— Öyle ise niçin yazıdan bahsettin?
— Her şey akla geliyor da onun için. Meselâ, diyorum, yazı sözden daha sağlamdır, değil mi? Öyle değil mi?
— Belki... Evet... Öyledir galiba... Öyledir.
— İşte bunun için söyledim.
— Pek güzel! Ben de sana yazacağım. Günün birinde, şayet, taahhüdümü unutursam bu kâğıdı bana gösterirsin.
Selma gülerek başını arkaya attı:
— Oh... dedi, bu çocukça bir şey... Fakat mademki istiyorsun, bir kâğıt bulayım.
Kalktı, odadan çıktı ve elinde bir blokla geldi.
Defteri dizinin üstüne koyan Halim, yanına oturan Selmaya sordu:
— Ne yazayım? Söyle. "Senin için ölüme hazırım" mı diyeyim?
Selma kahkahalarla gülüyordu. Arkasına yaslandı ve havada kalan ayaklarını sallamaya başladı. Fasılasız gülüyordu. Sonra durdu:
— Ne çocukça şey! dedi.
Birdenbire doğruldu ve Halim'in elini tutarak:
— Dur! dedi, öyle yazma... Dur, biraz düşünelim. Farzet ki bana bir mektup yazıyorsun.

— Peki... Öyleyse evvelâ "Selma'cığım", yahut "ebedî Selma'cığım" yazayım. Yazayım mı?

— Yaz!

Halim bir mektuba başlar gibi "ebedî Selmacığım" kelimesini yazdı, gülümseyerek bekledi. Kâğıda bakıyor, Selmanın yüzünü görmüyordu. Görseydi onun pek de şaka etmediğini anlayacaktı. Selmanın yüzünde ciddî bir takallüs* vardı.

Kadın sun'î gülüşüne devam ederek:

— Yaz! dedi, "senin için ölüme hazır olduğumu sana kaç defa söylemiştim, inanmamıştın. İşte delili."

Halim bu satırları yazdı ve bekledi. Selma bir şey söylemiyordu.

— Sonra? dedi Halim.

— İşte o kadar. Bir de imza.

Halim imzasını attı. Tarih de atacaktı, fakat Selma bloku onun elinden çekti:

— Yetişir, dedi.

Halim, biraz hayret içinde, sordu:

— Oldu bitti mi?

Selma gene bir kahkaha atarak odadan çıktı ve eli boş döndü. Halim'in yanına oturarak:

— Biz çocuğuz! dedi.

— Niçin meleğim?

— Boşuna şeylerle uğraşıyoruz.

Halim parmağıyla Selma'nın çenesine dokunarak:

— Vesveseli çocuk! dedi, sen istedin de onun için ben yazdım. Onun yerine benden bir mısra isteyebilirdin.

— Ben bir mısraa doymam da onun için istemedim. Ben senden bir şiir ve şiirler bekliyorum. Benim için yazılmış şiirler.

— İçim onlarla dolu. Bir gün sana okuyacağım.

— Haydi yukarı çıkalım.

Selma'ya bir neşe ve hafiflik gelmişti. Hiç o ağır kadın değildi. Sıçrayarak yürüdü. Yukarıdaki odaya çıktılar.

Selma'nın yatak odasının bitişiğindeki odada, divanın üstüne bir yatak hazırlanmıştı.

Kadın Halim'i yalnız bırakmadan evvel:

* Kasılma.

— Sen yatağına gir, ben de şimdi gelirim, konuşuruz! dedi.

Odadan çıktı. Yatağa giren Halim, gözlerini kapayarak: "Rüya bundan daha hakikîdir" diye düşündü ve bir müddet o halde kaldı. Gözleri oda kapısıyla beraber açılmıştı. Selma bir elinde şişe ve kadehler, öbür elinde de mahut sigara kutusuyla içeri giriyor, gülüyordu.

Elindekileri bıraktı ve kapıyı kilitledi.

6

Şirkette Nevzat'ın odasına giren hademe, yaşlı bir kadının onu görmek istediğini haber verdi. Birkaç geceyi hemen de uykusuz geçiren Nevzat'ın herhangi biri ziyarete tahammülü yoktu. Yüzünü buruşturdu ve isteksizlikle:

— Gelsin! dedi.

Odaya giren, Halim'in annesiydi. Yüzü solgundu ve sendeleyerek yürüyordu. Nevzat ayağa kalktı ve ona masasının yanı başındaki koltuğu göstererek:

— Buyurunuz! dedi.

Kadın soluyarak oturdu. Onun ne zamandan beri hasta olduğunu Nevzat da biliyordu. Fakat bu ziyaretinin sebebi ne olabilirdi? Nevzat hiçbir şey tahmin edemiyordu. Yaylı koltuğuyla beraber ona dönerek masasının üstünde duran tabakasını uzattı:

— Buyurunuz! dedi.

Kadın derin derin soluk alarak:

— İçmem oğlum, dedi, bunların hepsi bana yasak. Ne sigara ne kahve. Ben size Halim'in nerede olduğunu sormaya geldim.

Nevzat şaşırdı:

— Halim'in mi?

— Evet.

Kadın, derin bir nefes daha aldıktan sonra ayağa kalktı:

— Günlerden beri eve gelmiyor, dedi, sen onun bulunduğu yerleri bilirsin oğlum. Ne yap yap, ara onu, bul onu. Beni merakta bırakmasın.

Nevzat da ayağa kalktı:

— Başüstüne, dedi, fakat... Anlamıyorum... Nerede olabilir?

— Ben acele gideceğim. Daha gidilecek, sorulacak yerler var. Size de bir uğrayım dedim. Artık zahmet edersiniz oğlum, değil mi?

— Peki... size pek çabuk haber yetiştiririm, olmazsa telgraf çekerim.

— Eksik olma, oğlum.

Nevzat o gittikten sonra bir otomobile atladı. Kendi kendine hep: "Mümkün mü?" diye soruyordu. Fakat bunun ikisi de birbiri kadar mümkün değildi: Halim'in kaybolması da, yalıda kalması da. Biri ötekini izah edince ikisi de mümkün oluyordu. "Bu kadar çabuk?" diye düşündü ve içinden şiddetli bir ret cevabı geldi: "Hayır!.. Asla!.. Hayır!.. İkisi de bu kadar alçak değildir. Asla!.."

Nevzat köprüde otomobilden indi. Şoförün para bozmasını beklerken başını kaldırıma doğru çevirdi ve hayretle yerinden sıçradı. Şu giden gri pardösülü adam Halim değil miydi? Koştu ve seslendi. Yanılmamıştı.

Arkasına dönen Halim, Nevzat'ı görünce şaşırdı ve bir an donakaldı. Fakat Nevzat'ın, şoförden parasını almak için uzaklaşmasından istifade ederek kendini topladı ve gülümsemeye muvaffak oldu.

Nevzat onun elini sıkarken gözlerinin içine bakarak sordu:

— Çubuklu'dan mı geliyorsun?

Halim tereddüt etmeden yalan söyledi:

— Ne münasebet!

Ve eliyle şoföre uzaklaşmaması için emir verdi. Halim'in cevabına sevinen Nevzat, birdenbire eski dostane edasını bulan sesiyle:

— Nereden geliyorsun ya? dedi.

Halim, herkese söylenmek üzere evvelce hazırlanmış olduğu için kolayca ağzından çıkan yalanıyla cevap verdi:

— Tahmin edemeyeceğin bir yerden geliyorum: Polonez köyünden!

— Polonez köyünde ne işin vardı?

Halim en tabii gülüşlerinden biriyle gülmeye muvaffak olarak:

— Ömrümde ilk defa, dedi, işim olmayan bir yere gitmeye karar verdim. Biliyorsun ki oraya ben bayılırım. Bu üçüncü gidişim. Başımı dinledim ve şiir yazdım. Birdenbire aklıma esti.

— Fakat annen meraktan ölüyor.

— Ben de onun için senin boş bıraktığın taksiyi durdurdum. İstersen beraber gidelim.

— Hay hay.

Otomobile girdikleri zaman Nevzat Halim'den daha memnundu. Arkadaşının yüzüne bakarak:

— Beni bile meraka düşürdün. Bir haber vermek yok mu? dedi.

— Hakkın var. Sana da, anneme de pek mahcubum. Bilhassa kadıncağız hasta da. Esti işte. Alıp başımı gittim.

— Ben de seni aramaya geliyordum.

— Polonez köyüne mi?

— Hayır... Senin orada olduğunu nereden bilirim?

Nevzat kısa bir tereddütten sonra, söyleyeceği şeyin abesliğini itiraf eden bir gülüşle ilâve etti:

— Çubuklu'ya geliyordum.

— Çubuklu'ya mı? Şerif'e mi?

Nevzat, Halim'in farkında olmadan kendisine uzattığı bu yalanı kabul ederek:

— Evet, dedi, geçen gece de onda kalmıştın. Belki oradasın diye düşündüm.

— Şimdi bunun için Çubuklu'ya mı geliyordun?

— Evet. Annenin telâşını görme. Baygınlıklar geçiriyor. Ben de seni demin Boğaziçi iskelesinin önünde görünce Çubuklu'dan geldiğine hükmettim.

— Hayır... Fakat Şerif'in mektebine telefon edemez miydin?

Nevzat bir yalan daha söylemeye mecbur oldu:

— Telefon ettim. Hasta imiş, inmemiş.

Nevzat bahsi değiştirmek için:

— Karın da İstanbul'a geliyor, annen ona da telgraf çekmiş, dedi.

Meseleyi Halim'e anlattı.

Büyük Postane'nin önünden geçiyorlardı. Halim hemen otomobilden atladı, koştu ve Ankara'da karısına şu telgrafı çekti:

— Merak edilecek bir şey yok. İyiyim. İstanbul'a gelme."

Nevzat'ın yanına gelince, hiçbir şeyden haberi yokmuş gibi, ona sordu:

— Yalıya gittiğin var mı?

Nevzat kuru bir sesle:

— Hayır! dedi.

Bir müddet sustular. Halim yalandaki cesaretini sonuna kadar götürmeye karar vermiş olduğu için bu mevzua lâkayıt görünmeye çalıştı:

— En iyisi de o galiba...

Dedikten sonra bahsi değiştirmek istedi. Şerif'e o gece nasıl rastladığını anlattı.

Nevzat biraz evvelki neşesini kaybetmişti. Halim'i dikkatsiz dinliyor gibiydi.

Halim'in annesi Beyazıt'ta oturuyordu. Eve geldiler. Hizmetçi kapıyı açar açmaz içeride bir sevinç çığlığı koptu.

Ev halkı alt kattaki yemek odasında Halim'in etrafını almıştı. Annesi ağlıyor, öfkeleniyor, oğlunu yumrukluyor ve öpüyordu.

Nevzat'ı da öğle yemeğine alıkoydu.

Halim'in ikinci büyük endişesi Feriha idi. Annesine onu sordu:

— Acaba ne zaman trene binecekti?

— Telgraf dün gece geldi.

— Öyleyse bu akşamki trene biner. Bizim telgraf yetişecek.

Çünkü Halim, öğleden sonra tekrar Çubuklu'ya dönmek istiyordu. Fakat annesi, endişe verecek derecede solmuş yüzüyle, kızarmış gözleriyle, titreyen elleriyle ona doğru gelerek:

— Bak, dedi, Halim, bir daha beni böyle bırakırsan ölürüm! Sen eskiden böyle hain değildin. Ben hasta iken Polonez köylerine gitmek de nereden aklına geldi. Beni öldürmek mi kasdın?

Halim o gün Çubuklu'ya dönemeyeceğini anladı ve Selma'ya verdiği sözü tutamayacağını düşününce Nevzat'a rastladığı andan beri başlayan gizli teessürü arttı. Hele Nevzat'ın yemekte beraber olması, onu Polonez köyüne dair bir seri yalan söylemeye mecbur edecekti. Hiç olmazsa bundan kurtulmak için:

— Aman! dedi, şu Polonez köyü hikâyesini kapatınız Allah aşkına... Annem burnumdan getirir... Benim de kendime göre birtakım hesaplarım var elbet...

Ömründe bu kadar büyük yalan söylememişti ve işin bu kadar kolay olduğunu bilmiyordu. Nevzat bile ne çabuk inanmıştı ve bak, ne neşeliydi! Halim'in içinde derin bir temel çöktü. Kederi alabildiğine artıyordu. Bir an, kendi kendine: "Ben, ben miyim?" diye sordu. İçinde bulunduğu hakikate inanmıyordu.

Bu masum ve temiz anne ve dost arasında kendini o kadar iğrenç buldu ki intihar etmeyi düşündü. Ya Feriha?.. Ya Ufuk?.. Hepsini ve her şeyi nasıl unutabilmişti?..

Yemekte ağzını bıçak açmadı. Bu haliyle annesine değilse de Nevzat'a şüphe verebilirdi. Konuşmaya çalıştı, fakat manasız şeyler söyledi. İştahsız yemek yedi.

Kahvesini içtikten sonra Nevzat şirkete gitmek için ayrılmıştı. Akşam üstü Halim'le buluşmak üzere sözleştiler.

Halim de annesinin sıhhatine dair endişe verici izahatını dinledikten sonra dinlenmek için yatak odasına çekildi.

Kapıyı kapadı ve kilitledi. Aynanın karşısına geçti ve kendi kendisine:

— Sen bir alçaksın! dedi.

Bunu sükûnetle söylemişti. Kendi içinden hiçbir isyan doğmadı. İlâhî bir şeriki cürmü* vardı: Selma.

Ve hemen cebinden onun verdiği bir fotoğrafını çıkararak yatağa uzandı.

Akşam üstü Nevzat'la buluştular.

Aynı lokantada, aynı masanın başındaydılar.

Doğrudan doğruya Selma bahsini açan Nevzat oldu:

— Nefsimle en büyük mücadeleyi yapıyorum, dedi, ilkönce fazla sarsıldım, o akşamki halimi gördün, daha fena olacağımı sanıyordum, olmadım. Mukavemetim arttı. Bir daha onu görmeyeceğim.

Halim sevincinden titredi. Nevzat Selma'yı unutabilirse dostlukları en büyük tehlikeyi atlatmış olacaktı. Halim neşesini saklamaya çalışarak:

— Tamam! dedi, senden bunu beklerdim.

— Fakat, o kadar kolay olmuyor bu. Bazı geceler hiç uyuyamıyorum. Rüyalarım onunla dolu. Zihnim uyanıkken de, uykuda da onunla meşgul. Sana doğruyu söylemeye karar verdim: Onun seni benden habersiz davet etmesini içim bir türlü affetmiyor.

Halim gözlerini önüne eğerek:

— Hakkın var, dedi.

— Affetmiyorum, edemiyorum. Onun bu hareketini aklım almıyor. Çok alçakça bir şey veyahut da, hiç değilse, çok karanlık bir hareket. En fena şeyleri düşündürebiliyor. Beni arasa da bir daha onu görmemeye azmettim. Aradı da.

---

* Suç ortağı

Halimin bundan haberi yoktu.

Gözlerini Nevzat'a doğru kaldırıp indirerek sordu:

— Aradı mı?

— Evet. Bir mektup yazdı.

Halim "ne vakit?" diyecekti, cesaret edemedi. Sesinin hakikati ortaya koymasından çekiniyordu. Fakat düşündü: "Selma bu mektubu ne vakit yazmış olabilir? Son iki günde hemen her an beraberdik."

Nevzat Halim'in sormasına bırakmadan anlatıyordu:

— Mektubu dün aldım. Evvelki gün yazmış. Buhranlarından bahsediyor. Hep o terane: Bensiz yaşayamazmış. Üslûbu samimî değil. İnanmadım. Hattâ, ne garip, bu mektup bana başka birinin kolları arasında yazılmış gibi geldi. O kadar yalan kokuyordu.

Halim'in kaşları çatıldı. İşte bir türlü anlamadığı şey: Selma bu mektubu niçin yazmıştı? Bu yalanı tekrarlamaya niçin lüzum görüyordu? Niçin böyle bir mektuptan Halim'e hiç bahsetmemişti? Şimdi Nevzat gibi Halim için de kadının yüzünü bir daha görmemeğe karar vermek lâzım geliyordu.

Nevzat tekrarladı:

— Yalan! Selma hiç kimseyi sevemez. Onun bütün insanlara sönmez bir kini var. Bunu çoktan anlamıştım ben. Fakat aldanmaya da devam ediyordum. Eğer sen bana hakikati söylemeseydin isyan edemezdim. Sana minnettarım.

Halim sevindi ve şaştı; fakat yalnız hayretini göstererek:

— Bana mı? dedi, fakat... ben... senin eski dostun.

Cümleyi kıvıramadı.

Nevzat devam ediyordu:

— Fakat yaptığını ona kâr bırakmayacağım. Benim için artık büsbütün başka bir Selma meselesi vardır. Eskisine hiç benzemez.

Sesinde Halim'i endişeye düşüren bir kin şişkinliği vardı. Yüzünde keskin tehdit çizgileri peyda oldu. Gözleri bulanıktı.

Halim sordu:

— Ne yapmak istiyorsun?

— Şimdilik onu unutmak.

— Sonra?

— Ona tekrar döneceğim. Fakat, anlıyorsun değil mi? Mağlûp olmuş göründüğüm halde, bilâkis taptaze kuvvetlerle.

Halim, sinirlenmiş gibi:

— Anlamıyorum, dedi.

— O şimdi benim bir mücadele geçirdiğimi biliyor. Kendisini unutmaya çalıştığımı anlıyor. Zaten bunun için, mektupla, kendisini bana hatırlatmaya uğraşıyor. Günün birinde mağlûp olacağımı umuyor. Bütün ümidi bunda. Pek güzel. Ben de ona mağlûp olmuş gibi gideceğim.

— Sonra?

— Onun bana yaptığının daha fenasını yapacağım.

Halim sinirlendi. Sanki Nevzat'ın bu niyetinde yalnız Selma'ya değil, kendisine karşı da bir kast vardı. Hem artık Nevzat'ın Selma'yı tamamıyla unutmasını beklerken onun böyle bir kin politikası gütmesi alâkasının eski şiddetiyle devam ettiğini gösteriyordu. Halim Selmayı müdafaa ihtiyacını duydu. Bir zamanlar Halim'le Nevzat arasında roller bunun tam aksi değil miydi? Halim Selma'ya hücum ediyor, Nevzat kadını müdafaa ediyordu.

Halim kaşlarını kaldırdı ve başını arkaya doğru salladı:

— Hayır! dedi, fazla bu, Nevzat. Birinci parti iyi: Selma'yı unutmaya çalışmak, iyi. Fakat intikam plânı fena.

— Niçin?

— Çünkü Selma'yı unutmana mâni olur.

— Hayır. Selma'yı unuttuktan sonra bu plânı tatbik edeceğim.

— Fakat dostum, insanın ruhu yazı tahtası değildir ki üstündekileri sildikten sonra yerine yenilerini yazmak mümkün olsun.

— Bana mümkün gibi görünüyor. Ve... mümkün de.

— Hayır! Sence bundan sonra bir Selma meselesi ya vardır, ya yoktur. Varsa onu hâlâ seviyorsun, demektir. Yoksa hiç yoktur. Birden ötekine geçilemez.

Nevzat bir şey söylemedi.

Halim sordu:

— Değil mi?

Nevzat ağır bir uykudan uyanır gibi derin bir nefes alarak ve gerinerek doğruldu, bir sigara yaktı, o âna kadar Halim'in söylediklerini hiç duymamış gibi:

— Nasıl? dedi.

— Söylediklerimi duymadın mı? Deminki...

— Duydum. Fakat bana öyle geliyor.

Halim gülümseyerek:

— Israr etmem, dedi, bir gün benim dediğime gelirsin.

Nevzat baş ve şahadet parmaklarının ucuyla çenesini okşayarak susuyordu. Halim yemek listesini eline aldı. Gözden geçirdi ve bıraktı. İçkiye devam etmek istiyordu. Bir şişe rakı getirtti. Nevzat yemek ısmarlamıştı. Arkadaşının yüzüne dikkatle bakarak:

— Son zamanlarda sen içkiyi fazlalaştırdın, dedi. Halim tasdik etti ve bir yudumda kadehini bitirdi. Bu akşam da kendini kaybedercesine sarhoş olmak istiyordu. İçine girdiği sergüzeştin akılla, mantıkla münasebeti yoktu. Bu, her şeye ve herkese karşı bir hareketti: Kanuna karşı, vicdana karşı, aileye karşı, akla ve mantığa karşı, menfaate karşı, anasına karşı, karısına karşı, çocuğuna karşı, Nevzat'a karşı, meçhule ve karanlık bir yarının uçurumuna doğru doludizgin bir gidiş! Uğrunda bütün dünyayı unutmaya karar verdiği kadının da kim olduğunu bilmiyordu. Bu bir hayalet, gözle görüldüğü zaman da, tahayyül edildiği zaman da hakikate az benzeyen, güzel ve korkunç bir hayalet, bir aşk ve ölüm perisiydi. Onun zihninde irtisam eden* bulutlu ve kaypak şekline, onun hatırasından sızan tütsüye, onun ruha verdiği savrukluğa ve derbederliğe sarhoşluk çok yaraşıyordu. Onu bütün tehlikeleri ve bayıltıcı lezzetleriyle sevebilmek için şair olmak lâzımdı. Bu kalbinin yarısı et, yarısı da motor parçasına benzeyen Nevzat, bir sürü hesapları ve ihtiyatlarıyla Selma'yı tam sevemezdi. İşte böyle birtakım manevralar düşünecekti. Bak, ikinci kadehten sonra yemeğine de başlayabiliyordu. Eski sükûnetini bulmuştu. İşte bu.

Halim bir kadeh daha içti. İki arkadaş susuyordu.

Halim Nevzat'a kızıyordu. Mektepten beri bu Nevzat'ın budala bir tarafı vardı. Onu unutturmadıkça sevimli olması kabil değildi. Fakat bazen de, işte böyle, meydana vuruyordu. Yahut, şimdi Halim'e öyle geliyordu. Acınmaya en az lâyık nasipsizliklerden biri de budalalık değil mi? Nevzat budala idi, Nevzat budaladır, Nevzat ölünceye kadar budala kalacak, Nevzat budala gibi konuşuyor, budala gibi yiyor, içiyor ve her işini budala gibi yapıyor. Ona acınamaz. Halim bir kahkaha attı.

---

* Resmolan, görüntülenen

Bu gülüşün manasını anlamayan Nevzat, temiz, dostane bakışlarla dolu gözlerini arkadaşına çevirdi. Halim bir kahkaha daha attı. Gözlerinde çılgınlık vardı. Nevzat onun ne düşündüğünü bilmediği için mes'ulü bulmuş gibi evvelâ kadehe, sonra da arkadaşının yüzüne bakarak:

– Halim, dedi, fazla içtin zannederim.

Halim Nevzat'ın kadehe doğru uzanan elini tutarak çimdikledi:

– Sevgili dostum, budala dostum! dedi.

Bir kahkaha daha salıverdi. Onun gülme ihtiyacı Nevzat'ın hayretile birlikte artıyordu. Etraftan bakmaya başladılar. Nevzat ona doğru eğilerek:

– Halim, dedi, yavrum, dikkat et, herkes bakıyor.

Halim elini karnına basarak gülüyor, arada bir başını kaldırarak, kıpkırmızı kesilmiş yüzünde yaşarmış gözlerinin bulanık ve çılgın bakışlarıyla:

— Budala dostum... budala dostum... diyordu.

Arka masada oturan bir kadın da dayanamadı, asabî bir sirayet neticesi yüksek bir kahkaha attı. Gülümsemeler öteki masalara da sirayet etmişti. Nevzat, bütün lokantanın maskarası olmuş gibi şaşkın gözlerle etrafına bakıyordu. Gülüşmeler yavaş yavaş azaldı ve nihayet kesildi. Nevzat gözlerini önüne çevirirken Halimin bir kadeh daha içmeye davrandığını görmüştü. Mâni olmak ve kadehi arkadaşından evvel almak istedi. İkisinin de elleri arasında bir mücadele başlamıştı. Halim kadehi başından, Nevzat da ayağından tuttu. Çekişiyorlardı. Halim birdenbire kadehi bıraktı ve şişeyi yakaladı. Ağzına götürdü ve dikti. Nevzat ilk hayretini de yenip şişeyi elinden alıncaya kadar Halim, belki bir kadehten fazla miktarda susuz rakı içmişti. Yüzü kıpkırmızı oldu. Bu sefer Nevzat'a dilini çıkarıyor:

— Budala dostum, vallahi sen bir budalasın! diyordu.

Nevzat bir sarhoşluk vak'asını bertaraf etmek için önüne bakıyordu. Halim yorgun ve kısa kahkahalarla başını ona doğru uzatarak devam etti:

— Sen beni sarhoş zannediyorsun. Doğru. Ben sarhoşum. Fakat benim sarhoş olduğum ne kadar doğru ise senin de budala olduğun o kadar doğru. Ben ne kadar sarhoşsam, sen de o kadar budalasın.

Nevzat ayağa kalktı, alçak sesle:

— Halim, dedi, kalk, seni evine götüreyim kardeşim. Haydi, kalk, yoksa ben gidiyorum.

Halim bağırarak cevap verdi:

— Devletle, koca budala, devletle!

Nevzat garsona işaret etti, pardösüsünü ve şapkasını giydi, uzaklaştı.

Lokantadan caddeye çıktığı zaman iki adım ya atmış, ya atmamıştı. Arkasında Halim'in sesini duydu. Başını çevirdi, baktı. Arkadaşı hâlâ gülüyor, sendeliyor, iki elini de ona uzatıyordu:

— Ne kaçıyorsun? dedi.

Nevzat onun bir elini tutarak:

— Halim, çok fena, ayıp, yerin dibine geçiyorum, dedi.

Halim tekrarladı:

— Sen bir budalasın.

Sonra iki eliyle Nevzat'ın yakasına yapışarak onu sarsmaya başladı:

— Sen... bir budala olduğunu...

Nevzat onun iki elini de tuttu ve yakasından ayırdı. Halim onun tekrar yakasına sarılmak istiyordu. Nevzat onu şiddetle itmeye mecbur olmuştu. Muvazenesini kaybeden Halim kaldırımın kenarına yuvarlandı. Nevzat ona evvelâ öfke ile, sonra merhametle baktı ve içinden: "İstedin!" dedi.

Halim birkaç kere doğruldu, fakat yıkıldı. Yolcular kalkması için ona yardım ediyorlardı. Nevzat, arkasına bakmadan, hızla yürüdü.

7

Bu hadiseden iki gün sonra Nevzat şirkete öğleye doğru geldi. Odasına girerken yolunu kesen hademe, ehemmiyetli bir şey haber verdiği zamanlarda yaptığı gibi elini onun omuzuna değecek kadar uzatarak:

— Sizi bugün bir hanım iki defa telefonda aradı, dedi.

Hademe, Nevzat'ın bu habere ehemmiyet vereceğini nereden biliyordu? Nevzat'ın telefonda bir kadın tarafından aranması fevkalâde bir şey değildi. Neden hademe gözlerini açıyor, kaşlarını kaldırıp indiriyor ve Nevzat'ın omuzunu tutacakmış gibi elini uzatıyordu? Nevzat'la beraber odaya giren hademe devam etti:

— Birincisinde ben konuştum. "İlla gelsin, dedi, Boğaziçi'ne." İkincisinde Şükrü Bey konuştu.

Nevzat odacının yüzüne sert bir hayretle bakarak:

— Peki, ne var bunda? Senin telâşın ne? dedi.

Hademe fazla bir şey söylemeden çıkıyordu. Nevzat emir verdi:

— Şükrü Bey'i gönder bana.

Biraz sonra şirketin genç kâtiplerinden biri odaya girdi ve izah etti:

— Sizi Çubuklu'dan Selma Hanım aradı. Hemen vapura binip yalıya gitmenizi... rica ediyor. Pek mühim bir... sebep varmış. Çok ısrar etti.

Kâtip odadan çıktıktan sonra Nevzat yerine oturdu ve acı bir gururla gülümsedi. Şüphesiz, bu pek mühim sebebe inanmıyordu. İçinde doğan büyük arzuyu ezmeye çabalarken kaşlarını çattı. "Gitmeyeceğim" dedi ve ayağına takılan kâğıt sepetini bir tekme ile devirdi.

İki günden beri çok sinirliydi. Halim vak'ası, onun mizacında en sağlam itiyatlardan biri olan temkini bozmuştu. İki günden beri Nevzat arkadaşından bir haber bekliyor, onu aramakta tereddüt

ediyordu. Kaç kere nefsine danıştı ve son hadiseye ait mes'uliyetin kimde olduğunu vicdanına sordu. Aldığı cevap zerre kadar kendi aleyhine olsaydı gidip Halim'in gönlünü yapmaya çalışacaktı. Büyük bir tahammülden sonra en meşru ve zaptı kabil olmıyan bir müdafaa hamlesilde onu göğsünden itivermişti. Daha elîm bir hadiseye sebep olmamak için de hemen oradan uzaklaştı. Başka ne yapabilirdi?

İki günden beri Halim'i o çirkin taarruza sevkeden haleti ruhiyenin sırrını arıyordu. Sebep neydi, yarabbi, sebep neydi? O iğrenç kahkahalar, o tezyif sözleri, hakarette o ısrar, o takip ihtiyacı nereden gelmişti? Düzgün ve makul konuşan Halim'i birdenbire çığrından çıkaran neydi? Alkol mü? Fakat içki, mevcut bir sebebi taşırmış olabilirdi, hiç yoktan bir hakaret ihtiyacı yaratamazdı. Nevzat bu vak'ada Selma'nın parmağını ve tesirini aramaktan bir an hâli kalmıyordu. Fakat ne olmuştu? Hangi sırlı ve mel'un telkin eski bir dostu böyle çılgın, küstah ve tecavüzkâr bir düşman haline getirmişti? Selma'nın oynadığı oyun ne olabilirdi?

Nevzat bir sigara yakarak, tekrar: "Gitmeyeceğim" dedi ve şirketin imzalanacak mektuplarını okumaya başladı. Hayır, çalışamayacaktı. Bir cümle başına gelen "sermaye" kelimesinin ilk harflerini görünce "Selma" hatırına geliyor ve okuduğunu anlamasına mâni oluyordu. Mektubu kapadı ve önündeki evrak destesini masanın bir kenarına çekerek arkasına yaslandı. Dün de iyi çalışamamıştı. Halim ve Selma, nöbetleşe, yahut ikisi beraber, onun bir mevzu üstünde koyulaşmaya uğraşan zihnini birer ucundan çekiştirerek dağıtıyorlardı. Gene de oldu.

Dünden beri kendi kendine yapmaya çalıştığı telkin şuydu: "Ne üzülüyorsun? Şükret ki bu mesele daha çapraşık bir safhaya girmeden kapanmak üzeredir. Kendini kurtarmak için sevdiğin iki insanı da feda edeceksin. Biri sana oyun oynamak istedi, öteki hakaret etti. Belki de birbirlerinden kuvvet alarak bunu yaptılar. Sen neticeye bak: İkisi de bir daha yüzlerine bakmamak hakkını sana vermiş oldular. Onlardan ayrılmak zor mu? Ölmezsin. İşte, günler var ki Selma'yı görmüyorsun. Ne oldu? Hasretten boğuldun mu? Çok defa onun yokluğuna tahammül güç oluyor, fakat imkânsız olmuyor. Alışacaksın. Her geçen gün muvaffakiyete doğru kat'î bir adımdır.

Zaman seni himaye ediyor. Artık ne düşünüyorsun? İşine bak. Çalışmak da sana kuvvet verir."

Fakat işte, çalışamıyordu.

Derin bir nefes aldı. Sabahtan beri o kadar çok sigara içmişti ki artık tütünün lezzetini duyamıyordu. Bir kahve getirtmek için zile basmadan evvel hademe içeriye girdi. Bir şey söylemeye hazırlanırken, onu iterek içeriye biri daha girmişti: Şerif. Hademeye bağırdı:

— Çekil sen, haydi, ben yabancı değilim.

Yüzü kızarmıştı ve lâkırdı söylerken soluyordu. Hademe dışarı çıkınca Şerif Nevzat'ın karşısındaki sandalyeye oturdu, kollarını iki yanına salıvererek:

— Of... dedi.

Nevzat Şerif'i hiç bu halde görmemişti. Bazı lâubali hallerine rağmen onun ciddî bir müessese içinde böyle bir tavır takındığı yoktu. Mühim bir mesele için geldiğini kabul etmek icap ediyordu.

Nevzat ilk hayretini hazmettikten sonra derin derin nefes alan arkadaşına sordu:

— Hayrola, Şerif, hasta mısın?

Şerif yüzünü buruşturdu ve Nevzat'ın yüzüne bakmayarak başını salladı:

— Hastadan beterim, dedi.

Sonra başını ağır ağır Nevzat'a çevirerek ilâve etti:

— Felâket!

Nevzat doğruldu, kaşlarını çattı ve başını ona doğru uzatarak sordu:

— Ne var?

Şerif Nevzat'ın yüzüne bakıyordu. Gözlerini kırpmadan:

— Halim... dedi.

Nevzat sıçradı ve daha yüksek sesle tekrarladı:

— Ne var?

Şerif başını önüne eğdi, sonra ağır ağır kaldırarak Nevzat'm yüzüne baktı, alçak sesle:

— İntihar etti! dedi.

Nevzat birdenbire ayağa kalkmıştı. Tıkanır gibi elini boğazına götürdü, omuzlarını kaldırarak ve gözlerini alabildiğine açarak sordu:

— İntihar mı etti?

— Evet.

— Nerede, ne zaman, evinde mi?

Şerif Nevzat'a eliye oturmasını işaret ettikten sonra:

— Hayır! dedi, Çubuklu'da. Bugün... Saat ondan sonra. Fakat Nevzat oturamıyordu. Şerifin yanına geldi ve onu bir omuzundan tutarak sarsmaya başladı:

— Ne ile intihar etti? Tabanca mı? Ölmüş mü?

— Tabanca.

Nevzat elini alnına götürdü ve donmuş gibi bir müddet hareketsiz kaldı. Sonra bir adım attı, "hiii...h" diye içini çekti ve boğazına doğru yükselen bir hıçkırığı tuttu.

Şerif de ayağa kalkmıştı. Nevzat'ın bembeyaz kesildiğini görünce onun bir elini tuttu:

— Haydi, kendine gel! dedi, vazifelerimiz var.

Nevzat titriyordu. Hiçbir şey düşünemiyor, gözünün önünden yıldırım hızıyla bir sürü hayaller geçiyordu.

— Bırak! dedi.

Masasına gitti ve zile bastı. Hademeye su emretti.

Sonra gidip köşedeki koltuğa uzandı, başını iki elinin içine alarak:

— Felâket! Felâket! dedi.

Kaşlarını çatıyor, yukarı kaldırıyor, gözlerinin birini kısıp ötekini açıyor, yumruklarını sıkarak ayaklarını yere vuruyordu. Hademenin getirdiği suyu içtikten sonra, ellerini ceplerine koyarak odanın içinde dolaşmaya ve yüksek sesle söylenmeye başladı:

— Çıldıracağım geliyor, ben mi sebep oldum? Hâlâ felâkete inanamıyorum. Sebebi nedir? Çubuklu... Yalı... Ne münasebet!.. Kadın... Annesi... Felâket! Felâket! Yaşamaz o kadın... Haber aldı mı acaba?

Şerif cevap verdi:

— Hayır! Yarım saat evvel polis kadıncağızı evinde aradı, bulamadı. Sarıyere gitmiş, Allahtan... Halim'in dayısını buldular.

— Sen vak'ayı nasıl haber aldın, nasıl olmuş, anlat!

— Bana Salim geldi. O da iskelede Selma'ya rast gelerek öğrenmiş. Selma bir yere telefon etmeye gidiyormuş.

— Bana telefon etmiş, beni istemiş. Mühim diyormuş. Ne bilirim ben...

— Salim koşmuş, bana gelmiş... Ne yapacağımızı şaşırdık. Evvelâ yalıya gittik. Polisler cesedi görmemize müsaade etmediler. Selma Hanımı da göremedik.

— Tabanca ile mi intihar etmiş?

— Evet. Sonra karakola gittik. Muavin bize anlattı. Halim sabahleyin dokuzda, onda yalıya gitmiş. Çok sarhoşmuş. Esrar da içmiş galiba... Âdeti var mıydı, ben hiç bilmiyorum. Selma'dan rivayet. Muavin bize kadının söylediklerini tekrarladı. Gûya Halim Selma'dan bir şeyler istemiş. Muavin: "Anlarsınız" dedi ve güya kadın yüz vermemiş. Bir aralık salondan çıkmış.

— Kim? Halim mi?

— Hayır, kadın. Bilmem ne için. Yukarı kata çıkmış.

— Demek Halim aşağı salondaymış.

— Öyle olacak. Ben yalının içini bilmiyorum, muavinin anlattıklarını söylüyorum sana.

— Peki, söyle.

Şerif de, Nevzat da sigaraların birini yakıp öbürünü söndürüyorlardı. İkisi de oturuyor, kalkıyor, dolaşıyor, sinirli hareketler yapıyorlardı.

Şerif devam etti:

— Kadın yukarı kata çıkınca, biraz sonra aşağıdan gelen tabanca sesini duyarak koşmuş. Bakmış ki Halim, divanın kenarında yüzükoyun yatıyor. Bir kolu ve bir bacağı kenardan sarkmış. Yerde bir tabanca. Kadın avazı çıktığı kadar bağırmış. Halbuki evin içinde hizmetçi yokmuş. Biraz evvel Selma Hanım onu iskeleye yollamış. Uşak da evde değilmiş. Kadın yapayalnız. Bağırarak yalının bahçe kapısına koşar. Yoldan bir otomobil geçiyormuş. Seslenir. Şoföre haber verir. Biraz sonra polisler gelirler. Muavin de gitmiş. Bakarlar ki Halim kurşunu şakağına sıkarak ölmüş. Divanın yanı başında, alçak masanın üstünde bir kâğıt. "Ne zamandan beri ölmek istiyordum. İşte şimdi" filân gibi bir yazı var üstünde.

— Kimin yazısı?

— Halim'in tabii... Selma'ya hitap ediyormuş. Muavin vak'a

hakkındaki kanaatini üç kelime ile hulâsa ediyor: "Sevda buhranı. Sarhoşluk." Fakat Salim karakolda açtı ağzını, yumdu gözünü.

— Ne diye?

— Bunun bir cinayet olduğunu iddia etti. Muavin gülüyordu: "Yapmayın Salim Bey, ben on üç senedir bu işteyim. Kaç tane cinayet ve intihar gördüm. Bal gibi intihar bu" diyordu. Maamafih ailesi de ısrar ederse ceset morga gönderilecek.

— Bu işin morgla ne alâkası var?

— Hiç! Salim'in ukalâlığı. Fakat ne kadar ısrar ediyor, bilsen!

— Bu adamın da Selma'dan ne alıp veremediği var? İntihara Selma'nın âmil olduğu –ruhî noktai nazardan iddia edilebilir. Fakat silâhı Halim'in şakağına dayayıp da tetiği çeken de Selma olamaz ya!

Şerif tasdik etti:

— Tabii... Salim'in iddialarına benim aklım ermiyor. Kadını hiç tanımadığım halde iddianın saçmalığını anlıyorum.

Şerif, Nevzat'a yaklaşarak iki elini birden ona uzattı:

— Fakat azizim... Düşün şu kadının uğursuzluğunu... Beşinci initihar bu, beşinci! Ne müthiş rekor! Benim de bir türlü havsalam bunu almıyor. Hele, düşün ki, Halim! Felâkete bak! Ufacık çocuğu var, karısı var, hasta annesi var!

Nevzat elini birkaç defa alnına vurarak:

— Eyvah, eyvah... dedi, ne felâket! Şimdi ben ne yapacağım, ne yapmalıyım? Annesine mi gideyim, ne yapayım? Beynimden vurulmuşa döndüm.

Şerif onu kolundan tuttu:

— Seninle şimdi Çubuklu'ya gideceğiz! dedi.

— Çubuklu'ya mı? Ne işim var orada. Ben yalıya ayak basamam. Halim'ciğin cesedini de göremem. Mahvolurum. Benim böyle şeylere tahammülüm yok.

— Fakat senin zabıtayı biraz tenvir etmen* lâzım.

— Nesini tenvir edeceğim. Benim hiçbir şeyden haberim yok.

— Olmaz. Gidelim. Salim de bizi bekliyor.

— Nerede? Yalıda mı?

---

* Aydınlatman.

— Hayır! Evinde bekliyor. Yahut kahvede, oralarda buluruz onu. Seni mutlaka görmek istiyor.

— Salimin ne alâkası var? Salim müddeiumumî mi?* Nedir? Ne istiyor?

— Bilmem. Çok ısrar etti.

Nevzat odada geziniyor, arada bir durarak derin bir soluk boşaltıyordu. Birdenbire Şerif'in önünde durarak:

— Sen bilmiyorsun! dedi, sana söylemeliyim. İki gece evvel Halim'le benim aramda fena bir sahne geçti. Vicdanımın üstünde ağır bir yük var. Çıldıracağım. Söyle bana. Ben mi sebep oldum acaba?

Nevzat Halim'le aralarında geçen vak'ayı anlattı. Şerif'in iki kolunu birden tutarak soruyordu:

— Ne dersin? Ben mi sebep oldum? Allah aşkına bitaraf hüküm ver. Benim kafam perişan. Gözlerim kararıyor, hiçbir şey düşünecek halde değilim.

Şerif başını önüne eğdi ve kaşlarını kaldırıp indirdi:

— Yok, dedi, sen onu dövmedin ya, şöyle bir ittin, insan bunun için kendini öldürmez.

Şirketin önünden bir taksiye atladılar. Nevzat otomobilin içinde yatar gibi uzanmış ve gözlerini yarı kapamıştı. Vapura bir hasta gibi sendeleyerek ve ona buna çarparak girdi. Gene tenha bir köşeye çekildiler. Daha yirmi gün evvel Halim'le Çubuklu'ya giderken burada oturmuşlardı. Yirmi, yirmi beş gün! Ne kısa bir zaman ve ne hadiseler! Nevzat şimdi gayet iyi hatırlıyor, o gün Halim'e aşkından ve ölüm korkusundan bahsetmişti! Ölüm! Bak dönüp dolaşıp nerelerden ve kime vuruyor! Selma... Yalı... Halim... Ölüm... Nevzat'ın beyni, içinde hızla dönen bir pervanenin uğultularıyla vınlıyor gibiydi. Bir sigara yaktı, fakat hemen söndürdü. Tütün midesini bulandırıyordu.

İskelede Salim'le karşılaştılar.

Yürüdüler. Şerif'in evine gelinceye kadar Nevzat birkaç defa fenalık geçirmişti, fakat kendini tutmaya muvaffak oldu.

Evde Nevzat'ı hemen geniş bir kanapeye yatırdılar. Şerif onun alnını, şakaklarını ve ensesini kolonya ile ovuyordu. Nevzat bir ara-

* Savcı.

lık yalnız kalmak istedi, ötekiler bırakmadılar, fakat şiddetli bir ısrar karşısında kalınca razı oldular. Oda kapısının yanından ayrılmamışlardı ve içeriden Nevzat'ın hıçkırıklarını duydular.

Salim Şerif'i bir köşeye çekti:

— Bu çocuğun da hali fena, dedi, bırak ben şuna biraz nasihat edeyim. Allah aşkına bana itiraz etme.

— Peki, itiraz etmem, fakat sen nazariyelerini ona kabul ettiremeyeceksin. Fena tesir, aksi tesir yaparsın diye korkuyorum.

— Korkma, idare ederim.

Tekrar Nevzat'ın bulunduğu odaya girdiler.

Nevzat ayağa kalkmış, başı önde, elleri cebinde, sık ve sinirli adımlarla dolaşıyordu. Onları görmemezlikten geldi.

Sonra birdenbire Şerif'in önünde durarak:

— Midem bulanıyor! dedi.

— Açlıktan ve sigaradan. Sen beni dinle. Kendini zorla ve bir çorba iç. Şimdi hazırlıyorlar. Üstüne de biraz bir şey yersin.

Nevzat bir münakaşadan kaçmak istiyormuş gibi:

— Pekâlâ! dedi.

Şerif odadan çıkmıştı. Salim, okşar gibi elini Nevzat'ın omuzuna koyarak:

— Sana intikam almak düşer! dedi.

Nevzat sıçradı ve bağırdı:

— Şimdi ben de onu düşünüyordum.

— Tamam. Ben sana askerce söyleyeyim. Bu azaptan kurtulmanın bir tek çaresi vardır: İntikam.

Nevzat önüne bakarak:

— Haklısın! dedi.

Salim, manyaklara mahsus bir ısrarla tekrar ediyordu:

— İntikam, bu karıdan intikam alman lâzım.

Biraz sonra yemeğe indikleri zaman, Salim Bey, Nevzat'ın çorbayı içince benzine biraz kan geldiğini görmekten aldığı cesaretle bahsi açtı:

— Bakın, dedi, çocuklar, ben size kanaatimi esbabı mucibesiyle* anlatayım da müzakere edelim ve ona göre bir karar verelim. Ben sizden en aşağı yirmi beş, otuz yaş büyüğüm. Hayatım askerlik gi-

* Gerekçesiyle.

bi çetin bir imtihan ve tecrübe meydanında geçti. Ölü, diri çok adam ve kanlı, kansız çok vak'a gördüm. Şerif'e sorarsan, ben mükemmel cinayet romanları yazabilirmişim. Yani benim hayalâta* itibar eden bir kimse olduğumu söylemek istiyor. Ben de ona diyorum ki: "Canım, ömrünü en sert hakikatler ve tecrübeler arasında geçiren bir adamın evham ve hayalâtla ne münasebeti var?" Değil mi Allah aşkına? Bir kere siz benim söyleyeceklerimi dikkatle dinleyin de sözlerimde hayalât varsa söyleyin. Ve lâkin dikkat şart. Hemen itiraz etmeyin. Hayalât, diyor Şerif. İki gözüm! Ben Selma'nın bir mezar kaçkını, bir hortlak, yedi başlı bir canavar olduğunu söylemedim. Hangi evham ve hayalât? Müsaade buyurunuz. Ben Selma'yı Edirne'de tanıdım. O tarihte ikinci kocası da intihar etmişti. Bizim yanıbaşımızdaki eve taşındı. İki bahçe arasında bir tahta kapı vardı ve kuyu müşterekti. Çünkü iki evin sahibi de birdi. Bu münasebetle iki ev daimî temas halindeydi. Refikam Selma ile tanıştı. Uzun hikâyedir. Ben daha kendisini tanımamıştım. Refika öyle şeyler anlatırdı ki ben daha o zamandan pirelenmiştim. Gülersiniz diye ben size anlatmadım. Bizim sar- -ır kedi bitişik eve gide gele sırra kadem bastı. Yahu! Siz hiçbir h -nın koyun kestiğini gördünüz mü? İşte bu Selma, bizim hanımın gözünün önünde yaptı bu işi. Kendisi burada olsa da söylese. Kasabın haddine mi düşmüş böyle bıçak tutmak diyor. Zira Trabzonlu bu Selma. Orada iki sene kaldım ben. Bazı kadınların erkekten farkı yoktur. Fakat iş orada değil. Bu Selma öyle bir kadındır ki bir bakarsın köylü kadınları gibi serttir, meşak ve mezahime** alışkındır; bir bakarsın gayet naziktir. İnce hissiyat besler. O da nedendir? Bir yandan Trabzon iklimi ve âdeti, bir yandan da –rahmetli babası çok yufka yürekli, halim, kitabet, inşa ve edebiyata meraklıymış– aldığı terbiye... Ben çocukluğunu bilmiyorum onun. Bunlar tahmin. Ve lâkin ben kendisinden duydum. Çocukken mücadeleyi pek severmiş. Bir gün babasının aleyhinde söyleyen bir gencin başını taşla yarmış. Ve işte hep o dava yüzünden de muhitine karşı pek ziyade kin ve garaz beslemiş. Hasta olup sinirleri bozulacak derecede. Babası onu İstanbul'a yollamış. Senelerce burada bir

* Hayallere.

** Sıkıntılara ve zahmetlere.

ecnebi yatılı mektebinde okumuş Selma. Sinirleri yatışır gibi olmuş. Ha... Annesi de sar'alı imiş. Velhasıl benim anladığım bu kadının çocukluk ve gençlik hayatı pek mücadele ve buhran içinde geçmiş. Size anlatmadı mı Nevzat Bey? Bu Selma bir defasında da babasının kafasına soba demirini atmış. Ve lâkin babasını çok sevdiğini söyler. İster inan, ister inanma. Lâfı uzatmayalım. Bence bu kadın delidir. Ha!.. Aman!.. Unutuyordum. Gençliğinde Şişli akliye hastanesinde de iki ay tedavi görmüş.

Nevzat sordu:

— Kim söylüyor?

— Kendisi! Evet bir gün bizim refikaya söylemiş. On gün kadar evvel. Evet... Bu kadın delidir diyorum size. Ve lâkin gayet akıllı bir deli. İşine gelen şeylerde gayetle ferasetli, dirayetli...

O gün bahis burada kalmıştı.

8

İki arkadaş, bir hafta, verdikleri karara sadık kaldılar. Nevzat gene yalının semtine uğramadı ve bu bir hafta içinde zavallı Halim'in gömülmesi, annesinin ve İstanbul'a koşup gelen karısının teselli edilmesi gibi, hazin olduğu kadar da çetin vazifelerini yaptı. Şerif de onu teselli ediyor ve elîm anlarında yanından ayrılmıyordu.

Verdikleri ve sonradan da gününü tayin ettikleri karara göre, facianın üstünden bir hafta geçince, Nevzat, uzun bir derunî mücadelede mağlûp olmuş gibi, âdeta karasevda nöbetleri içinde yalıya gidecek ve Selma ile eski münasebetini tazeleyecekti. Sonra Şerif'i ona tanıtacak ve iki arkadaş, hiç sezdirmeden, kadını sıkı ve dikkatli bir müşahede altına alacaklardı.

"Nevzat, yalıya gideceği günün sabahı, Galata birahanelerinden birinde Şerif'le buluştu. Verdikleri karara göre Nevzat'ın yalıya sarhoş görünebilecek bir halde gitmesi lâzımdı. Fakat iradesini ve nefsi üstündeki kontrolünü kaybedecek kadar içmemesi de şarttı.

Nevzat rakı getirtti ve bir saat içinde üç kadeh içti. O gün, Selma'ya ümitsiz ve perişan görünmek için tıraş da olmamıştı. Fakat gene temiz bir ipekli gömleğin üstüne boyunbağını muntazam bağlamıştı. Şerif buna itiraz etti. Fakat Nevzat ölse bu temizlik itiyadından ayrılamayacağını söylüyordu.

Vapur Çubuklu'ya geliyordu.

Ayrı ayrı çıkmaya karar verdiler.

Tek başına, yalıya giden yolda yürüyen Nevzat'ın kalbi çarpmaya başlamıştı. Ona, daha dün bu yolda Halim'le beraber yürümüşler gibi geliyordu.

Nevzat birdenbire durdu ve gözleri doldu. Önüne bakarak yürümeye devam ediyordu. Yalının bahçe kapısı görününce Nevzat bir daha durdu. Garip şey! Hem arkasından bir kuvvet, sanki onu içeri doğru itiyor, koşturmak istiyor, hem de karşısından gelen gizli bir cereyan dalgası, onun bir adım atmasına mâni oluyordu. Nedir? Ne var? Korkuyor mu?

Merak ediyor ve istiyor, fakat endişe ediyor ve korkuyordu.

Gözünün önünde yol birdenbire uzadı, karardı, sonsuzlaştı. Kapkara bir sonsuzluk; matem gibi kara, ölüm gibi sonsuz bir boşluk.

Yürüyemiyordu.

Kalbinin çarpıntısı o kadar arttı ki birdenbire tıkanmaktan korkmaya başladı.

Biraz bekledi. "Üst üste içtim, belki ondan" dedi. Fakat, içi Halim'e ve Selma'ya ait hatıraların bir çığ gibi şuurun üstüne ansızın yığılan yükü altında eziliyordu. Birkaç derin nefes aldı ve kendini topladı.

Tekrar yürümeye başladı.

Gözlerini yalının bahçe kapısından ayıramıyordu. "Bu kapıdan Halim'in ölüsü çıktı ha?" diye düşündü. Fakat, baktı ki o anda kapıdan bir adam çıkmıştı. Bu adam durdu ve elindeki anahtarı kapıya soktu. Ne yapıyordu? Kimdi bu? Selma'nın ahçısına benziyor ve galiba, kapıyı kilitliyordu. Çok garip şey!

Nevzat koştu.

Adam da işini bitirmişti, ona doğru geliyordu: Ahçı, ta kendisi. Ağır ve tasasız bir yürüyüşü vardı. Uzaktan Nevzat'ı gördü ve durdu.

Nevzat ona yaklaşınca, sakin görünmeye çalışarak sordu:

— Yalıda kimse yok mu?

Ahçı elindeki anahtarı, kendisine gösterilen büyük emniyetin bir ölçüsü olduğu için, saklayamadığı bir gururla cebine koyarken:

— Hayır! dedi, kimseler yok.

— Hanım sokağa mı çıktı?

— Hanım dün gitti.

— Nereye gitti?

— Evropa'ya.

Nevzat şaşırdı. Belki rengi de uçmuştu. İçinde baygınlığa benzer bir şey duydu:

— Avrupa'ya mı? Ne zaman? Dün mü?

— Evet.

— Avrupa'nın ne tarafına?

— Bilmem. Dediler ama kalmadı aklımda. Evropa'ya işte.

Nevzat da geriye döndü ve ahçı ile beraber yürümeye başladı.

Bir müddet ona soracak hiçbir şey bulamamıştı. Sersemliği devam ediyordu. "Kaçmış..." diye düşündü. Fakat onu görmenin böyle birdenbire imkânsız bir hale gelmesi Nevzat'ı çılgına döndürmüştü. İçinde şiddetli bir arzu, bir kıskançlık, bir öfke, bir yalnızlık duygusu, bir kudretsizlik, uzun zamandır gerilen bir enerji zembereğinin ansızın boşalıvermesine benzer bir boşluk hissediyordu.

— Şimendiferle mi gitti? diye sordu.

— Hayır, bafurla gitti.

— Vapurla.

— Evet.

Nevzat rahat bir nefes aldı. Nereye gittiğini anlamanın mümkün olabileceğini düşünmüştü. Sanki onu derhal takibe çıkacaktı.

— Hizmetçi nerede? diye sordu.

— Hizmetçi izinli.

— Ne zaman dönecek hanım?

— Belli değil.

Nevzat'ın içinde hemen Şerif'i görmek arzusu vardı. Vaziyeti ancak onunla birlikte muhakeme edebilirdi. Şimdi hiçbir şey düşünemiyordu. Fakat, mümkün olsa, tayyare ile onun peşine düşecekti. İçini parçalayacak kadar şişiren büyük bir istek duyuyordu.

— Pekâlâ. Eyvallah.

dedi ve adamdan ayrıldı.

Kapıyı arkadaşı açtı. Nevzat'ı görür görmez:

— Evde yoktu ha? dedi.

Nevzat içeri girmedi:

— Haydi, dedi, çıkalım.

Şerif arkadaşının yüzüne baktı. Onun uçuk rengini görünce:

— Hayrola? dedi, fena bir şey mi oldu?

— Haydi, çıkalım, çıkalım.

Şerif pardösüsünü ve şapkasını aldı.

Sokakta Nevzat ona vaziyeti anlattı.

Şerif arkadaşını dinledikten sonra, onun kadar heyecana düşmeyerek:

— Oldukça garip... dedi, insanın şüphelerini artırıyor.

— Değil mi? Kaçmış gibi.

— Yahut biz de sürekli bir vehmin tesiri altındayız. Onun en tabii hareketine böyle bir mana veriyoruz.

— Bu hareket tabii mi?

— Bir bakıma tabii, değil mi? İnsan, seyahat eden bir mahlûktur.

— Evet ama, Selma?

— Selma insan değil mi?

— Fakat, böyle bir faciadan sonra?

— Daha iyi ya... Sinirleri bozulmuştur, biraz hava almağa gitmiştir. Zaten ömrünün yarısı Avrupa'da geçmiş bir kadın!

Hayır! Sanki Nevzat, bu dünyada her şeyin bu kadar tabii olmasını istemiyormuş gibi, Selma'nın bir seyahate çıkmış olmasını hazmedemiyordu.

Şerif yolun ortasında durdu ve onun yüzüne baktı:

— Fakat sana ne oluyor, kuzum? dedi, bembeyazsın.

— Çok fena oldum.

— Neden bu kadar hasta oluyorsun?

— Zaten giderken fenalaşmaya başlamıştım. Bu haber beynime vurdu.

Şerif dostunun koluna girerek:

— Anlıyorum, dedi, bizim proje altüst oldu. Fakat bunda felâkete benzeyen bir şey yok. Nihayet... Hayat bu. Hem de ömrümüz burada bitmiyor. Dur bakalım. Bu kadın nihayet çıkıp gelecek. Evi, eşyası burada. Baksana, bütün yalıyı ahçısına teslim etmiş.

— Evet... Fakat... Tahammül edilmez bir kararsızlık. Kol saatine bakarak ilâve etti:

— On beş dakika sonra bir vapur var, değil mi? Hemen ona binerek İstanbul'a gidelim.

— İstanbul'da ne yapacağız?

— Beşinci şubeye gidelim. Müdürü tanırım. Selma'nın dün hangi vapurla, nereye gittiğini öğreneceğim.

— Nereye giderse gitsin, bunu öğrenmenin faydası ne?

Nevzat birdenbire kararını vermiş gibi:

— Onu gittiği yerde bulacağım! dedi.

Şerif tekrar yolun ortasında durarak arkadaşının yüzüne hayretle baktı:

— Avrupa'ya mı gideceksin? diye sordu.

Nevzat da onun yüzüne parlak, sabit gözlerle bakarak cevap verdi:

— Evet.

— Ciddî mi söylüyorsun?

— Bütün ciddiyetimle söylüyorum. Bunda hayret edilecek ne var? İstanbul'dan Çubuklu'ya gitmekle Avrupa'ya gitmek arasında mesafeden başka fark var mı? Gaye ve netice bir olduktan sonra...

Şerif evvelâ güldü ve mırıldandı: "Olur şey değil..." Sonra arkadaşını böyle bir çılgınlıktan vazgeçirmeye çalıştı:

— Bırak, dedi, bu kadar yorulmaya değmez. Şirketten izin isteyeceksin, dünya kadar masrafa gireceksin, belki de onu bulamayacaksın, belki değil muhakkak, adres yok, bir şey yok...

— Bulurum.

— Nasıl bulursun? Beşinci şubeden biz onun gittiği ilk şehri öğrenebiliriz: Köstence, yahut Pire, Venedik, Marsilya... Oradan nereye gittiğini kimse bilmez.

Nevzat Şerif'i kolundan tutarak yürüttü:

— Sen benimle beraber İstanbul'a gel. Sana onun nereye gittiğini göstereceğim.

Şerif güldü:

— Aman! dedi, dikkat et, Şerlok Holmes gibi konuşuyorsun. İstanbul'da, bugün öğrenecek misin?

— İstanbul'da, bugün.

— Pekâlâ.

Vapura bindiler. Şerif Nevzat'ın yüzüne bakarak gülümsüyordu. Dedi ki:

— Ne haldesin, biliyor musun? Yüzün bembeyaz, gözlerin öfkeli. Dişlerin sıkılmış ve birbirini ezen dudakların içeri batmış. Titriyorsun. Bu ne asabiyet! Ben senin bu kadına bu kadar ehemmiyet verdiğini bilmiyordum. Ne oluyorsun?

— Artık bu mesele bana hâkimdir. Sonuna kadar gitmedikçe kendime gelemem.

— Kadını bulacağına emin olsam yüreğim yanmaz. Belki de sen giderken o gelecek.

— Onu da anlarız.

— Kimden anlayacaksın? Onu tanıyan biri mi var?

— Hiç kimse yok. Fakat göreceksin.

Şerif düşündü. Nevzat için bu meselenin hayatî bir ehemmiyeti olduğunu anlıyordu. Pek nadir zamanlarda bu kadar kuvvetli asabiyetine şahit olduğu arkadaşının kendisini hâlâ Selma'nın tesirinden kurtaramadığını görüyordu. Fakat, koskoca Avrupa'da onu nasıl bulacaktı?

— Pekâlâ... dedi, Selma'yı bulamayacaksın ama hiç olmazsa bir hava alırsın ve sinirlerin düzelir.

İstanbul'a gelince dosdoğru beşinci şubeye gittiler. Selma, bir gün evvel, sabahın dokuz buçuğunda, Loyd Triyestino'nun Çelio vapuruyla Venedik'e hareket etmişti.

Yolcu salonundan çıktıkları zaman, Nevzat kaldırımın üstünde durdu ve düşünmeye başladı. Şerif gülüyordu:

— Gördün mü? Ve dahi duralar! Venedik'te Selma Hanım. Yahut sarı papuçlu Emine Hanım. Git de bul bakalım. Hem orada kalacağı ne malûm? Atlar trene, gider Avusturya'ya, Almanya'ya, İsviçre'ye, Fransa'ya, Belçika'ya, Holanda'ya, İsveç'e, Norveç'e...

Nevzat yürüyerek:

— Onu da bulacağım! dedi.

Ve Şerif'i kolundan çekti. Galata'da sabahleyin oturdukları birahaneye girdiler. Nevzat arkadaşını bıraktı ve telefona gitti. Biraz sonra geldi ve garsona tenbih etti:

— Şimdi beni telefonla arayacaklar, haber ver.

Sonra Şerif'e döndü:

— Beş dakika sabret, dedi, göreceksin.

Şerif onun yüzüne hayretle bakarak soruyordu:

— Nereye telefon ettin? Demek Selma'nın nereye gideceğini bilen birini tanıyorsun?

— Hayır! Hiç kimseyi tanımıyorum. Senin dediğin gibi basit bir Şerlok Holmes hesabı.

Nevzat fazla izah etmedi. On dakika kadar beklediler. Garson Nevzat'ı telefona çağırdı. Şerif merakla bekliyordu. Biraz sonra dönen Nevzat, şunları söyledi:

— Selma, Venedik'te iki aydan fazla kalmayacak ve oradan başka da hiçbir yere gitmeyecek.

Şerif gülerek sordu:

— Peki, anlat bakalım, neden?

— Gayet basit. Poliste bir tanıdığım vasıtasıyla kambiyodan ve Merkez Bankası'ndan Selma'nın aldığı döviz müsaadesinin şeklini sordurdum. 400 liralık liret satın almış. Yalnız liret. Venedik'ten başka bir yere gitmek isteseydi yalnız İtalyan parasıyla yola çıkmazdı. Selma gibi bir kadına da 400 lira, orada iki aydan fazla gitmez.

— İyi ama İtalyan parasıyla insan yalnız Venedik'te değil, bütün İtalya'nın herhangi bir şehrinde yaşıyabilir. Venedik'ten trene atlayarak başka bir yere gitmeyeceğini ne biliyorsun?

— Biliyorum, çünkü Selma'nın İtalya'da en bayıldığı yer Venedik'tir. Hattâ bütün ömrünü orada geçirmeye hazır olduğunu birkaç defa söylemişti. Kendisi gibi karanlık, esrarlı, güzel, ölüm ve işkence hatıralarıyla dolu, çılgın ve derin bir şehir...

Sonra Şerif'e sordu:

— Sen Venedik'i bilir misin?

— Hayır! Ben Paris'e giderken de, gelirken de Marsilya yolunu tercih ettim.

Gözleri dalan Nevzat, uzun müddet sustuktan sonra:

— Ben Paris'ten dönerken Venedik'te üç gün kaldım ve vapur bekledim, dedi. Şimdi gözümün önüne geliyor. Sanki bu şehir Selma'ya dekor olmak için yapılmıştır; sanki bu şehir, Selma'nın karanlık sular, uğultular, seraplar ve donuk, derin parıltılarla dolu ruhunun fotoğrafıdır. Onun Venedik'e gittiğini öğrenince, demin, biliyorsun, yolcu salonunun önünde bir lâhza nasıl donup kaldım! Hâlâ bu tahayyülün tesiri altındayım.

— Şimdi kararın nedir? Ne yapacaksın?

— Mutlaka gideceğim.

— Fakat Venedik koca bir şehir... Selma'nın adresini bilmiyorsun.

— Bulurum.

— Adresini mi?

— Kendisini!

Şerif sordu:

— Bütün otelleri dolaşacak mısın?

— Hayır.

— Polise mi soracaksın?

— Hayır. Venedik'te, İstanbul'dan gelen yolcular, gümrükte valizlerini muayene ettirdikten sonra gondollara binerek gidecekleri yerlere dağılırlar. Gümrüğün gondolcuları muayyen adamlardır. Şimdi ilkbahara yeni giriyoruz, İstanbul'dan oraya gidecek yolcu pek azdır. Haftada bir vapur var. Ben Selma'dan bir hafta sonra Venedik'e çıkacağım. Gondolculara Selma'yı tarif edeceğim ve meselâ yüz liret gibi bir mükâfat vereceğim. Onu taşıyan gondolcuyu bulacağım. Nereye taşıdığını hatırlayacak.

— Hatırlar mı?

— Mutlaka. Çünkü tek kadındır. Tipi orijinaldir. Venedik'e seyyah akını da henüz başlamamış olduğu için kolay hatırlar.

Şerif düşündü. Nevzat'ın Selma'yı bulacağına şimdi onun da aklı ermeye başlıyordu.

— Evet, diye mırıldandı.

Nevzat muzaffer bakışlarla arkadaşının yüzüne bakarak:

— Nasıl! dedi, şimdi inandın mı?

Fakat, Şerif inandığı nisbette kederleniyordu. Yalnız Nevzat'tan ayrılacağı ve onun macerasında beraber olmayacağı için değil, arkadaşı hesabına cinsini tayin edemediği bazı tehlikelerden korktuğu için onun bu sevdadan vazgeçmesini istiyordu.

Kaşlarını çatarak ve önüne bakarak cevap verdi:

— Biraz inanıyorum ama gene de gitmeni doğru bulmuyorum.

— Niçin? Plânımızda ne değişir? Ha Çubuklu, ha Venedik...

Bu seyahat kararı Nevzat'ı gittikçe neşelendirmeye başlamıştı. Gözlerine, sesine ve hareketlerine bir parıltı gelmişti. Şerif, bilâkis bütün vücuduyla büzülüyor, kararıyordu.

Birdenbire silkindi, kollarını açtı, başını yukarı kaldırdı ve dedi ki:

— Nevzat, sana doğrusunu söyleyeyim: Ben senin halini beğenmiyorum. Asıl endişem buradan geliyor.

Nevzat eski neşeli sükûnetiyle güldü:

— Beğenmiyor musun? Halimde ne var?

— Seni bu kadına karşı tahminimden fazla zayıf görüyorum. Bugün farkına vardım.

Nevzat gülmeye devam ederek:

— Hiç korkma, dostum, dedi.

— Çok korkuyorum.

— Korkma! Kadın meselelerinde daima öyle olur. İnsan aradığını bulamazsa fenalaşır. Bulursa kendine gelir. Sen asıl benim Selma'yı bulamamamdan kork. Zaafım o vakit artar, değil mi?

— Değil. "Gözden uzak, gönülden ırak." İnsan kalbinin gözü miyoptur, uzağı görmez. Bir iki gün sıkılırsın, sonra unutursun. Ümidin ölür. Halbuki Venedik'e doğru yollanırsan her an ümidin biraz daha canlanacak.

Nevzat başını biraz Şerif'e yaklaştırarak:

— Anlamıyorum, dedi, Şerif, sen ne zannediyorsun?

— Zannetmiyorum, Nevzat, eminim.

— Neye eminsin?

— Eminim: Sen bu kadını seviyorsun.

— Ben mi?

— Hem çıldırasıya seviyorsun!

Nevzat birdenbire itiraz edemedi. Durdu, düşündü, gözleri daldı. O anda bütün düşüncesi Selma ile dolu idi; bütün neşesi Selma'dan ve Selma'yı bulmak için yapmaya karar verdiği güzel seyahatin hayalinden geliyordu. Şerif'in sözleri üzerine bunu kendi kendine itiraf etti. Fakat bu, Selma'yı sevmesi, çıldırasıya sevmesi mi demekti? İçinde, hemen yerinden fırlamak, mümkünse o gün yola çıkmak için zaptolunmaz bir arzu duyduğuna şüphe yoktu. Fakat bu arzu yalnız aşktan mı ibaretti? İçinden, kendi kendine sorduğu bu suallere yüksek sesle cevap verdi, Şerif'e bakarak:

— Hayır! dedi, yanılıyorsun, ben Selma'yı çıldırasıya sevmiyorum. Öyle olsaydı çoktan tımarhanede olmam lâzım gelirdi. Bir âşıkı mahvedecek şeylerin hepsi oldu: En sevgili dostumun bu kadınla münasebette bulunduğunu öğrendim; gene bu kadın yüzünden o dostumu kaybettim. Bir cinayet şüphesine bile düştüm. Eğer Selma'yı çıldırasıya sevseydim, onun bir dostumu öldürmüş olması ihtimali beni çileden çıkarmaya kâfiydi. Öyle olmadı. Sadece o dosta acıdım, yüreğim parçalandı. Ölümüne sebep olduğumu düşünerek azap duydum. Fakat Selma'nın bana verdiği en kuvvetli his, merak ve kin oldu. Biraz da korku, fakat arzu değil.

— Sen onu kollarının arasına aldığın zaman hiçbir zaaf duymayacak mısın?

— Bilâkis kuvvet duyacağım.

— Bunu düşünmek sana şimdiden neşe vermiyor mu?

— İtiraf ederim ki veriyor. Çünkü Selma harikulade güzel bir kadındır.

— İşte ben sana bunun tehlikeli olduğunu haber veriyorum.

Bakıştılar.

Nevzat sordu:

— Ne olabilir, Şerif?

— Bilmem, bu kadından korkuyorum.

— Beni öldürür mü?

— Henüz muammayı halletmiş değiliz ki cevap vereyim.

— Ben Selma'yı ne kadar sevsem onun beni öldürmesine razı olacak kadar kendimden geçemem, merak etme. Ben yaşamayı çok seven bir adamım.

— Halim de yaşamayı severdi.

— Fakat o şairdi. Sinirlerine hâkim değildi. Ben frenlerimden eminim. Yeni bir tecrübeye girmiyorum. Ben Selma ile aylarca yaşadım.

Şerif söyleyecek şey bulamadı. Nevzat'ı caydırmak mümkün olamayacağını anlıyordu.

— Pekâlâ, dedi, şimdi ne yapacaksın?

— Gel evvelâ acentalara uğrayalım ve vapuru anlayalım. Zannederim ki tam altı gün sonra bir tane var. Posta haftada birdir. Şirketten biliyorum. Zor olan şey döviz işidir. Bunu şirketle halledeceğim.

— Müsaade alabilecek misin?

— Eminim. Haydi kalkalım.

Dükkândan çıktılar.

Şerif mırıldandı:

— Ne macera!

Nevzat neşesini muhafaza ediyordu.

— İşin bundan sonrası hoşuma gidiyor, dedi.

— Hakkın var. İmkân olsaydı ben de seninle gelirdim. Nevzat arkadaşının koluna girdi:

— Ah... Hani o günler... dedi, şimdi bana hak veriyorsun, değil mi?

— Biraz!

— Ben iki ay değil, iki gün bile zor sabredeceğim. Bu iş benim bütün ruhumu dolduruyor. Çalışamaz bir hale geldim.

— Beni korkutan da bu ya.

— Korkma. Ben Halim değilim. Kendimle boğuşmasını bilirim. Yegâne gayem, bu işin hakikatini öğrenmek.Venedik'e bir sevdalı gibi değil, bir hafiye gibi gideceğim. Seninle yaptığımız plânın her harfine sadık kalacağıma emin ol. Budalalık etmeyeceğim.

— Haydi bakalım!

Acentalara uğradılar, vapurun vaktini anladılar. Nevzat'ın tahmin ettiği gibi, altı gün sonra bir vapur daha kalkıyordu.

Akşamüstü buluşmak üzere Nevzat Şerif'ten ayrıldı ve şirkete gitti.

9

Üç gün içinde pasaport ve döviz işlerini halletti, biletini aldı. Kalbini nöbetleşe bastıran bir sevinç ve bir sıkıntı vardı. Yol hazırlığı yaparken neşeden kedere ve kederden neşeye hızla geçiyordu. Kendini tahlil etmeye vakit bulamadı. Şuurunun üstünde her an bir kurşun ağırlığı hissediyordu.

Biletini aldıktan sonra vapurun hareketinden evvelki üç günü nasıl geçireceğini bilemedi. Şerif'le de buluşmak istemiyordu. Şirkete hiç uğramadı. Selma'yı bulursa ne yapacağını düşünemiyor, şuurunun üstündeki garip ağırlık artıyordu.

Üç gün pek ağır geçti. Hareket sabahı teşyie* yalnız Şerif gelmişti. Acentanın yolcu salonuna gelen memurundan vapurun tenha olacağını öğrendi. Klasik vedadan hoşlanmadığı için Şerif'in fazla beklememesini rica etmişti. Vapura yalnız girdi. Kamarasına bir göz attıktan sonra eline bir kitap alarak salona çıktı.

İtiyatlarını değiştirmekten zevk almadığı için seyahatlerden pek hoşlanmazdı. Uzun vapur yolculuklarına hiç tahammülü yoktu. Salona giren yolcular arasında bir tanıdık yüz arıyordu. Şirkete gidip gelen iki Yahudi ihracat taciriyle selâmlaştı. Bunlar ona rastlamaktan memnun görünüyorlardı. Fakat Nevzat başını kitabına eğerek onların sevincine iştirak etmedi. Pek sıkılırsa onlarla konuşabilirdi; fakat, şimdilik işten bahsetmeye gönlü yoktu.

Salona arkasında bir hamalla tek başına bir kadın girdi ve ikinci mevki kamaraların koridoruna doğru yürüdü. Arkasından neşeli bir grup göründü. Yaşlı bir kadınla genç kocasına (veya oğluna) buketler ve hediye paketleri veriyorlardı. Biraz evvel tek başına geçen kadın, geriye döndü ve üstünde "9.30 – Partenza" yazan levhanın önünde durdu, kol saatine baktı.

Nevzat da kol saatine baktı. Hareket saati gelmişti.

* Uğurlamaya.

Kadın balrengi spor mantosunun kalkık enli yakasını indirdi, eldivenlerini çıkardı ve mahzun bir yüzle etrafına baktı. Otuzundan fazla gösteriyordu, güzelceydi, yorulmuş mavi gözlerinin hülyası, yüzünün yaşını da, manasını da artırıyordu. Salonda oturanlara baktı ve ileri doğru isteksiz bir iki adım attı. Sonra birdenbire geriye dönerek güvertenin merdivenlerine doğru yürüdü.

Vapur hareket etmek üzere olduğu için herkes güverteye koştu. Salonda yalnız Nevzat kalmıştı. Kitabını açtı ve ilk on yedi satırı yeni baştan üçüncü defa olarak okumağa başladı. Bu, Wells'in cihan tarihinin hulâsasıydı. Arzın jeolojik teşekkülünü anlatıyordu. Nevzat ilk iki sayfanın sıkıntısını yendikten sonra mevzua daldı. Vapurun hareket heyecanına iştirak etmemişti. Hattâ yanıbaşındaki koltuğa deminki kadının gelip oturduğunu bile fark etmedi. Bunu neden sonra gördü ve kadında bir yalnızlık hüznü olduğuna dikkat etti. Arada bir kalkmasından, pencereye, piyanoya, deniz tarafındaki tenha kapıya gidip gelmesinden, sıkıldığı anlaşılıyordu.

Vapur rıhtımdan uzaklaşırken kopan çığlıklar Nevzat'ı da, kadını da hiç alâkadar etmedi. Kadın piyanonun üstündeki notaya dikkatle ve yakından bakıyordu. Nevzat kitabını okumaya devam etti. İçinde vapuru görmek için de hiçbir merak yoktu.

Bu dört günlük deniz yolculuğunun pek sıkıntılı geçeceğini zannediyordu. Hava sert ve istikrarsız olduğu için bütün zamanı bu salonda geçecekti. Yahudi tüccarlarla işten ve dış politikadan konuşmaya mecbur olacaktı. Fakat Selma'yı göreceği ânı düşünerek içinden zaman zaman sevinç ve keder dalgaları geçiyordu. Beş dakika sonra onunla karşılaşacakmış gibi elini boyunbağına götürdü.

Bir ses, Fransızca ona sordu:

— Yolculuk uzun mu, Nevzat Bey?

Arkasına döndü. Musevi tüccarlardan biriydi. Nevzat'ın resmî tebessümünden cesaret alarak hemen karşısındaki koltuğa oturdu.

Nevzat Türkçe cevap verdi:

— Venedik'e.

A. Levy Fransızca sormaya devam etti:

— Voyage de repos? Voyage d'agrément? Voyage de plaisir?*

* Seyahatin maksadı ne? Dinlenmek mi? Hava değişimi mi? Eğlence mi?

Nevzat gene Türkçe cevap verdi:

— Bir iş için.

Levy, Nevzat'ın yüzünde ilk tebessümün devam etmediğini görünce sustu. Sol tarafına baktı ve deminki yalnız kadınla selâmlaştı. Nevzat soracaktı, fakat kadın yakında olduğu için cesaret edemedi.

Musevi, Nevzat'a eğilerek, Türkçe:

— Bu kadını tanır mısınız? dedi.

— Hayır.

— Kocasıyla Tokatlıyan'a her akşam gelirdi, hiç görmediniz mi?

Nevzat düşündü, yan gözle kadına baktı ve hatırlar gibi oldu:

— Gözüm ısırıyor, dedi.

— Madam Leviski. Bir Polonezdir. Kocasıyla bir otomobil kazası geçirdiler. Adam öldü. Gazeteler yazdı. Tarabya yolunda. Arabayı kocası idare ediyordu.

Nevzat tekrar kadına baktı ve mırıldandı:

— Bilmiyorum.

Şimdi bu kadının yüzündeki hüznün bir seyahat değil, bütün bir hayat yalnızlığından ileri geldiğini anlıyordu.

Musevi tekrar Nevzat'a eğilerek:

— Çok zengindir, dedi.

Fakat nasıl oluyordu da kocası ölen bir kadının üstünde böyle neşeli bir spor manto vardı? Nevzat sordu:

— Kaza ne zaman oldu?

— Geçen sene, yazın.

Demek ki matem müddeti geçmişti.

Levy devam ediyordu:

— Kocası evvelki sene bir tütün işinde yüz bin liradan fazla kazandı. O bir... nasıl söylerler?.. Düşeştir, Nevzat Bey... Parlak bir partiydi.

Nevzat bu bahse fazla alâka göstermedi. Kadının vapura girdiği andan beri ayakta durduğunu, hiç oturmadığını düşünerek:

— Belli, dedi, içinde büyük bir sıkıntı var.

Levy, kendi söyledikleriyle alâkası olmıyan bu sözden bir şey anlamamış gibi Nevzat'ın yüzüne baktı. Sonra onun, başını kitabına doğru eğip kaldırdığını görünce müsaade isteyerek ayrıldı.

Yalnız kalan Nevzat öğleye kadar yerinden hiç kımıldamadı ve

kitabını okumaya devam etti. Fakat bazı anlarda okuduğunu hiç anlamıyor, aklı Selma'ya ait parça parça hayallerin davetine koşuyordu. Bu seyahatin bir iyiliği de onu Şerif'ten kurtarmasıydı. Selma meselesine başka birinin karışması hoş bir şey değildi. Halim tecrübesi, kadın işlerinde en yakın dostların bile ne büyük bir tehlike teşkil ettiklerini Nevzat'a bir kere daha ve en acı şekliyle öğretmişti.

Öğle yemeğinde, birinci mevki salonunda yirmi kişiden fazla yoktu. Nevzat'ı Madam Levisky ile aynı masaya oturttular. Kadın gülümseyerek Nevzat'ın selâmına mukabele etti. Musevi tacirler uzakta başka bir sofrada kalmışlardı. Vapur tenha olduğu için her masada birer, ikişer kişi vardı.

Nevzat kadına kendini tanıtmak ve onunla konuşmak için hiçbir teşebbüste bulunmak niyetinde değildi. Yeni bir maceraya hiç gönlü yoktu. Fakat, Selma kadar güzel olmamakla beraber, Leh kadın, serbest bir kalbi uzun zaman işgal edecek hususiyetlere sahipti: Bütün hareketlerinde eski bir terbiyeden gelme, itiyad halinde bir ahenk ve ölçü vardı. Bakışlarına kadar vücudunun bütün dış belirtileri derunî bir disipline kolayca itaat ediyordu. Alnı dar ve gözleri küçük olmakla beraber, tabii platin renkli saçları ve mat pembe teniyle ince uzun elleri hususî bir tarzda güzeldi. Chianti içiyor ve çok ağır yemek yiyordu.

Yemeğin sonunda Levy onların masalarına geldi, oturdu ve kadına dönerek, Fransızca:

– Müsaade ediniz, madam, dedi, size Nevzat Bey'i takdim edeyim. Dört gün onunla karşı karşıya, sabah akşam, beraber yemek yiyeceksiniz, tanışmanız iyi olurdu.

Nevzat ayağa kalktı ve kadının elini öptü. Yemek salonundan hep beraber çıktılar ve salonda, dört kişi bir arada oturdular. Levy'nin arkadaşı da Nevzat'ı ve kadını biraz tanıyordu. Madam Leviski Venedik yoluyla Milano'ya gideceğini söyledi. Maksadı yalnız orada Scala'nın musikisini dinlemekmiş ve İstanbul'da çok canı sıkılıyormuş. "Felâketten sonra" onu musikiden başka hiçbir şey teselli edemeyecekmiş.

Nevzat'a bakarak:

— Biliyor musunuz? dedi, ben kocamın ölümü fikrine kendimi alıştıramıyorum. Buna hâlâ inanmıyorum. Her dakika bir köşeden

çıkıverecek gibi geliyor. Babamın ölümünde bu kadar olmadı. İhtiyardı o, çok ihtiyardı. Son günlerinde de hastalıktan çok çekmişti. Ölüm ona süblim* bir istirahat gibi yakıştı. Fakat Mösyö Leviski...

Bir an gözleri daldı, sonra birden kendini toplayarak bahsi şahsî çerçevesinden çıkarmak istedi:

— Kocasını kaybeden bir tanıdığım var ki, inanır mısınız, bu ölümün kendisini mes'ut ettiğini söylüyor.

Nevzat bir şey söylemedi. Kadın istirahat etmek için kamarasına çekilmişti. Nevzat okumaya devam etti.

* * *

Yolculuk tahmin ettiği kadar sıkıntılı geçmedi. İçinde Leh kadının da bulunduğu altı kişilik bir gruba Nevzat da girdi. Seyahat günlerini neşeli değilse bile sıkıntısız geçirdiler. Vapur Adriyatik'e girerken İstanbul'dan beri kapalı ve bulanık duran hava birdenbire açmış, baharın yazı hatırlatan sıcakları başlamıştı.

Nevzat, vapurda, seyahatinin asıl sebebini hiç kimseye söylemiyordu. Fakat, Selma'yı nasıl bulacağını, sabit fikir halinde düşünmekten bir an geri kalmadı. En büyük ümidi gümrüğün önündeki gondollarda idi. Venedik'e denizden gelen yolcuların eşyalarını onlar taşıdıkları için nereye gittiklerini bilirlerdi. Fakat ne de olsa bu bir hafıza meselesiydi. Bir hafta evvelki yolcuları hatırlamak lâzımdı. Halbuki bu gondolcular her gün pek muhtelif tipte insanlarla temasta idiler. Bu hatıra ve intiba çokluğu Selma'yı taşıyan gondolcuya onu kolayca unutturabilirdi. Bu takdirde Nevzat ne yapacaktı? Kime müracaat edecekti? Polis de, kendisine taalluku olmayan işlere karışmayacaktı.

Nevzat bu ihtimalin kendisine verdiği endişeyi İstanbul'dan beri taşıyordu. Venedik'i iyi bilen biriyle konuşmaya ihtiyacı vardı. Fakat yolculardan hiçbirine açılmak istemiyordu.

Vapur Venedik'e yaklaşırken güverte parmaklığının önüne dizilen yolcular arasında, Nevzat gözlerini ufukta kubbeleri ve kuleleri sivrilen esrarlı şehre saplamıştı. Hava yeniden kararıyor ve bulutlar

---

* Yüce, Soylu.

alçalıyordu. Sert bir rüzgâr çıktığı için, Nevzat güvertede daha fazla kalmadı.

Vapur Venedik'e gayet ağır giriyordu. O kadar ki her an bir iskeleye yanaşacak ve duracak gibiydi. Halbuki şehir büyülü bir ışık istihalesinin esiri imiş gibi yaklaşıyor ve uzaklaşıyordu. Hava gittikçe karardı. Vapur, Loyd Triestino'nun Fondamente delle Zattere önündeki iskelesine yanaşıncaya kadar bir saatten fazla geçmişti. Vapurdaki kayıt muamelesi de bir o kadar sürdü.

Nevzat, büyük bir heyecan içinde, gümrük salonunda eşyasının muayene sırasını beklerken, araştırma bürosuna gitmeden evvel gondolcuların şefiyle görüşmenin faydası olup olmayacağını düşünüyordu. Lâgünlere açılan kapıya gitti. Orada, muamelesini bitiren yolcuları rıhtımda bekleyen gondolcular küme halinde duruyorlardı. Kapının iki yanında birer karabinye vardı. Nevzat geriye döndü ve vapurdaki ahbaplar ile vedalaştı.

Gümrük muamelesi uzun sürmemişti. Hamallar valizleri taşırken, Nevzat, önünde gondollar dizili rıhtıma çıkınca etrafına baktı ve dört yanını saran ve Fransızca anlıyan gondolculara sordu:

— Sizin şefiniz nerededir?

Gondolcular uzakta duran uzun boylu, zayıf bir adama seslendiler. Adam yaklaştı. Bir kenara çekildiler. Nevzat sordu:

— Geçen hafta, bugün, İstanbul'dan gelen vapurun yolcularına dair bir şey öğrenmek istiyorum. Siz malumat verebilir misiniz?

— Sorunuz.

— Tek bir kadın. Uzun boylu. Çok güzel denebilir. Bir Türk kadını. Yalnız seyahat ediyor. Acaba o buradan hangi gondola bindi ve nereye gitti?

Adam sordu:

— Hangi otele ineceksiniz?

— Henüz bilmiyorum. Vapurda birkaç tavsiye aldım: Ya Vittoria, ya Metropol, ya Tre Rose, ya Bella Venezia...

— Ben sizi bulurum. Gondolcular hep burada değil. Şimdi çalışıyorlar. Tahkikat yaparım, size haber veririm.

— Üç yüz liret bahşiş vereceğim. Tabii adresin doğru olması şart.

— Siz kadını bulduktan sonra biz bahşişimizi alırız.

— Pekâlâ.

Onlar konuşurken valizler gondola yerleştirilmişti. Nevzat da bindi ve rıhtımda sıra bekleyen Madam Leviski'ye başıyla bir veda işareti çekti.

Gondol rıhtımdan uzaklaşınca, şehrin en tipik, dar ve karanlık lâgünlerinden birinde Venedik'in derin gurbetine dalmıştı. Havada alçak ve ağır bulutlar vardı. Yer altındaki mağaralara mahsus koyu ve kulağın zarına ağdalı bir madde gibi yapışan kuvvetli bir sessizlik başını dört yanından sıkıyordu. İki tarafta da, hiçbir hırdavatçı dükkânında kolayca bulunamayacak kadar eski malzemesiyle, boyaları ve sıvaları dökülmüş cephesiyle, içi simsiyah, nasıl açılıp kapandığı belli olmıyan küçük pencereleriyle, içinde asırlardan beri kaç neslin ihtiraslarını, doğumlarını ve ölümlerini idrak etmiş taş evler sıralanıyordu. Sessizlik o kadar derindi ki, arada bir, gondolün altından geçtiği eski taş köprülerin bir ucunda alçak sesle konuşan iki kişinin fısıltıları, siyah billurdan bir koridor gibi çınlayan bu yolda birer çığlık kadar büyüyordu. Havada iliklere işleyen ağır ve uyuşturucu bir seyyale vardı. Suların hiçbir mukavemetine uğramıyormuş gibi en hafif bir kürek hareketiyle yürüyen ve istikametini değiştiren gondol, simsiyah ve uzun gölgesiyle, boşlukta kayan sihirli bir tabut gibiydi. İstanbul'un en dar sokakları kadar tenha, fakat onlardan daha ıssız, daha karanlık ve sır dolu köşebaşlarına gelince gondolcu, hafif ve çevik bir kürek hareketiyle gondolün ucunu karşıdaki harap ve içinde biraz evvel insanlar boğazlanmış gibi ölüm tüten kapının önündeki parmaklığa çarpmaktan men ediyor, karşı taraftan gelen başka bir gondolla müsademeye sebep olmamak için de, boğuk ve efsanevî bir sesle:

– Hoy! diye bağırıyordu.

Gondol, gürültü ve acele tanımayan bu lâgünlerin esrarlı ve loş dehlizlerinden büyük kanalı çıkınca, gri–lâcivert parıltılarla harelenen suların içinden yeni bir rüya âlemi doğdu. Mermer saraylarla çevrili ve enine, boyuna bütün şehri kateden bu kanalın üstünde, Venedik bir anda sayısız gondolların, kano otomobillerin, küçük vapurların çevik hareketlerine, düdük seslerine kavuşuyordu. Ufukta

sıkışan bulutlar, birdenbire, bıçak yemiş bir nar kabuğu gibi yarıldı ve içinden yakut ışık taneleri fışkırdı. Sanki bu donanma Nevzat'ı bekliyordu.

Arkasına yaslanan genç adam, gondola bindiği andan beri Selma'yı unutmuş, birçok yerleri harabe kadar viran, cenaze kadar hareketsiz, mezar kadar sessiz bir şehrin hep menfi tesirlerden örülü garip ve kudretli telkinine kendini bırakmıştı. Fakat şimdi, bu hareket ve bu neşe, ne tezat! Birdenbire o cenaze, tarihî rolünü bitirmiş de ayağa kalkmış ve halkı selâmlıyormuş gibi, suların alkışları ortasında, taptaze ve dinçti.

Sonra gondol gene dar lâgünlere saptı. Ölüm rüyası gene başlamıştı. Bu defa Nevzat, hangi tarafında kimlerin oturduğu belli olmayan evlerin, karanlık mustatilinde* hiçbir insan şekli, hiçbir hayat emaresi, hiçbir canlı gölge fark edilmeyen pencerelerinde Selma'nın başını görecekmiş gibi oluyordu. Yarabbi! Cidden bu şehir Selma'nın ruhuna ne kadar benziyordu: Hep o karanlıklar, o sessizlikler, umulmadık anda fışkıran renkler, hareketler, hep o korku veren güzellik, hep o ölümle aşkı, cinayetle aşkı, büyük ve isimsiz ihtiraslarla hayatı birleştiren esrar âlemi...

Gondol, Bella Venezia Oteli'nin önünde durduğu zaman Nevzat ayağa kalktı ve eşyayı çıkarmaya hazırlanan gondolcunun kolunu tuttu:

— Dur! dedi, söyle bana... Sen geçen hafta, İstanbul'dan gelen yolcular arasından tek başına bir güzel kadın taşıdın mı?

Gondolcu sordu:

— Uzun boylu mu?

Kalbi göğsünü delip dışarı fırlayacakmış gibi çarpan Nevzat, heyecanını saklamaya çalışarak:

— Evet, dedi.

Gondolcu dirseğinin bir hareketiyle ve sükûnetle oteli gösterdi:

— Buraya getirdim! dedi. Nevzat boğuk bir sesle:

— Emin misin? diye sordu.

— Eminim, mösyö. Uzun boylu... Çok güzel bir kadın... Durunuz, otele soracağım.

---

* Diktörtgen [cephelerinde].

— Hayır, hayır!

Nevzat'ın başı dönüyordu. Gondolcuya bol bir bahşişle parasını verirken:

— Hayır! dedi, bir şey sorma.

Otelin adamları valizleri aldılar.

Nevzat müdüriyete girdi. Kendisine odaları gezdirmek istiyen otel müdürüne sordu:

— Otelinizde Türk müşteriler var mı?

— Evet. Bir kadın müşterimiz var.

Nevzat'ın kalbinde burkulmaya benzer bir hareket oldu.

Genç adam derin bir nefes aldıktan sonra, kayıtsız görünmeye çalışarak etrafına bakındı ve sorgusuna devam etti:

— Adı nedir?

Artık bütün dikkatiyle otel direktörünün yüzüne bakmaktan kendini alamamıştı. Adam yazıhanesine doğru giderken birdenbire hatırlıyarak durdu:

— Selma... Selma Ragıp.

Nevzat'ın kalbine bir şiş girip çıktı. Ta kendisi! Ne mükemmel tesadüf! Nevzat sordu:

— Kendisi burada mı?

Direktör, telefon santralının önünde oturan kıza sordu:

— Madam Ragıp çıktı mı?

— Yarım saat evvel.

Nevzat güldü ve geniş bir nefes aldı.

Sonra direktörle beraber odaları gezmeye çıktılar.

Otel, dışından da göründüğü gibi, Venedik'in en eski binalarından biriydi. Merdivenler karanlıktı ve küfle badana kokusunu birleştiren nemli bir hava, teneffüsü ağırlaştıran garip bir serinlikle yüze vuruyordu. Dünya yaratıldığı günden beri bu havayı hiç kimse koklamamış, hiçbir insan sesi buruşturmamış, bu bina hiçbir beşerî hatıra yaşamamış gibi içinde vahşi bir gurbet hissi veren acayip bir boşluk ve sessizlik vardı. Fakat Selma'nın hayali bütün bu alçak tavanlı, karanlık, derin koridorlarda Nevzat'ın önünden yürüyordu. İkisinin de ayak sesleri hiçbir akis yapmıyordu.

Lâgünlerin üstündeki odalardan birine girdiler. Pencereler küçük ve seyrekti. Demir kapakları yarı kapalı olduğu için oda gözgö-

zü görmeyecek kadar karanlıktı. Direktör ışığı yaktı. Alelade, fakat bakımlı ve temiz bir oda. Sıcak suyu da vardı. Nevzat tereddüt etmeden:

— Pekâlâ, dedi. Fakat sizden rica ederim, Madam Ragıp'a kendisini birinin aradığını söylemeyiniz ve bunu adamlarınıza da tembih ediniz. Kendisine bir sürpriz yapmak istiyorum. Akşam geç mi gelir?

— Belli olmaz, mösyö.

Nevzat göğsünü şişiren büyük bir sevinçle otelden çıktı. Sanki yepyeni bir hayat başlıyordu. "Ne tesadüf! Ne tesadüf!" diye söylenerek hızla yürüdü. Ne tarafa gideceğini bilmiyordu. Kendini bir köprünün üstünde buldu ve sulara baktı. Hiçbir gondol, hiçbir hareket, hiçbir hayat izi görünmüyordu. Buruşuksuz ve kirli suların karanlık aynasında eski taş evlerin akisleri çürüyordu. Pencerelerinde çamaşırlar asılı olmasa bu evlerde insanlar yaşadığına inanmak mümkün değildi. Ne derin şehir, ne sessizlik! Burada hiç kimse de mi şarkı söylemez? Hiç kimse de mi öksürmez? "Anne!" diye bağıran bir tek çocuk yok mudur? Rüzgâr da mı köşeyi dönerken susar?

Kalın bir ses Nevzat'ı ürküttü. Yanıbaşına gelen uzun boylu, şapkasının kenarları geniş, siyah uzun bıyıklı ve esmer bir adam:

— Gondolyera, mösyö! diyordu.

Nevzat başıyla bir ret işareti yaptı ve yürüdü. Köprüyü geçince sokak daralıyordu ve ileride bir çarşı kalabalığı vardı.

Nevzat oraya doğru gidince, meşhur San Marco meydanına yaklaştığını anladı. Bütün bu sokakların ayrı ayrı hep oraya çıktığını biliyordu. Biraz daha yürüyünce Madam Leviski ile karşılaştı ve durdu. Nedense bu kadına karşı ilk defa şimdi bir incizab* duymuştu. Belki de şehrin verdiği gurbet hissi onda sosyal arzuyu kırbaçlamıştı.

Kadın gülümsedi ve müsait davrandı.

Nevzat biraz evvel düşündüğü şeyi hatırladı:

— Ne derin şehir!

— Fakat ilk defa gelmiyorsunuz, değil mi?

* Cezbedilme, çekilme.

— Hayır! Fakat bu defa üzerimdeki tesiri daha kuvvetli oldu. Benimle beraber bir çay içer misiniz?

— Memnuniyetle.

— Lûtfen bana rehberlik ediniz.

— Kalabalık bir yer mi istersiniz? Yoksa Kanal Grande'nin üstünde büyük oteller vardır. Onlardan birinin terasında mı otursunuz? Salonlarda Giovanni'nin, Bellini'nin tablolarını göreceksiniz. Fakat San Marco daha popüler ve neşelidir. İçinizde modern şehir hasreti varsa orasını tavsiye ederim.

— Siz nasıl isterseniz...

— O halde... San Marco!

Yürüdüler. Kadın hüznünün büyük bir kısmını vapurda bırakmıştı. Yaşının birkaç senesini de. Yavaş yürüdüğü halde çevik ve genç adımları vardı.

Nevzat'a yan gözle bakarak, her şeyi biliyormuş veya tahmin ediyormuş gibi sordu:

— Aradığınızı buldunuz mu?

— Adresini buldum, madam.

— Tebrik ederim. Fakat kendinizi sakınınız!

Meydanı iki üç defa döndüler. Kadın bir gondol gezintisi teklif etti. Akşam yemeğine kadar iki saatten fazla vardı. Nevzat kabul etti. Daha hızlı yürümeye başladılar. Fakat Nevzat dükkânların içine bir göz atmaktan da kendini alamıyordu. Bir kahvenin önünden geçtiler. Nevzat birdenbire durdu:

— Zannediyorum ki... dedi.

— O mu?

— İçeride, dipte, köşede bir kadın oturuyor ve ona çok benziyor.

— Sarardınız.

— Ehemmiyeti yok. İsterseniz bu kahveye sizinle beraber girelim.

— Memnuniyetle.

Kahveye girdikleri zaman Nevzat, bütün dikkatiyle, mağazanın dibinde ve karanlık bir köşede oturan kadına baktı. Kalbinde yeniden burkulmaya benzer bir hareket olmuştu: "Ta kendisi! Selma! Selma! Siyah bir tayyör giymiş, yüzünün üst kısmını örten vualet al-

tında kırpılmadan bakan iri gözleriyle, arkasındaki duvara işlenmiş kabartma bir resim gibi hareketsiz oturuyordu.

Nevzat birkaç adım attı. Selma'nın ona bakan gözleri ilkönce tam bir lâkaydla donmuş görünüyordu. Sonra, yavaş yavaş büyümeye ve parlamaya başladı. Yüzü uzaktan bembeyazdı ve alnının, burnunun, çenesinin üstüne koyu gölgeler düşüyordu. Gözleri birdenbire kısıldı ve kaşları çatıldı. Yüzünde, boynunda ve omuzlarında başka hiçbir hareket olmamıştı. Nevzat durdu. Onun uzvî belirtilerinde bir inkılâp bekliyordu. Fakat Selma'nın kaşları düzeldi ve gözleri tabii cesametini aldı. Yüzünün kalıbı tekrar alçılaşmış ve hiçbir çizgisi kımıldamamıştı. Nevzat'ı görmedi mi? Buna imkân yok. Bakışları hep onun istikametindeydi ve arada ancak beş altı adımlık mesafe vardı. Belki Madam Leviski'nin yanında ona aşinalık etmek istememişti. Nevzat bu zayıf ihtimali de bertaraf etmek için kadından özür dilemeye ve ayrılmaya karar verdi. Arkasında duran Madam Leviski'ye döndü:

— Pardon madam, dedi, sizden...

Fakat sözünü bitiremedi. Arkasında keskin bir çığlıkla: "Nevzat!" diye haykıran Selma'nın sesini duydu. Başını çevirdiği zaman onun kendisine doğru koştuğunu gördü.

Selma Nevzat'ı iki kolundan tutmuş, kahvenin tenhalığından da gelen bir cesaretle onu sarsıyordu:

— Nevzat! Nereden çıktın, Nevzat? Birdenbire tanıyamadım, ışık arkandan geliyordu, benzettim, fakat hiç ihtimal vermedim, sen misin, Nevzat? Hâlâ gözlerime inanamıyorum. Aman yarabbi...

Nevzat hemen Selma'yı Madam Leviski'ye takdim etti. Leh kadın, dikkatini hiç belli etmeden Selma'ya baktıktan ve teşekkür ettikten sonra, otelinin adını ve her ikisini de beklediğini söyleyerek ayrıldı.

Nevzat'la Selma köşedeki masaya oturdular.

Bu sefer de Nevzat'ın iki elini birden tutan kadın, gözlerinin içine bakarak soruyordu:

— Nereden çıktın? Bu ne tesadüf!

Rolüne derhal başlamaya karar veren Nevzat içini çekti:

— Tesadüf değil, dedi, seni bulmak için geldim. Cenubî Amerika'ya gitseydin, Brezilya ormanlarına saklansaydın gene bulacaktım.

Selma gözlerini açarak yüzünü Nevzat'ın yüzüne yaklaştırıyordu:

— Ömrümde bu kadar hayret... hayret ve memnuniyet duyduğumu hatırlamıyorum. Beni nasıl buldun? Buraya geldiğimi İstanbulda hiç kimse bilmiyor.

— Âşığa Bağdat yakındır.

— Quelle surprise! Hâlâ, hâlâ... Büyük, çok büyük bir hayret içindeyim. Söyle!

— Evvelâ sen söyle, buralarda işin ne!

— Venedik'i ne kadar sevdiğimi biliyorsun. İstanbul'da boğuldum. Senden büyük bir ricam var: Sakın o felâketi bana hatırlatma. Hiçbir şey sorma. O hatıranın uyanmasına sinirlerim hiç tahammül etmiyor. Sen de beni aramadın. Çok yalnız kaldım. Boğuluyordum. Buraya geldim. Fakat burada da fenayım. Teselli bulamadım. Demin, seni görünce, seni tanıyınca çılgına döndüm. Hiç yapmadığım şeyi yaptım, yerimden deli gibi fırladım ve bağırdım. Demek buralara benim için geldin. Sahi mi söylüyorsun?

— Evet, senin için, yalnız senin için geldim. İstanbul'da, sensiz, ben de boğuluyordum. Geçmişten hiç bahsetmeyelim ve yeni bir âleme doğuyormuş gibi yaşayalım.

— Aman Nevzat, sevinçten bayılacağım, sen... sen... burada?

— İnan buna! Ve inanmadığın daha birçok şeylere inan!

— Beni nasıl buldun?

— Beşinci şubeden Venedik'e geldiğini öğrendim; kambiyodan cebindeki parayı öğrendim. Yalnız liret almıştın, demek yalnız İtalyada kalacaktın. Biliyorum ki İtalya'da Venedik'ten başka yerde oturmazsın.

— Harikuladesin, korkunçsun! Peki, ya burada?

— Seni bulmak için birçok tedbirler aldım. Bazı ajansların adreslerini tedarik ettim. Gondolcuların şefine büyük bir bahşiş vaatettim. Fakat hiçbirine lüzum kalmadı. Çünkü seni Bella Venezia Oteli'ne getiren gondolcu, tesadüfen beni de aynı otele taşıdı.

— Sen de mi benim otelimdesin?

— Ve senin odanın bitişiğindeki odada!

Selma büyük bir sevinçle yerinden sıçradı:

— Nevzat, sahi mi söylüyorsun?

— Evet, 32 numara, seninki 34 değil mi?

— Bravo, doğru.

Selma Nevzat'ın yüzüne aşkla ve hayranlıkla bakıyordu:

— Ne harikuladesin, Nevzat, ne güzelsin, ne elegansın! Yanındaki o güzel kadın kimdi?

— Vapurda tanıdım ve demin sokakta rastladım.

— O kadar mı?

— Fazla değil. Çünkü başka herhangi bir kadın beni oyalayabilecek olsaydı buralara kadar kalkıp gelir miydim?

— Şimdi senin her sözüne inanıyorum.

— Eskilerine de mi?

— Hepsine.

— Demek bu delil kâfi geliyor.

— Şimdilik... evet.

— Demek şimdilik?

Selma bir elini Nevzat'ın dizine koyarak:

— Oooh... dedi, beni güzel rüyamdan uyandıracak şeyler söyleme. İçimdeki canavarı kaldırma.

— Pek güzel. Bir gondol gezintisi yapmak ister misin? Hava akide gibi.

— Ne iyi olur.

Kalktılar.

Gondola otelin önünden bineceklerdi. Kalabalık dar sokaklardan geçtiler. Köprüden otele giden tenha yola girdikleri zaman, yanlarına bir adam yaklaştı, şapkasını çıkararak Nevzat'a:

— Sinyor! dedi, aradığınız kadının adresini buldum. Nevzat gondolcuların şefini tanıdı ve ona gülerek Selma'yı gösterdi:

— Ben aradığım kadının adresini değil, kendisini buldum!

Adam, karnının üstünde tuttuğu şapkasının geniş kenarını iki eliyle kıvırarak, ayrılmak üzere, iki kat eğiliyor, gülüyor, kalın çatlak sesiyle tekrarlıyordu:

— Sinyor! Sinyor!

— Bununla beraber vaat ettiğim bahşişi vereceğim. Parayı uzatırken ilâve etti:

— Siz de bana güzel bir gondol bulacaksınız. Bella Venezia'nın önüne gelsin.

Adam tekrar yerlere kadar eğilerek:

— Sinyor emrederler, dedi, Sinyora şimdi Venedik'in en güzel gondolu gelecektir. Sinyor emrederlerse Kanal Grande'de Venedik'in en meşhur mandolinleri ve gitaralarıyla en meşhur muganniyeleri* serenad yapacaklardır.

Nevzat Selma'nın yüzüne baktıktan sonra:

— Hayır, dedi, sükûnu tercih ediyoruz.

Adam koşarak uzaklaştı.

Biraz sonra yepyeni ve yaldız işlemeleri pırıl pırıl parlıyan bir gondol onları otelin önünden almıştı.

Akşamın geceye en çok karıştığı andı. Suların bulanık ve paslı aynasında günün son ışıkları gittikçe koyulaşarak morarıyordu. Dar, karanlık ve ıssız lâgünlere girdiler. Buralarda, ruhun üstüne güzel bir kâbus gibi abanan şey, kapılardı. Bunlar bizim Vezir hanının kapılarını andırıyordu: Üstü yarım daire halinde, taşları kapkara, içerisi gözün seçemeyeceği hareketsiz ve korkunç gölgeler dolu, açık kapılar. Selma bunlara başını uzatarak, dikkatle bakıyordu. Gondolcu, köşelerde "hoy!" diye bağırdıkça kadın Nevzat'a sokularak başını onun omuzuna koyuyordu. Bir aralık yol o kadar darlaştı ki kenarda duran iki boş gondol onların geçmesine mâni oldu. Sıkıştılar. Gondolcunun bu boş gondollardan birine atlayarak yolu açması lâzım geldi. Birbirlerine sarılan Selma ile Nevzat, aksi taraftaki binaların pencerelerine bakıyorlardı.

Gondolcu birdenbire bağırdı:

— O ne? Burada bir adam yatıyor! Ölmüş mü? Başında kan var!

Selma ve Nevzat sıçradılar, sola döndüler ve baktılar: Boş gondollardan birinin içinde, yerde, yüzükoyun, boyluboyunca bir adam yatıyordu. Başından çenesine doğru ince uzun bir kan sızmıştı.

Selma, birdenbire kendini kaybederek:

— Ah, ne güzel! diye bağırdı.

---

* Kadın şarkıcılar.

Nevzat düşündü: "İşte Salim'e hak verdiren sözlerden biri daha!"

Gondolcu yerde yatan adamın üstüne eğilerek bir kibrit çaktı. O zaman gördüler ki adamın yanağı üstünde kana benziyen şey, başından çenesine doğru uzanan saçıydı. Nefes aldığı ve uyuduğu belliydi. Gondolcu gülerek bağırdı:

— Korktum be, uyuyormuş, bizim Antonio... Uyandırmayalım.

Gondolu kurtardı ve içine atladı. Sessizce uzaklaştılar.

Selma rüya içinde:

— Ah, dedi, o gondolun içinde bir ölü ne güzel bir şey olacaktı.

Nevzat: "Bugün çok zalimsin!" diyecekti, fakat şüphesini belli etmemek için sustu.

Lâgün birdenbire genişliyor ve uzaktan Ponte dei Sospiri, Venedik'in meşhur ecel köprüsü görünüyordu.

Selma dedi ki:

— Bu seferki gelişimde burasını üç defa gezdim. Doyamıyorum. Bak, şurada bir duvar köprüyü iki yola ayırır. Öndeki yoldan, idam mahkûmları dar bir merdivene, oradan da Pozzi'ye götürülürlermiş. İki üç asır evvel. Orada işkencelerle öldürülürlermiş. Düşün: Ondan evvel de gelip bu köprüde on dakika duruyorlar ve dünyaya son defa bakıyorlarmış. O asırda olmayı ne kadar isterdim. Kabil olsaydı da idamları seyretseydim.

Nevzat düşündüğü şeyin tamamıyla aksini söyledi:

— Cidden... Görülecek şey...

— Değil mi? Fakat ben o zindana her girişimde hayalen o işkenceleri tekrarlıyorum ve mahkûmları öldürüyorum.

— O zamanın cellâtlarından biri olmak ister miydin?

Selma biraz tereddütten sonra:

— İsterdim, dedi.

— İşkence de yapar mıydın?

— Uf... Hem de nasıl!

— Bir mahkûmun gözlerini oyabilir miydin?

— Bu bir şey mi? Daha neler icat ederdim!

Nevzat sırtını dolaşan ürpermeyi sezdirmemek için güldü. Şakaya boğarak:

— Çok orijinalsin, dedi, ben bu kadarını yapamam.

Selma itiraflarından pişman olmuş da uyanmış gibi birdenbire doğruldu ve köşeye büzüldü. Nevzat da onun bu kadar samimî oluşuna hayret etmişti. Düşündü: "Kendini bir an kaybetmiş olacak, dedi, buraların ölüm havası onu sarhoş etti ve gizli insiyaklarını dile getirdi. Şimdi anladı ve susuyor."

Selma uzun müddet sustu ve büzüldüğü köşede hiç kımıldamadı.

Gondol Kanal Grande'ye çıktığı zaman, Selma etrafına korku ile bakıyor ve köşeye daha çok büzülüyordu.

Nevzat dedi ki:

— Buralarda büyük oteller varmış. İstersen onlardan birinde yemek yiyelim.

Selma uykudan uyanır gibi zıpladı:

— Nasıl? dedi, pardon, duymadım.

Nevzat sözlerini tekrarladı.

Selma Nevzat'ın bir elini tutarak:

— Çok iyi, dedi, ben o otelleri severim. Tenha ve büyük salonları vardır.

— Hangisine gidelim?

— Hangisi olursa... Kanal Grande'de benim bildiğim üç büyük otel var: Avrupa Oteli, Grand Otel, Bauer Grünwald... Haydi, Grand Otel'e gidelim.

Nevzat gondolcuya emir verdi.

Ortalık iyice karardığı için kanalda bütün vapurlar, kıyılar ışıklarını yakmışlardı.

Kano otomobillerin kornalar, düdükler, motor gürültüleri, haykırışlar, uğultular havayı dolduruyordu.

Nevzat gondolcuya beklemesini emrederek Selma'yı otelin rıhtımına çıkardı.

Öndeki büyük salonda, pencere önündeki masalardan birine oturdular. Nevzat Selma'nın gondolda söylediği sözlerin nahoş tesirini saklayabilmek için, olduğundan fazla neşeli görünmeye çalışıyor, ıslıkla bir oyun havası çalıyordu. Selma Nevzat'a kahvede rastladığı andaki coşkunluğunu bulmuştu. Garson masanın üstündeki turuncu abajurlu lâmbayı yakınca Selma'nın iri gözlerinde kuvvetli bir sevinç parladı.

— Şarap içelim, İtalyan şarabı! diyordu.

Nevzat metrdotele emirler verdi ve adamlar gidince pencereden baktı. Kanal Grande, simsiyah, karanlık bir havanın tülünü benek benek, şerha şerha yırtan ışıklar içindeydi. Büyük gemiler şenlik lâmbalarını yakmışlardı. Renkli Venedik fenerleriyle süslü, içinden mandolin ve gitar sesleriyle şarkılar yükselen gondollar ağır ağır geçiyorlardı. İki tanesi otelin rıhtımı önünde durmuştu.

Selma da ışık, renk ve ses tufanı halinde çağlayan kanala bakarak dedi ki:

— Venedik'i niçin seviyorum, biliyor musun? Burada ölüm ve hayat ne kadar yan yana...

Nevzat sun'î gülümseyerek:

— Bilhassa hayat! dedi.

— Hayat, tabii... Fakat ölümle yan yana olmadıkça hayatın ne kıymeti var?

Nevzat evvelce de Selma'nın buna benzer şeyler söylediğini şimdi hatırlıyordu.

— Hayat! Hayat! diye ısrar etti.

Garson şarap kadehlerini doldururken Nevzat Selma'nın sigarasını yakıyordu. Onun orta parmağında bir bıçak yarası olduğuna dikkat etti. Evvelce yoktu bu. Garson gittikten sonra sordu:

— Elini ne zaman yaraladın?

Selma omuzlarını kaldırıp indirerek cevap verdi:

— Pudriyerimin kapağı çıkmıştı, çakımla açmak isterken parmağımı kestim, sonra da emdim.

— Emdin mi?

— Evet, biliyorsun, hoşuma gider kan benim.

Nevzat kayıtsız ve neşeli görünmeye muvaffak olarak tasdik etti:

— Sahi... Senin hoş tabiatların vardır. Demin de gondolda neler söylüyordun?

Büyük şüphesini sezdirmemek için Selma'nın yüzüne bakmadı ve havlusunu çözerek dizlerinin üstüne yaydı. Kadın kadehini kaldırarak:

— Haydi, dedi, güzel çocuk... Prozit! Prozit!

Selma kadehini bir yudumda bitirdi, Nevzat yarıladı.

— Onu da bitir! dedi Selma.

Bakıştılar. Birdenbire yüzüne vuran pembelikle ve büzülen iri gözleriyle, Selma, güzelliğinin zirvesini yaşıyordu. Omuzları kalktı ve göğsü sivrildi. Ayağını birdenbire yere vurdu ve başını silkeledi. Kaşlarını kaldırdı ve içini çekti:

— Muzaffer yaşamak lâzım! dedi.

Önüne bakan Nevzat gözlerini yandan ona doğru kaldırarak:

— Muzaffer mi? diye sordu.

— Evet! Miskince değil: Ezerek, hırpalayarak, paralayarak.

— Bu kadar şiddet niçin?

Selma lâmbanın kenarından başını uzatarak sordu:

— Tehlikesiz hayat güzel mi?

Nevzat "anlamıyorum" der gibi önüne baktı. Selma garsona işaret etti, kadehleri doldurttu, içmeye devam ederek alçak sesle:

— Kaplan avına niçin çıkıyorlar? dedi, niçin tehlikeden korkanlar hiç olmazsa korkmayanları seyretmekten hoşlanıyorlar? Boğa güreşlerini dolduran binlerce halka ne oluyor? Ben İspanyada çok seyrettim. Halk çanak çanak kan içiyormuş gibi coşar. Cinayet romanlarını herkes niçin seviyor? Niçin ölüm hikâyeleri dinlemekten hoşlanıyorlar?

Nevzat başını kaldırarak, fakat Selma'nın yüzüne bakmayarak:

— Niçin? diye sordu.

— Çünkü en miskin adamlar bile, hayatın tehlike ve ölüm yanında güzel olduğunu biliyorlar.

— Miskin olmıyanlar?

— Ölümün ve tehlikenin üstüne yürüyorlar.

Nevzat şakaya boğarak:

— Sen erkek olmalıydın! dedi.

Selma, göğsünden gelen boğuk ve mağrur bir sesle mırıldandı:

— Hacet yok!

Ne kadar açık konuşuyordu!.. Ona bu cesareti veren şey, cinayetlerinin toprağından uzakta, hür olması mıydı? Nevzat o âna kadar şüphesini belli etmemeye muvaffak olduğu için biraz daha açılarak sormaktan çekinmedi:

— Hacet yok mu? Anlamadım.

Selma sigarasının dumanlarını savurarak:

— Ben bir erkek kadar hürüm ve cesurum! dedi.

— Hürriyetini anlıyorum ama cesaretini anlamıyorum. Tehlikeli yaşamıyorsun ki...

Selma gözlerini kısarak ağzından çıkan dumanları seyretti ve cevap vermedi. Başını yukarı kaldırarak ve havaya doğru bakarak dedi ki:

— Demin gondolcu bir Antonio'dan bahsetti. Benim de bir Antonio'm var. Bir serseri. Hamallık eder, oraya buraya koşar, ufak tefek işler yapar. Michaella isminde bir sevgilisi varmış, onu öldürmüş, on beş sene hapiste yatmış ve çıkmış. Ne diyor, biliyor musun?

— Ne diyor?

— "İhtiyarladım, Senyorita, ihtiyarladım" diyor. "Hayır, sen daha dinçsin" diyorum. "Dincim, fakat yürekte o kuvvet yok, ben bir Michaella daha öldüremem" diyor. Sonra da "öldüremeyen sevemez" diyor.

Nevzat dayanamadı:

— Korkunçsun, Selma! dedi.

Kadının kaşları çatıldı ve dudaklarının etrafında güzel bir tebessüm belirdi. Gözl yle ağzının manası arasındaki bu tezat, büyüleyici ve sersemleticiydi. Kaşları incelince, birdenbire, içindeki fikirlerle ve hatıralarla hiç münasebeti olmayan masum bir baş doğdu.

— Peki, bunları konuşmayalım, diyordu, iç, benim yakut ağızlı bebeğim, iç bakayım, haydi...

Bitişik salonun orkestrası Albeniz'in tangosunu çalıyordu. Selma'nın yüzünde bütün ihtiras çizgileri kayboldu ve yerini tatlı bir sükûn maskesi kapladı. Nevzat biraz evvelki sözlerin bu kadından çıktığına inanmıyordu. Birdenbire nasıl güzelleşmişti, Selma; altın bir sisle örtülü gözleri nasıl süzüldü ve derinleşti! Nevzat ona bakarken ölüme kadar giden bir hızla bütün aşk merdivenlerini yaşamak istiyordu. Birdenbire uyandı, kendini topladı ve hayale kapılmaktan sakındı. Fakat bir anda doğup ölen bu duygusundan, plânı lehine istifade etmek istiyordu. Dedi ki:

— Selma, sen cidden ölümü tatlılaştırıyorsun. O kadar güzelsin ki insanda kendisini sana kurban etmek arzusunu uyandırıyorsun. Bir gün senin için kendimi öldürürsem bana sakın acıma, e mi? Çünkü bu, çok mesut bir ölüm olacak.

Selma garsona işaret etti ve şarap kadehleri dolduktan sonra:

— İç bebeğim, dedi, ölümden bahsetme!

Nevzat mukavemet kararıyla içtiği için hiç sarhoş olmamıştı; fakat olmuş gibi yapıyor ve ısrar ediyordu:

— İnan buna, Selma... Gözlerindeki şüpheye tahammül edemiyorum; istiyorum ki sen benim bir işaretle hayatını feda etmeye hazır bir gönüllü olduğuma emin ol.

— Cicim, sen sarhoş oldun!

— Hayır Selma! Ayıkken de ben bunları düşünüyordum. İstanbul'da boğuluyordum. Tabancamın kabzasını çok okşadım, fakat günü gelmediği için tetiği çekmedim. Halim'i çok kıskandım, ölümünü de kıskandım.

— Nevzat!

— Müsaade et. İnsan dünyaya bir güzel an yaşamak için gelmiştir. Üst tarafı manasız tekerrürlerden ibaret. Bütün iştahlarımız, yemeklerimiz, uykularımız, çalışmalarımız birbirinin aynı. O güzel an bir daha tekerrür etmez. Niçin yaşamalı? Hayalen ve yakından senin bayıltıcı, öldürücü güzelliğin, şahsiyetinden sızan tatlı zehir bana artık hep bu emeli telkin ediyor. İnanmıyor musun? Biliyorsun ki ben Halim gibi romantik değilim. Sözlerim bir hayalden ziyade hakikat ifade eder.

— Niçin bunları söylüyorsun?

— İstanbul'dan buraya kadar sana bunları söylemek ve ispat etmek için geldim. Fakat bilirim ki inanmazsın. Delil istersin. Dur!

Nevzat garsona kâğıt getirtti. Otelin firması bulunan üst kısmını kesti. Kalemini çıkardı, düşündü:

— Müsaade et, dedi, Fransızca yazacağım.

Kâğıdın üstüne şu satırları yazdı: "Selma! bir Lâtin şairinin söylediği gibi, sensiz de, seninle de yaşayamam. Dünyanın en mes'ut ölümlerinden biriyle ölüyorum. Bana acıma, çünkü çok mes'udum."

Kâğıdı Selma'ya verdi ve ilâve etti:

— Bunu sakla! Sakın yırtayım deme, sakla!

Selma güldü ve kâğıdı çantasına koyarak:

— Sen çocuksun! dedi.

Nevzat harikulade rolünü muvaffakiyetle yapmaya devam ederek:

— Ben şimdi dünyanın en bahtiyar adamıyım, dedi.

Selma Nevzat'a hayretle baktığını gizlemeye çalışıyordu.

— Sen Halim'den daha romantiksin!

— Değilim, göreceksin!

— Yeter, bebeğim. Beni müteessir ediyorsun. Haydi, şarabını iç ve yemeğini getirt. Ben yemek yemeyeceğim.

— Ben de.

— Biraz ordövr getirtelim ve buradan çıkalım. Gondolla gezmek daha iyi değil mi?

— Elbette!

Biraz sonra otelden çıktılar ve gondollarına bindiler. Kanalda serenadlar başlamıştı. Renkli fenerlerle donanmış büyük bir gondolün içinde, keman, gitar, mandolin çalan müzisyenlerin ortasında bir dansöz şarkı söylüyor ve oynuyordu. Arkada bir sıra gondol vardı. Onları dolduran halk da, alçak sesle şarkılara iştirak ediyordu. Selma ve Nevzat da bir müddet bu kafileye katıldılar. Cenup güneşinin kavurduğu halk ruhundan doğma, yanık ve coşkun havalar dinledikten sonra, yalnız kalabilmek için uzaklaştılar. Selma gondolu bir kıyıya yanaştırdı ve gondolcuya bir şişe şarap aldırdı.

Karanlık lâgünlere daldıkları zaman Selma şişeyi dudaklarına götürdü, sonra Nevzat'a verdi. Genç adam içer gibi yapıyor, fakat bir damla yutmuyordu. Selma cebinden hususî bir tabaka çıkardı ve Nevzat'a bir sigara uzatarak:

— Bunu iç, bebeğim, dedi, Venedik'i o zaman anlayacaksın!

Nevzat sigaradan birkaç nefes çekince bunun esrar olduğunu anlamıştı. Nedense birdenbire aklına Şerif geldi ve içinden: "Sana çok mühim haberler getireceğim!" dedi. Kendisinde, Selma'ya karşı, eski zevk hatıralarının tortusuyla karışık bir şehvetten ve bir polis tecessüsünden fazla hiçbir zaaf duymuyordu. Büyük muammanın halline doğru yaklaşmaktan gelen derin bir sevinci vardı.

Sigaranın dumanlarını içine çekmiyor, fakat rolüne devam ediyordu:

— Oh... Ne harika!.. Ne harika... Bütün şu taş ve pis binalar, ne

güzel bir ipek yumuşaklığıyla sallanıyorlar... Oh... Bu sigara ve bu gezinti hiç bitmese...

Başını Selma'nın göğsüne dayadı. Uyur gibi yapıyor ve düşünüyordu: Artık muhakkak... muhakkak... Salim'in hakkı varmış... Kâğıdı nasıl çantasına soktu... Beni nasıl sarhoş etmeye ve sersemletmeye çalışıyor... Fakat yarabbi... bu güzel kadında bu engerek ruhu nasıl barınabiliyor?"

Selma, "bebeğim..." diye mırıldanarak onun alnını ve saçlarını okşuyordu.

— Uyuyor musun? diye sordu.

Nevzat sıçrar gibi yaparak:

— Dalmışım, dedi.

Sonra şarap istedi. Şişeyi dudaklarına götürdü ve bir damla içmedi.

— Oh... dedi, içime ne tatlı bir sıcaklık doluyor... Bana bir sigara daha verir misin?

— Al bebeğim...

Selma Nevzat'ın ağzına bir esrar sigarası daha tutuşturdu ve yaktı.

Nevzat bu sigaranın da dumanlarını içine çekmiyor ve ağzının içinde biraz tuttuktan sonra dışarı salıveriyordu. Gene de başına hafif bir sersemlik gelmişti.

Sigarayı attı:

— Oh... dedi, bu kadarı yeter. Cennetteyim. Selma onun başını okşamaya devam ediyordu. Otele geldiler.

Nevzat merdivenlerde sendeler gibi yapıyor ve Selma'ya tutunuyordu.

Odasının önünde kadın:

— Bebeğim, dedi, sen odana gir, ben de soyunayım, pijamamı giyip geleyim.

Nevzat odasına girdi, tavan lâmbasını yaktı ve soyunmaya başladı. "Ne yapabilir? diye düşünüyordu, her şey tamam. Kâğıdı benden aldı ve beni istediği kadar sarhoş ettiğine kani. Bir tuzağa düşebilir miyim?" Kuvvetli bir endişesi yok değildi; fakat iradesini felce uğratacak bir korku duymuyordu.

İki kişilik yatağa baktı; sonra gözlerini odanın çıplak tavanında

ve duvarlarında gezdirdi. Bu odada ve bu yatakta mı ölecekti? Kendisinden evvel ölenlerin hepsi, baba, hizmetçi kız, iki koca ve Halim, zavallı Halim, hep bu tuzağa mı düşmüşlerdi? Salim'e hak verdiren olayın son işaretlerine rağmen, Nevzat hâlâ buna inanmıyordu.

Kapı açıldı ve içeriye, siyah zemin üstünde ince yeşil ipek pijamasıyla Selma girdi. Elinde çantası vardı. Kaşları hafif çatıktı ve ağzını belirsiz bir tebessüm çerçeveliyordu. Kendi evindeymiş gibi emniyet ve sükûnet içinde çift yatağın sağ tarafına gitti, başucundaki dolabın üst gözünü çekti, içine çantasını koydu, gözü kapadı. Sonra bir an düşündü, gözü çekti ve açık bıraktı. Dolabın üstündeki küçük gece lâmbasını yaktı.

Geriye döndü ve Nevzat'ı kucakladı.

Bir saat kadar sonra, arkaüstü yatan Selma, başucundaki çantasından iki esrar sigarası çıkardı ve birini Nevzat'a uzattı:

— Al bebeğim, bunları da içelim, rahat uyuruz.

Ellerini ensesinin altına koymuş, arkaüstü yatan Nevzat, hafif yorgunluğunu mübalâğa ederek uykulu bir sesle:

— Aman ver, ruhum, dedi.

Selma bir dirseği üstünde doğrularak onun sigarasını yaktı, dolabın üstünden tablayı aldı ve uzattı. Arada bir tablayı ona uzatıyordu.

Sigaranın dumanını içine çekmeyen ve boşluğa savuran Nevzat, sarhoşluğun ve uykunun son haddindeymiş gibi, sulu, yayvan, dalgalı bir sesle:

— Enfes! diyordu, hayatımın... hayatımın... en güzel... gecesi... Neler... görüyorum... şimdi. Bir vapur... Işıklar içinde büyük... büyük bir vapur... Oh... ne güzel müzik... Nağmeler gökyüzüne... ışıktan sütunlar halinde... çıkıyor... Eskiden, bu sigaralardan bana niçin vermezdin, Selma?

Selma onun alnını ve saçlarını okşayarak:

— Haydi, uyu bebeğim, diyordu, eskiden sana bir kere teklif ettim. Çubuklu'daki yalıda, o kadar nefretle reddettin ki ısrara cesaret edemedim.

Nevzat, uyuşturucu zehirin pençesindeki adam rolünü muvaffakiyetle yapmaya devam ediyordu:

– Çubuklu'daki yalı... Şimdi ne kadar uzak... Uzak... Gözümün

önüne... bir pirinç tanesinin üstüne bir Çinlinin yaptığı saray resmi gibi ufacık geliyor...

– Uyu, bebeğim...

– Büyük, o büyük vapurun içindeyim. Biri kulağıma aşka dair bir şeyler fısıldıyor... Kim o? Sağıma, soluma bakıyorum, kimseler yok: Akdeniz'in üstünde bahar rüzgârı...

Nevzat sustu ve gözlerini kapadı. Yan döndü. Yutkunuyor ve daha derin nefes alıyordu.

Selma yataktan atladı ve tavan lâmbasını söndürdü. Yalnız kendi dolabının üstündeki sarı abajurlu gece lâmbası yanıyordu. Nevzat gözlerini aralık etmişti. İki pencere arasındaki duvarın üstünde Selmanın yatağa giren gölgesini gördü.

Derin ve biraz da sesli nefes alır gibi görünmeye devam ediyordu. Selma'nın duvardaki gölgesi kayboldu, fakat Nevzat gözlerini daima yarı açık tutuyor ve düşünüyordu: "Şu anda bir şey yapabilir mi? Arkamdan silâh sıkamaz ya, bunun intihar olduğuna kimse inanmaz. Eğer kötü bir niyeti varsa, benim uyuduğumu zannederek üstüme eğilmesi, namluyu şakağıma dayayarak tetiği çekmesi, sonra vücuduma intihar etmiş bir adam şekli vererek odadan çıkması lâzım..."

Nevzat gözlerini iyice açtı, etrafına bakındı ve gene kapadı. Yana dönmüş olduğu için Selma arkasında kalıyordu.

Pencerelerin demir kapakları kapalıydı. Fakat otelin kapısı civarında konuşan gondolcuların kalın ve boğuk sesleri, üç katlık mesafeyi ve demir kapakların maniasını kolayca aşarak pek yakındaymış gibi kulağa vuruyor, uzaklardan şarkılar ve kahkahalar geliyordu. Selma'nın her hareketi gölgesinden belli olduğu için Nevzat, yarı aralık tuttuğu gözlerini iki pencere arasındaki duvardan ayırmadı. Fakat Selma hiç kımıldamıyor, aldığı nefesler bile duyulmuyordu. Nevzat düşündü: "İhtimal ki, oldukça gülünç bir vehim oyuncağıyım. Nefis bir uykuyu kendime haram ediyorum. Şimdi birdenbire geriye dönsem, Selma'nın ellerini, yatağın içini, çantasını muayene etsem her şeyi anlayamaz mıyım? Yanında silâha benzer bir şey yoksa, besbelli ki masumdur. Fakat varsa?.. Varsa bu onun aleyhine bir işarettir, fakat bir ispat değildir. Seyahat eden herkesin bir silâhı olabilir, nitekim, ben de almayı düşündüm, fakat ihmal ettim."

Otelin önünden şarkılar ve kahkahalar geçti.

Sonra birdenbire sesler kesildi. Gondolcuların konuşmaları da duyulmuyordu. Nevzat düşündü: "Saat iki vardır." Uyur gibi yapmaya, derin ve sesli nefesler almaya devam etti. Bir Yenice sigarası gözünde tütüyordu. Ah bir sigara... bir sigara... Sırf bir sigara içebilmek için bu oyuna nihayet verebilirdi. Selma'nın somyasında bir gıcırtı duydu ve gözlerini biraz daha açarak baktı. Gölge yoktu. Yalnız karyola biraz sallanmış ve Selma'nın dolabında bir tıkırtı olmuştu. Nevzat, onun yattığı yerden bir şey almak için dolaba uzandığını tahmin etti. Arkasından odayı derin bir sessizlik kapladı. Bu sefer Nevzat'ın nefeslerinden ve Selma'nın arada bir sinirli iç çekişlerinden başka hiçbir ses duyulmuyordu.

Böyle uzun anlar geçti. Belki on dakika, belki yarım saat. Nevzat odayı dolduran esrar dumanının ağırlığını şimdi daha çok duyuyordu. Ağır, genzi ve dimağı kurutan, buruk ve kalevî bir koku. Uykudan ziyade sersemlik veriyordu. Nevzat uykuya karşı mukavemetinin birdenbire kırılmaya başladığını hissetti ve korktu. Farkında olmadan ağır bir uykuya dalabilir ve bir daha uyanmayabilirdi. Gözlerini alabildiğine açtı ve odanın teferruatına dikkat ederek şuurunu uyanık tutmaya çalıştı. Küçük lâmbadan gelen sarı ışık, basık tavanlı odanın çıplak duvarlarına sıtmalı bir hasta yüzünün rengini veriyordu. Karşı köşedeki masanın üstünde Nevzat'ın vapurda okuduğu kitap ve Brindisi'de aldığı Fransızca gazeteler vardı. Gardrobun kapısı yarı açıktı. Hepsi o kadar. Azamî derecede rasyonel döşenmiş bu odada, en meraklı düşünceye bile gıda olabilecek hiçbir fevkalâdelik yoktu. Nevzat Grand Otel'i düşündü. Selma niçin oraya gitmemiş de buraya gelmişti? Ya döviz meselesi, yahut da bu otelin çıplaklığı ve sessizliğiyle Selma'nın vahşi ve münzevî ruhu arasındaki uygunluk... Uyku bastırıyordu. Fakat uyanık görünmek istemeyen Nevzat için büyük bir hareket yapmak imkânı yoktu. Hattâ, vaziyetini değiştirirse daha rahat ederek uyumaktan korkuyordu. Sol dizine yapışan ağrıya bunun için müsamaha etti ve ayağını uzatmak istediği halde vazgeçti.

Nevzat hafifçe kımıldadı ve bir kolunu yorgandan çıkardı. Uykusunun daha derin bir merhalesine geçmek istiyormuş gibi başını yastıkta oynatarak biraz daha arkaya aldı. Ağzını yarım açtı ve en derin uykusuna dalanları taklit eden sesler çıkarmağa başladı. Fakat bu vaziyette de, büyük bir rehavetle karışık can sıkıntısına mukavemetinin uzun sürmeyeceğini anlıyordu. Selma'nın uyumaya başladığını hissettiren bir işaret olsa kendi de uykuya teslim olacaktı. Fakat niçin, daima karanlıkta uyumayı seven kadın, hâlâ başucundaki lâmbayı söndürmemişti? Hâlâ niçin uyanıktı? Ne düşünüyordu? Nevzat'ı bir saatten beri en büyük vehmin cehennemi içinde mıhlayan bir niyeti var mıydı?

Biraz sonra karyolanın somyasında bir gıcırtı daha oldu ve Nevzat, iki pencere arasındaki duvarda Selma'nın gölgesini bir daha gördü. Bu gölge uzamış, genişlemiş ve birdenbire kısalmıştı. Nevzat, yorganın üstünde, sol omuzuna doğru peyda olan hafif bir tazyikten, Selma'nın kendi üstüne doğru eğildiğini hissetti ve sol yanağının üstünde insan nefesine benzer bir sıcaklığın gezindiğini duydu. Derin nefesler almaya devam ediyor ve dışarıdan görülmeyecek kadar ince bir çizgi halinde açık gözleriyle kendi göğsünün etrafındaki dar sahayı gözetliyordu. Birdenbire, kendi karnı hizasında, Selma'nın çıplak kolunu gördü ve gözlerini hafif bir derece daha açtı. Sonra bir anda sıçradı ve yorganın üstünde duran eliyle Selma'nın bileğini yakaladı. Hafif bir çığlık koparan kadının elinde tabanca vardı!

Nevzat Selma'nın bileğini kıvırarak öteki eliyle tabancayı aldı ve yatağın içinde doğrularak oturdu. Selma, namazda secdeye kapanmaya benzeyen bir hareketle dizüstü yatağa uzanmış, başını avuçlarının içine almıştı. Nevzat elindeki silâha bir göz attıktan sonra yataktan kalktı, onu kendi dolabının gözüne koydu, terliklerini giydi ve yatağın kenarına oturdu. Dizüstü ve yüzükoyun yatan Selma, hafif bir çığlık koparark yana doğru devrilmişti, Nevzat onun bembeyaz kesilen yüzünden ve terli alnından bayıldığını anladı. Kalktı ve bavulunda kolonya şişesini aradı. Fakat o zamana kadar Selma kendine gelmişti. Yerinden biraz daha ilerleyerek başını karyolanın ayak tarafındaki kenarına dayamış, çıplak ayaklarıyla yorganı tepererek ve buruşturarak çırpınıyor, saçlarını ellerine sararak çekiyor, alnını tahtanın sivri kenarına vuruyordu. Fakat, garip, ağzından hiçbir ses, hıçkırığa ve iniltiye benzer hiçbir ses çıkmıyordu.

Nevzat, ayakta, kollarını göğsü üstünde kavuşturarak onu bir müddet seyretti. Demek bütün bu gevrek, incecik, yumuşak maddelerden teşekkül etmiş mahlûk, ruhunun içinde çöreklenen engerekten aldığı ilhamla tetiği çekecekti; demek Nevzat uyumuş olsaydı, şimdi, göğsünden veya şakağından sızan ince bir kan şeridiyle, kendinden evvelkiler gibi gafil, ölecekti; demek bütün bu cinayetler, böyle sessiz bir odada, bu kadar tabii bir atmosfer içinde, kolaycacık ve maharetle yapılmıştı! Fakat niçin, yarabbi niçin?..

Nevzat etrafına baktı. Her şey ne kadar tabii bir suretle yerli yerinde duruyordu. İşte biraz evvel gördüğü masa ve üstünde kitapla gazeteler; işte Selma'nın gölgesini seyrettiği duvar ve işte demir kapakları kapalı pencereler... Nevzat ölseydi ne farkedecekti? Bir silâh patlayacaktı, vücudu biraz sarsılacak ve Selma'nın vereceği şekli alacaktı.

Sonra bitişik odaya doğru kaçan sessiz adımlar, sonra aşağı katlardan koşuşan insanlar... polis... dolabın üstünde intiharı ispat eden bir kâğıt... Muayene, kısa bir tahkikat ve toprak... Masa gene bu masa, yalnız üstünden kitap ve gazeteler kalkacak; duvar gene bu duvar, pencereler gene bu pencereler... Bir adese bakışıyla gayet sade görünen bu manzara, ancak muhayyileye intikal ettikten sonra korkunç buutlarını* alabilirdi. Fakat Nevzat hayalini çalıştırmıyor, böyle anlarda bütün ruhunu kaplayan soğukkanlılık içinde Selma'ya bakıyordu. Kadın, karyolanın tahtasına yasladığı kollarının üstüne başını kapamış, sessiz, hıçkırıyordu.

Nevzat ona doğru bir iki adım attı. Kalkıp oturmasını ve anlatmasını emredecekti. Fakat Selma, buna lüzum kalmadan doğruldu. Yüzü, tanınmayacak kadar yabancı buruşukların istilâsına uğramıştı. İri gözleri kısılmış, kasları, aksine, yukarı kalkmış, alnı birdenbire patlayarak şuura boşalan gizli ve çapraşık bir ruh hayatının çizgileriyle dolmuştu. Ağzı içeri batık ve çenesi boynuna doğru kısıktı. Bütün vücudu, bıçak yemiş bir insanın müthiş sancısıyla kıvrılmış gibiydi.

Korkunç bir derûnî mücadele geçirdiği belliydi. Ruhunun bütün şeytanları ve zebanileri gözlerinin altındaki ihtiras yuvası gölgeye

* Boyutlarını.

üşüşmüştü. Burnunun üstünde yeni çizgiler vardı. Göğsü birdenbire kalkıp indi ve ağzından derin bir nefes boşaldı. Bütün vücudu gevşemişti.

Yastıktan kalktı ve Nevzat'ın yanından hızla geçti. Ona süründuğü halde yüzüne bakmadı. Masanın başına oturdu ve otelin kâğıtlarına acele bir şeyler yazdı.

Sonra ayağa kalktı ve titreyen eliyle kâğıdı Nevzat'a uzattı.

Kâğıdın üstünde, Fransızca, şu satırlar vardı:

"İntihar ediyorum. Kimse mes'ul değildir. Cenazem Trabzon'a nakledilecek ve babamın yanına gömülecektir. Bu son vazifenin ifasını vatandaşım ve dostum, Nevzat'tan rica ederim.

Selma Ragıp"

Nevzat kâğıdı okuduktan sonra, Selma'nın yüzüne bakacağı yerde tekrar kâğıda baktı.

Selma, kederli ve azimli, alçak ve ağır bir sesle:

— Silâhımı ver, dedi, odama gideceğim, iki dakikadan fazla sürmeyecek.

Nevzat kâğıdı Selma'ya uzatarak ve yere bakarak:

— İyi! dedi, bundan başka yapabileceğin hiçbir şey yoktur. Fakat biraz dur!

Kadın sessiz bir çığlık koparır gibi:

— Hayır! dedi, vakit geçmesin... İradem gevşer.

— Biraz dur, bu sırrı beraber götüremezsin. Otur şuraya!

Karyolanın ayak ucundaki divanı gösterdi. Selma, yüzü bembeyaz, kaşları kalkık, ağzı yarı açık, bir somnambül şuursuzluğu içinde hareketsiz duruyordu.

Nevzat başının hafif ve kat'î bir hareketiyle tekrarladı:

— Haydi, otur!

Selma itaat etti ve divana oturdu. Fakat hemen dirseklerini dizlerine koyarak yorgun başını avuçlarının içine almıştı.

Nevzat onun ruhundaki çıbanları deşmeğe başlamak için, ilk olarak şu sorguyu tercih etti:

— Baştan anlat! dedi, babanı niçin ve nasıl öldürdün?

Selma oturduğu yerden yan doğrularak ve omuzlarını yukarı

doğru atarak, başı dimdik, gözleri büyümüş, ağzı yarı açık, boynu kopacak gibi gergin, kabarmış göğsünde boğuk bir ses yuvarlayan kuru bir iç çekişten sonra, bir haykırışla cevap verdi:

— Babamı ben öldürmedim, Nevzat! Davayı kaybettiği için... Sana anlattığım gibi... İntihar etti o... Ben öldürmedim onu...

Birdenbire ayağa kalktı, iki adım geri attı ve birer pençe gibi sertleşen ellerini öne doğru uzatarak avazı çıktığı kadar haykıracakmış gibi gözlerini alabildiğine açtı; fakat boğuk ve alçak bir sesle devam etti:

— Hepinize, bütün insanlara, bütün erkeklere, o öldüğü için düşmanım.

Sesini birkaç parçaya bölen bir hıçkırıktan sonra:

— Babamı ben çok severdim, dedi, ve babamdan başka hiç kimseyi sevmedim. Babamı o kadar severdim ki başkalarına düşman oldum. O öldükten sonra dünyanın gene eskisi gibi devam etmesine tahammül edemiyordum.

Nevzat'a yaklaştı ve iki elini de onun yüzüne doğru sallayarak:

— Sana bunu nasıl anlatayım? dedi, bu his bana babam ölmeden evvel geldi. O dava beni deli etmişti. Babamdan ziyade benim aklımı başımdan alıyordu. Sinirlerim öyle bozuldu ki beni İstanbul'a gönderdiler. Şişli hastanesinde tedavi edildim, sonra Fransız mektebine verildim. Fakat aklım orada idi. Tatillerde gidip geliyordum. Babam davayı kaybedip de kendini öldürdüğü zaman oradaydım. Çıldırdım. Kaç defa babamın tüfeğini alarak sokağa fırlamak istedim. Babamın hasmını öldürmek istiyordum. Kulağına mı gitti, nedir, herif kaçtı. Ben çılgına dönmüştüm. Evin içinde önüme gelenin üstüne yürüyordum. Beni bir odaya kapattılar. Hırsımdan perdelerin saçaklarını yoluyordum. Fakat bak, sana ilk cinayetimi anlatayım: Odaya açık pencereden komşunun kedisi girdi. Kulaklarının ucu kesik, sıska, tekir bir kediydi.

Neşesi vardı. Benim didiklediğim saçaklarla oynamaya başladı. Uzaklaşıyor, geriliyor, geriliyor, birdenbire saçağın üstüne zıplıyordu. Bu beni bütün bütün deli etti. Babam öldükten sonra ben dünyada herkesin susmasını, kımıldamamasını istiyordum. En küçük bir hareket, bir gürültü beni çığrımdan çıkarıyordu. Kediye öyle bir sinirlendim ki... Şakaklarım zonklamaya başladı. Üstüne atıldım, kaçtı. Tutmak için çok uğraştım ve yakaladım nihayet. Oda evin üçüncü katındaydı. Kediyi pencereden atacaktım, fakat ölmemesinden korkuyordum. Ölmesini istiyordum. Babamdan sonra kimin öldüğünü duysam içim ferahlayacaktı. Kimse ölmedi o sıralarda... Hiç olmazsa şu kedi, mel'un kedi ölsün... Tırnaklarımı boğazına geçirdim ve sıkmaya başladım. Çırpınıyor ve arka ayaklarıyla ellerimi tırmalıyordu. Olanca kuvvetimle boğazını sıktım, sıktım. Ayakları kımıldamayıncaya kadar sıktım. Gözleri patlamış gibi dışarı uğradı. Ağzından köpük gibi bir salya geldi. Ölmüştü. Ferahladım. Ama nasıl ferahlayış, bilsen... Sanki beynimin içinden büyük bir taş çıkmıştı. Mindere sırt üstü kendimi bıraktım ve kahkahalarla güldüm.

Arada bir yerimden kalkıyor, kedinin ölüsünü ayağımla dürtüyor, tekrar arka üstü yatarak gülüyordum. Hayatımda bu kadar mes'ut olduğum an yoktu. Sanki babamın düşmanını öldürmüştüm. Anladım ki bir kedi o herifin yerine geçebiliyor. Oh... Gidip gidip kedinin ölüsünü tekmeliyordum. Sonra onu pencereden karşı arsaya fırlatıp attım.

Nevzat masanın üstünden bir sigara aldı ve yaktı, önündeki sandalyeye oturdu ve bir elini pijamasının cebine soktu. Hiçbir şey sormadan, manaları saklı, donuk bir yüzle önüne baktı ve Selma'nın devam etmesini bekledi.

Kadın da masaya gelerek bir sigara almış, yakmış, geçip divana oturmuştu. Dizlerini sallıyor ve başını öne doğru sarkıtarak bacaklarının arasından yere bakıyordu.

Birdenbire doğruldu ve parmağının sert bir vuruşuyla sigarasının külünü yere silkerek devam etti:

— O gece rahat uyudum ve rüyamda bir geyik, bir de boğa öldürdüm. Sabahleyin daha hafif uyandım. İçimde bir neşe vardı. Sonra, bir iki gün içinde neşe geçti ve acılık kaldı. Fena, karışık rüyalar görüyordum. Bir defasında, rüyamda, bana tasallût eden ve muvaffak olan genç bir adamı öldürdüm. Büyük, büyük, büyük zevk duymuştum. Sonra İstanbul'a geldim. İlkin nasıl evlendiğimi biliyorsun. Güzel adamdı. Fakat hiç sevmedim onu. Yanında boğulacak kadar canım sıkılıyordu. O beni çıldırasıya sevdi. Onu da boğmak istiyordum. Çünkü babamın yerini kapmış gibi geliyordu bana. Hem babam öldükten sonra bana öyle bir vahşilik geldi ki hiç kimse ile ko-

nuşmak istemiyordum. Gazetelerde ölüm haberlerini zevkle okuyordum. Ooo..h, babamdan sonra biri daha ölmüş; oooh... biri daha, biri daha... Ve kazalar olsun, ihtilâller olsun, muharebeler olsun da birçok insanlar ölsün, diyordum. Mademki babam öldü... Çünkü ben babamı çok seviyordum.

Selma'nın ağzından bir hıçkırık koptu, fakat çok sürmedi. Kadın sigarasını terliğinin altında söndürerek devam etti:

— Bu soğuk herifi, kocamı öldürmek için... Çünkü hissediyordum, bir insan öldürsem sanki babamın intikamını alacaktım... Neler düşündüm, neler... Bir buçuk sene yalnız bunu düşündüm. Sonra buldum çaresini... İşte... Maharetle onun elinden bir kâğıt almak... Ama çok incelik lâzımdı bunun için... Muvaffak oldum... Yabancı bir yerde yapmak istiyordum... Kandırdım onu... Viyana'ya gittik... Orada... Grand Otel'de... hem de caddeye bakan odada... yazı yazarken arkasından yaklaştım, kucaklar gibi yaptım ve kurşunu tam şakağına sıktım... Ne kolay olmuştu bu... Kimse şüphelenmedi... Ben karısıydım... ayılıp bayılıyordum... Viyana polisine bir sürü intihar sebepleri anlattım... El yazısıyla kâğıdı da vardı... Sefarethanede arkadaşları kâğıdı tetkik ettiler... İki budala... Ben gene o acı acı sevinç içindeydim. Oh... Tekrar evlenmek ve öldürmek istiyordum... Öteki de öyle... Edirne'de... aynı usul...

Boğazı kuruyan Selma yutkunarak kesik kesik anlatmaya devam ediyordu:

— O daha kolay oldu. Alışmıştım. Halim de öyle... Sarhoş ettim... sigaradan içirdim.

Nevzat bir sigara daha yakarak:

— Ya besleme? diye sordu.

— Ah... sersem... pencereden sarkmıştı. Alayı seyrediyordu. Birdenbire bacaklarından tuttum, havaya kaldırdım ve öne doğru ittim. İzmir'de... Bahçenin parmaklığına kafası çarptı ve havuzun kenarına düştü. Kaza dediler.

Nevzat birdenbire yerinden kalktı, dolaba yürüdü, silâhı kaptı ve Selma'ya yaklaşarak:

— Al! dedi, haydi... odana...

Kadın silâhı ortasından tutup avucunda sıkarak:

— Şimdi... şurada... şu anda yapabilirim, dedi. Odama giderken... gevşemekten korkuyorum.

— Fakat... benim odamda?..

Selma titriyordu, boğuk bir sesle:

— Zararı yok, dedi, kâğıtta senden de bahis var... Besbelli ki...

Nevzat düşündü. Vakit geçerse kendisi de zaafa düşebilirdi. Daha şimdiden büyük tereddüt ve korku dalgaları göğsünden boğazına doğru çıkıyordu.

İki adım geri çekildi. Ellerini arkasına koyarak:

— Pekâlâ, haydi... dedi. Sen bitirdikten sonra ben yatağa girerim. Ben uyurken olmuş olur. Haydi!

Selma, pijamasının göğsünü sıyırdı, namluyu tam kalbinin üstünde, çıplak etine dayadı ve gözlerini kapadı.

Fakat eli o kadar titriyordu ki namlunun ucu derisinin üstünden sağa doğru kaydı.

Gözlerini açan Selma, tabancayı Nevzat'a doğru uzatarak:

— Al! dedi, sen yap... Ben bayılmak üzereyim... boğuluyorum... Ben artık yaşayamam... Boğuluyorum...

Bu sözleri söylerken, alt çenesi de bir nüzûlünün* ağzı gibi çarpılmış, sallanıyordu. Nevzat bir adım daha geri çekildi. Sıkılmış dişleri arasından:

— Haydi! dedi, gayret! İstersen ben gideyim?

Selma gittikçe artan, bütün vücudunu saran ve omuzlarıyla dizlerinde göze çarpacak kadar belli olan bir titreme içinde:

— Hayır! dedi, yalnız hiç yapamam. Sen bana kuvvet veriyorsun. Hattâ, gel, yanıma otur, rica ederim, daha fazla... kuvvet... bulacağım.

Nevzat kısa bir tereddütten sonra, gitti, Selma'nın yanına oturdu.

Kadın namluyu tekrar göğsüne dayamış ve gözlerini kapamıştı.

Bir elini uzattı, Nevzat'ın elini tuttu ve tırnaklarını onun etine geçirerek olanca kuvvetiyle sıkmaya başladı.

Nevzat bir kere daha:

— Haydi! dedi.

Ve bekledi. Selma gözlerini sımsıkı yummuş, başını arkaya doğru atmış, baygın bir halde:

---

* Felçlinin.

— Peki... dedi, çekiyorum. Fakat sen bakma. Başını öteye çevir!

Zaten Nevzat da görmemek için gözlerini önüne indirmişti. Başını kapı tarafına çevirdi.

Kısa bir an sonra silâh patladı.

Fakat, Selma değil, kurşunu tam kalbinden yiyerek divanın üstüne devrilen, Nevzat'tı.

Selma, iyi isabet ettirdiğine emin olmak için onun üstüne eğildi ve göğsünden sızan kanı görünce, hemen silâhı Nevzat'ın divandan sarkan bir elinin hizasında yere bıraktı. Sonra ayağa kalktı, hızla dolaba gitti. Nevzat'ın lokantada verdiği kâğıdı çantasından çıkardı, götürüp masanın üstüne bıraktı, oradan da kendi kâğıdını aldı, çantasına soktu ve kapıya doğru yürürken... birdenbire irkildi. Kapının kanadı üstünde, boyluboyunca kendi gölgesi vardı. Hemen geriye dönerek ışığı söndürdü, yavaşça odadan çıktı.

Kendi odasına girip de kapıyı kilitlediği zaman, aşağı katlardan gelen ayak sesleri koridoru dolduruyor, yandaki ve karşıki odaların kapıları gürültüyle açılıp kapanıyordu.